

Täysistunto

Torstai 26.3.2020 klo 17.19—0.48

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 24/2020 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-8/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Asiaan liittyvät äänestykset ovat tänään heti yleiskeskustelun päätyttyä. Siltä osin kuin lisätalousarvioehdotukseen ei ole ehdotettu muutoksia, se katsotaan hyväksytyksi valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

Keskustelu

17.20 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poikkeusoloissa tapahtuu paljon ainutkertaista ja uutta. Myös ainutlaatuisen iso lisäbudjetti on tässä kyseessä, ja varmaan vuosikymmeniin isoimmat muutokset eduskunnassa tehtiin näihin poikkeusoloihin liittyvistä syistä hallituksen pohjaesitykseen.

Tämä kokonaisuushan liittyy siihen talouden pelastuspakettiin, josta hallitus viime viikolla sopi. Siinähan isoimmat miljardimäärät koskevat Finnveran takaus- ja rahoituspakettimahdollisuuksia, ja niitä koskevat lakiesitykset tulevat myöhemmin esille. Mutta välittömiä määrärahatarpeita on sisällytetty sitten hallituksen lisätalousarvioesitykseen. Niitä osoitetaan muun muassa valtiovarainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloille. Lisää rahoitusta esitettiin myös sisäministeriölle poliisin, Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen toimintamenoihin. Nämä ehkä isoimman huomion kohteena olevat määrärahat koskivat Business Finlandin ja ely-keskusten yrityksille häiriötilanteessa myöntämien avustusten valtuuksien kasvattamista. Pohjaehdotuksessa niitä yhteensä esitettiin kasvamaan 200 miljoonalla eurolla. Merkittävä maan turvallisuuden ja lentoyhteyksien kannalta oli hallituksen ehdotus omavelkaisen, pääomaltaan enintään 600 miljoonan euron valtiontakauksen myöntämisestä eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle Finnair Oyj:n työeläkkeiden takaisinlainauksen vakuudeksi.

Valtiovarainvaliokunta on pitänyt laajalti, oikeastaan näiden osalta ihan yksimielisesti, esitettyjä lisäyksiä välttämättöminä, jotta yhteiskunnalle ja yrityksille koronaviruksesta aiheutuvia vaikutuksia voidaan lieventää. Koronaviruksesta ja sen leviämisen rajoitta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

misesta aiheutuvat vaikutukset ovat olleet etenkin yrityskentälle erittäin voimakkaita, ja useilla toimialoilla toiminta ja tulovirta ovat lyhyellä aikavälillä pysähtyneet jopa kokonaan. Myös terveystalouden järjestäminen on lisännyt tuntuvasti palvelu- ja resurssitarpeita.

Tähän nopeaan tilanteen muutokseen liittyy sitten se, että viime päivien aikana määrärahatarve on kasvanut merkittävästi siitä, mitä se oli lisätalousarvioesitystä annettaessa. Valtiovarainvaliokunta ehdottaa siksi resurssien lisäämistä moninkertaisesti yritystoiminnan tukemiseen sekä merkittävästi myös Huoltovarmuuskeskuksen hankintoihin. Lisätalousarvioesitys näin korjattuna ja täydennettynäkin tässä vaiheessa vastaa vain aivan akuutteihin kipupisteisiin. On siten selvää, että hallituksen tulee reagoida jatkossakin nopealla aikataululla välttämättömiin määrärahatarpeisiin. Valiokuntaa ja eduskuntaa tulee myös informoida joustavasti käytettävissä olevien resurssien kohdentamisesta.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös yritysten vastuulliseen toimintaan ja pitää tärkeänä valtion tuen ehdollisuutta siten, että julkista tukea saavat yritykset eivät esimerkiksi jaa samanaikaisesti osinkoa omistajilleen. Nämä tuet, joita ehdotetaan sekä Business Finlandin että ely-keskusten kautta osoitettaviksi yritysten siltarahoitukseen, ovat siinä mielessä vastikkeellisia, että niiden pohjana ovat henkilöstön pitäminen töissä, palkkamenot, muut vastaavat henkilöstöön liittyvät menot ja sitten tämmöiset kiinteät kulut, joita yrityksillä on. Samanaikaisesti kannustetaan uusimaan yrityksiä, jotta merkittävä osa tästä tuesta olisi luokiteltavissa suorastaan innovaatio- ja kehitystueksi, jos ja kun sen kautta pystytään avaamaan vaikeissa oloissa yritykselle myös uudenlaisia toimintamalleja ja uusia työkenttiä.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esille lisäksi Kansaneläkelaitoksen kasvaneet resurssitarpeet. Saadun selvityksen mukaan muun muassa etuuksien sekä asiakaspalvelun kasvun arvioidaan aiheuttavan Kelalle tänä vuonna noin 39 miljoonan euron lisäkustannukset ja siitä valtionosuuksien osuus olisi noin 30 miljoonaa euroa. Mutta näihin ja muihin määrärahatarpeisiin palataan varmasti seuraavan lisäbudjetin yhteydessä. Myös kuntatalouden tilaa on jatkossa vahvistettava sekä löydettävä keinoja muun muassa kulttuurialan toiminnan tukemiseen.

Valiokunnan ehdottamat määrärahalisäykset ovat yhteensä 686,5 miljoonaa euroa, minkä lisäksi valiokunta ehdottaa avustusvaltuuksiin, myöntövaltuuksiin, joista kaikki eivät ehdi maksatuksiin tänä vuonna, yhteensä 800 miljoonan euron korotusta, eli tämä on se viisinkertaistaminen, josta edellisessä keskustelussakin puhuttiin. Valiokunnan ehdottamien muutosten jälkeen vuoden 2020 lisätalousarvioesitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta noin 1,1 miljardilla eurolla, ja valtion nettolainanotoksi näin arvioidaan tänä vuonna noin 3,3 miljardia euroa, mutta tämä luku varmasti muuttuu tulevien lisäbudjettien myötä.

Näistä yritysrahoituksen muodoista:

Business Finlandin jaettava osuus kasvaa eniten, ja siinä on myös tätä evidenssiä siitä, että tarve on todella polttava: muutamassa päivässä, 25. maaliskuuta mennessä, rahoitusta on haettu jo noin 368 miljoonaa euroa, ja tuen tarpeen arvioidaan edelleen kasvavan, kun koronaviruksen aiheuttamat häiriöt koskevat yhä laajemmin eri aloja. Tähän liittyy tuo nopea määrärahankasvattamistarve jo täällä eduskunnan käsittelyssä.

Vastaavasti sitten ely-keskusten puolella ollaan valmistelemassa uutta, ikään kuin avarampaa mahdollisuutta tukea pienempien, 1—5 työntekijän yritysten elämänlankaa, ja sinne ollaan valmistelemassa de minimis -muotoista rahoitusinstrumenttia. Se olisi tarkoitettu pk-yrityksille, joille koronavirus on aiheuttanut poikkeuksellisia markkina- ja tuotanto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

häiriöitä, ja sillä turvattaisiin erityisesti yritysten maksuvalmiutta ja yritysrahoituksen saatavuutta. Jos edellytykset kannattavaan toimintaan tulevaisuudessa, normaaliaikoina, ovat olemassa, rahoitusta voisi saada tilanneanalyysin tekemiseen tai kehittämistoimenpiteisiin. Ne on mahdollista avata mahdollisimman pian, ja lähiviikkoina esille tuleva asetusmuutos antaa mahdollisuuden aiempaa suurempiin ennakkoihin sekä korkeampaan tukiprosenttiin.

Edellisessä keskustelussa puututtiin tähän tartuntatautien valvontaan, ja pohjaehdotuksessa oli 26 miljoonan euron lisäys välittömien testauslaitteiden ja muiden lääkinnällisten laitteiden hankintaan, kansalaisille osoitettavan tiedotuksen ja valistuksen lisäämiseen ja laboratoriokapasiteetin ylläpitoon. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Huoltovarmuuskeskusten lisämäärärahan tarve on kuitenkin kasvanut huomattavasti esityksen antamisen jälkeen, sillä suojavarusteiden kulutus on ollut oletettua suurempaa. On myös käynyt ilmi, että sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden varautuminen on toteutunut hyvin epätasaisesti, vaikka kansallinen pandemiasuunnitelma edellyttää, että terveydenhuollon laitosten tulee pitää varmuusvarastoissa aina vähintään 3–6 kuukauden normaalia kuluusta vastaava määrä suojaimia ja muita keskeisiä terveydenhuollon tarvikkeita.

Sosiaali- ja terveysministeriö päätti 23. maaliskuuta sosiaali- ja terveydenhuollon varmuusvarastoitujen lääkintämateriaalien ja suojavälineiden käyttöönotosta, minkä jälkeen on välttämätöntä aloittaa lääkintämateriaalin ja suojavarusteiden lisähankinnat tehdyn tarvearvion perusteella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan koko maan kattava tarvearvio osoittaa, että hankintojen kokonaisarvo on 31 miljoonaa euroa — siis tässä vaiheessa, nämä kiireellisimmät hankinnat. Sosiaali- ja terveydenhuollon huoltovarmuuden materiaalihankintojen yhteisarvo on kohonnut näin noin 40 miljoonaan euroon aiemmin arvioidun 6 miljoonan euron sijasta, ja tämän takia ehdotetaan 34 miljoonan euron lisäystä.

Tämä yhteenlaskun tulos tarkoittaa lainan osalta, että tuo tarvittava nettolainanotto nousee lähes 1,1 miljardiin euroon tänä vuonna. Näihin valtiontalouden tasapainon ja tulevaisuuden kysymyksiin palataan julkisen talouden suunnitelman yhteydessä lähikuukausina. Sekin tapahtuu vielä kriisin keskellä, eikä varmaan ikään kuin varmoja reittejä eteenpäin vielä silloin ehditä näyttää, mutta tärkeää on, että jo tässä kriisin keskelläkin lähdetään pohtimaan sitä, miten täältä syövereistä selvitään tulevina vuosina.

Kokonaisuutena valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen vuoden 2020 lisätalousarvioksi äsken ja edellä todetuin muutoksin ja että eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet, joita oli kahdeksan kappaletta, ja päättää, että vuoden 2020 lisätalousarviota sovelletaan nopeasti, 31.3.2020 alkaen. Mietintöön liittyy kolme vastalauseita, [Puhemies koputtaa] perussuomalaisilta ja kokoomukselta ja kristillisdemokraateilta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että en tule pitkiä debatteja tänään toteuttamaan, että mennään näillä puheenvuoropyynnöillä.

17.31 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Koronapandemia ravisuttaa koko maailmaa ja myös Suomea. Lisätalousarviossa on useita hyviä ja perusteellisia lisämäärärahoja usealle momentille, ja nämä ovat kannatettavia. Olen huolissani kuitenkin joistakin asioista, jotka tässä haluan tuoda esille.

Ensinnäkin tiedotuksen suhteen tämä on haastanut koko yhteiskunnan. Väestöllä on suuri tiedon tarve, ja erityisesti liittyen suojautumiseen informaation välittäminen on haas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

teellista, se että saadaan se kaikille kansalaisille tiedoksi. Erityisesti silloin, kun on kyse omasta sairastumisesta tai oireista, on tärkeää saada palvelunjärjestäjiin yhteys. Sen takia neuvontapuhelimien riittävä resursointi on todella tärkeää myöskin epidemian leviämisen ehkäisyn kannalta. Se valitettavasti tällä hetkellä ei ole hyvällä tasolla, ja siinä on eroavaisuuksia eri puolilla Suomea. Tähän toivottaisiin lisää kiinnitettävän huomiota valtakunnallisen ohjeistuksen ja resurssien jaon suhteen.

Toinen asia on henkilökunnan suojavarusteet, joihin saatiinkin tässä lisätalousarviossa esitys. Kokoomus ehdotti sen osalta korottamista, ja valiokunnassa siihen yhdyttiin — kiitokset siitä. Suojavarusteiden, kuten hanskojen, suojatakkien ja suu-nenäsuojusten, kysyntä ja käyttötarve ovat lisääntyneet räjähdysmäisesti. Hoitohenkilökunnan suojaaminen on yksi tärkeimmistä asioista koronavirusepidemiataistelussa, ja tähän tarvittavia suojavarusteita kuluu potilaiden hoidossa paljon. Jos haluamme oikeasti ehkäistä myös taudin leviämistä, niin näitä suojavarusteita tarvitaan riittävästi. Niitä tarvitaan sairaaloissa, mutta niitä tarvitaan myös perusterveydenhuollossa, vanhustenhoidossa, näytteenotossa. On huomioitava myöskin, että meillä on muita ammattiryhmiä, jotka voivat tällaisissa tilanteissa tarvita suojavarusteita, kuten poliisit, varusmiehet, rajavartiomiehet ja monet muut, joilla on kontakteja, joissa on tartunnan vaara. Toki sitten tämä aika on myös aiheuttanut sen, että myöskin tavalliset ihmiset hankkivat niitä varusteita. Niiden saaminen on erityisesti nyt sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille ensiarvoisen tärkeää, jotta saadaan pidettyä heidät terveisinä ja työssä sairaita hoitamassa.

Kolmas asia on testausten määrä, joka on alkujaan ollut aivan liian pieni, ja osittain sen hedelmiä nyt keräämme. Koskaan ei ole liian myöhäistä, ja on hyvä, että niitä testauksia on luvattu nyt saatavan lisää. Niitä pitää edelleenkin lisätä ja myöskin niitten saatavuutta eri puolilla Suomea lisätä. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön pitäisi matalalla kynnyksellä päästä testaukseen, samoin kuin hoitohenkilökunnan osalta niitten, jotka hoitavat muuten kriittisesti sairaita potilaita tai perussairauksia omaavia, kuten syöpäsairaita tai sellaisia asiakkaita, joilla on immuunipuolustusta alentava lääkitys tai syöpähoidot päällä — he ovat erityisessä sairastumisriskissä — samoin kuin tietenkin lapsia, joilla tällainen tilanne on. Näiden hoitohenkilöiden osalta pitäisi testausta lisätä merkittävästi enemmän ja myöskin oireetonta hoitohenkilökuntaa testata.

Kotiapua me tarvitsemme enemmän. Vanhuksia pitää hoitaa edelleen, kun he ovat siellä kotona, ja varmistaa, että kotihoidossa on riittävät suojavarusteet. Myöskin pitäisi yrittää vähentää kontaktien määrää kotihoidossa niin, että mahdollisimman pieni lukumäärä hoitajia kävisi aina siinä samassa kohteessa, etteivät sinne vie niitä infektioita mukanaan.

Myöskin jokaisen toimeentulo on turvattava, ja sen takia Kelan määrärahoja on välttämätöntä lisätä, jotta he pystyvät tämän etuushakemusmäärän nousuun vastaamaan. Se valitettavasti tästä lisätalousarviosta nyt puuttuu. Toivottavasti siihen saadaan lisää resursseja jatkossa.

17.37 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tähän mietintöön on liitetty kristillis-demokraattien vastalause numero 3, jonka on allekirjoittanut edustaja Essayah, joka esittelee tämän tarkemmin. Kiinnitän nyt itse huomiota yhteen asiaan tässä vastalauseessamme, nimittäin testaukseen.

Koronaviruksen leviämisen hidastamisessa avainasemassa on testaaminen, koska vain sillä, että testataan, voidaan tietää, millä tavalla nämä tautiketjut kulkevat, ja voidaan tehokkaasti suunnata eristystoimenpiteet oikeisiin kohteisiin. Eli sairastuneet pitää pystyä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

tunnistamaan, jotta heidät voidaan eristää ja kohdentaa oikea-aikaisesti hoitotoimenpiteitä. Tätä testausta on ehdottomasti pystyttävä lisäämään. Itse asiassa on jo tehty virheitä siinä, että ei ole riittävästi tähän mennessä testattu. On ollut erittäin korkea kynnys, että on näihin testauksiin päässyt, ja erityisen haitallista se on nimenomaan terveydenhoitohenkilökunnan kohdalla.

Jatkossa olisi tärkeää päästä tämän diagnostisen testaamisen lisäksi myös veren vasta-ainetestauksiin, sillä näin voidaan saada selville taudin sairastaneiden määrä väestöstä. Tästä ei ole sinänsä hyötyä tässä varsinaisessa diagnosoinnissa, mutta näin selviää vasta-aineiden syntyyn kuluva aika, jolloin tiedetään myös se, milloin näyte tulee ottaa, ja jos henkilöllä on tällainen korkea vasta-ainetaso, niin hän voi turvallisemmin työskennellä jatkossa myös riskikohteissa. Näin saadaan myös nopeammin sitten vapautettua terveydenhoitohenkilöstöä töihin, juuri näitä, joiden kohdalla tiedetään, että he eivät tätä tautia levitä.

Ja sitten kiinnitän, arvoisa puhemies, huomiota vielä tähän suojavarusteiden riittävyyteen. On kyllä onnetonta, että jopa koronasairautta sairastavien kohdalla hoitohenkilöstöllä ei ole ohjeenmukaisesti riittävästi suojavarusteita niin, että he voisivat näitä suojauksia vaihtaa riittävän tiheästi ja tällä tavoin myös suojelisivat itseään ja suojelisivat sitten myös toisia potilaita. Eli tämä on toinen tärkeä kohta tässä vastalauseessamme.

Arvoisa puhemies! Esitänkin, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalause numero 3.

17.40 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Elämme suuressa kriisissä. Korona on terveydenhuollon kriisi, mutta se on myös talouden kriisi. Se on kriisi henkilökohtaisesti ihmisille, inhimillinen kriisi, se on kriisi työntekijöille, yrittäjille. Monella ihmisellä elämä romahtaa ja pohja putoaa pois. Elämme niin kovia aikoja.

Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio sisältää hyviä asioita. On erittäin tärkeää, että tuemme nyt niin työttömiksi joutuvia yrityksiä, jotka ovat ongelmissa, pulassa, kuin myös terveydenhuoltosektoria erityisesti.

Minua hämmentää suunnattomasti se, että meidän pandemiasuunnitelmamme on päivitetty viimeksi vuonna 2012, ja oikeastaan se tulee myös tässä valiokunnan mietinnön pohjassa esille. Täällä kerrotaan, että suojavarusteiden kulutus on oletettua suurempaa, ja tämän toteamuksen myötä on myös käynyt ilmi, että sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden varautuminen on toteutunut hyvin epätasaisesti näiden suojavarusteiden kohdalla. Vaikka kansallinen pandemiasuunnitelma edellyttäisi, että terveydenhuollon laitosten tulisi pitää varmuusvarastoissa aina vähintään 3–6 kuukauden normaalia kulutusta vastaava määrä, niin voi olla, että tämä pandemiasuunnitelma on hieman painunut unholaan, onhan se kuitenkin vuodelta 2012, ja ehkä ei ole myöskään ymmärretty ajatella sitä ja varautua siihen, että todellakin meillä voi olla maailmanlaajuinen pandemia ja silloin me olemme pulassa.

Arvoisa herra puhemies! Paitsi henkilöstön — hoitajien, lääkäreiden — suojaaminen on erittäin tärkeää myös se, että me kaikki suojaamme niin itseämme kuin myös muita ja muistamme nämä hygieniasäännöt, turvavälit ja käsien pesemisen.

Informaation saaminen on hyvin tärkeää. Meillä on ollut tämä koronapuhelin. On erittäin merkittävää, että se puhelin toimisi 24/7. En tiedä, onko se nyt jo sunnuntaisin toimiva, mutta kun viimeksi selvitin, niin ei ollut, ja olisi erittäin tärkeää, että se olisi myös pyhisin, koska korona ei nuku pyhäaikaan eikä ihmisten huoli. Ihmisillä on suuri huoli. Ja mitä maailmalta kuuluu, muun muassa Amerikasta ja Britanniaista, niin itsemurhat ovat lisääntyneet, koska ihmiset ovat ahdistuneita siitä, mitä maailmassa tapahtuu. Apua on saa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

tava, ja puheluun on pyrittävä vastaamaan, ja toivoisin, että erityisesti tähän kiinnitetään huomiota, samoin kuin myös tähän päivystysnumeroon, johon alueellisesti ihmiset soittavat — meillä on tämä HUSin alueen päivystysnumero, joka kuitenkin ei toimi kaikkialla Suomessa. Olisi tärkeää, että ne puhelinnumerot olisivat esillä.

Arvoisa puhemies! Hengityskoneiden määrä on huolestuttavasti noussut keskusteluun. Vuonna 2009 meillä oli sikainfluenssa, ja jo silloin todettiin, että meiltä puuttuu hengityskoneita mutta myös henkilöstöä, joka osaisi niitä käyttää. Tämä on ikuisuuskysymys. Koulutusta tulee olla lisää, mutta myös hoitajien palkkojen tulee olla sellaisia, että kun olet pitkälle koulutautunut ja omaat erityistä ammattitaitoa, se huomioidaan ja nähdään siinä palkassa. Se ihmetyttää, miten ei sikainfluenssasta opittu ja jo silloin ryhdytty pohtimaan hengityskoneiden määrän lisäämistä. Niitä tulee nyt tilata. Ja mikä on se hengityskoneen hinta tällä hetkellä? Löysin tällaisen tiedon vuodelta 1990 — silloin oli vielä markka-aika — että se oli 50 000 markkaa. Hengityskoneet ovat valtavissa hinnoissa, ja on kuitenkin tärkeää, että kohdennetaan sinne sitä resurssia, jotta niitä saadaan lisää.

Meidän perussuomalaisten vastalauseessa me esitämme terveyden- ja toimintakyvyn edistämisen momentille vielä lisää resursseja 50 miljoonaa euroa — myös tartuntatautien valvonta kuuluu tähän. Koronatesti on erittäin merkittävässä asemassa, kun me puhumme ennaltaehkäisystä ja siitä, että esimerkiksi hoitajat työhön mennessään eivät tartuta tautia eteenpäin. On äärettömän tärkeää, että testausta lisätään ja siihen kohdennetaan suuri määrä resursseja. Vain sillä tavalla voimme suojella toinen toisiamme.

Arvoisa herra puhemies! Toivon niin hallitukselle kuin meille kaikille suurta voimaa tämän kriisin keskellä, erityisesti viisautta mutta myös kaukonäköisyyttä. 24.1. tein ensimmäisen kirjallisen kysymyksen aiheesta, jossa kysyin toimista, ja siihen vastattiin 17. päivä helmikuuta. Ajatelkaa, vain aavistus yli kuukausi, ja me olemme tässä tilanteessa. Ihmiset lähtivät hiihtolomille. Kukaan ei varottanut tai sanonut, että miettikää matkaan lähtöä, korona riehuu maailmalla. Sen sijaan kannustettiin: lähtekää Lappiin hiihtämään, ei ole mitään vaaraa lähteä matkoille. Tämä oli minun mielestäni yksi suuri virhe, mikä tapahtui. Ihmisiä olisi pitänyt varoittaa ja olla kaukaa viisaita, että älkää lähtekö mihinkään vaan pysykää kotona, nimittäin virus ihan oikeasti on tulossa.

Mitä kaikkea me tästä opimme, myöhemmin on sen spekulointia aika, mutta varmasti paljon. Ja toimimme vastaisuudessa vieläkin tehokkaammin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustajat, toivon, että otatte huomioon sen, että meillä on tietyt säännöt. Sen takia olemme näin harvalukuisena tässä salissa ja mielellään pidetään se turvaväli kaikkien keskuudessa, ettei tauti lähde leviämään. Ihan vierekkäin istuminen on se vaarallisin paikka tässä salissa.

17.46 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Nyt on keskeistä varmistaa, että kaikki voi-tava tehdään ihmisten terveyden, hyvinvoinnin ja toimeentulon eteen, ja siihen tarvitaan todella koko yhteiskuntaa. Valtio tekee nyt osansa yli 15 miljardin paketilla, mutta samalla tarvitaan toimia myös kunnissa, yrityksissä, ely-keskuksissa, kaikkialla tässä yhteiskunnassa. Vain yhdessä pääsemme tästä ylitse.

Tämä paketti on nyt vasta alkua hallitukselta. Lisää on tulossa. Tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä tunnustetaan muun muassa Kelan, kuntien ja kulttuurikentän lisä-tarpeet, joihin valtioneuvosto onkin varmasti pian tarttumassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Nähdäkseni hyvä malli sille joustavalle yhdessä tekemiselle on se, että valiokunta on nyt esittänyt korotuksia esimerkiksi yrityksille suunnattaviin tukiin. Nythän valiokunta esitti yhteensä 800 miljoonaa vielä siihen hallituksen esityksen päälle, jotta todella saadaan yhdessä varmistettua, että Suomessa on elinvoimaa, työpaikkoja ja moninainen yrityskenttä myös jatkossa. Lisäksi lisättiin 34 miljoonaa vielä hallituksen esityksen päälle näihin lääkinnällisiin tarpeisiin.

Moni on ollut oikeutetusti huolissaan siitä, miten saamme riittävästi ihmisiä testattua. Vielä tärkeämpää on, miten saamme riittävästi ihmisiä hoidettua. Tämä testaamisen lisääminen on yhteinen prioriteetti, mutta valitettavasti tilanne on se, että pulaa tarvittavista tarvikkeista alkaa olla jo globaalistikin. Virus on uusi, uusia menetelmiä kehitetään koko ajan. Siksi onkin hienoa, että Suomi on tässä kansainvälisessä yhteistyössä mukana. Tämä on täysin uusi asetelma, ja nyt yhdessä panostamalla pääsemme tästä yli ja saamme sitä testauskapasiteettiakin nostettua. Tätä voidaan pitää yhteisenä prioriteettina. Joissain puheenvuoroissa on vähän kuulunut sellainen äänenpaino, että onko riittävästi tunnistettu, kuinka tärkeää testaaminen on. Nähdäkseni tämä todella nyt on tunnistettu ja kaikki tekevät kovasti töitä, jotta saadaan testimäärää lisättyä.

Mutta tässä samalla, kun tosiaan panostetaan terveydenhoitoon, nyt tällä ensimmäisellä paketilla pyritään reagoimaan myös siihen yritysten ja työpaikkojen pelastamiseen. Kyse on todellakin moninaisesta paketista.

Ensinnäkin yrittäjien toimeentuloa helpotetaan. Jos ja kun korona vie monelta toimeentulon täysin, niin on mahdollisuus työttömyysturvaan paljon aiempaa joustavammin. Tämä tulee varsinkin niiden yksinyrittäjien avuksi, jotka ovat aiemmin saattaneet olla kokonaan tällaisen sosiaaliturvan ulkopuolella.

Sitten ely-keskukset pystyvät jakamaan pienille yrityksille tukea. Siellä kehitetään joustavia menettelyjä yhteistyössä kuntien kanssa. Annetaan asetuksia, joilla vielä helpotetaan tukien antamista.

Ja nyt kun on ollut kova huoli siitä, miten niitä kaikista pienimpiä yrityksiä tuetaan, niin nähdäkseni esimerkiksi tänään valtiovarainvaliokuntaan tuotu viesti oli varsin rohkaiseva. Paikallisesti ja alueellisesti tehdään kovaa työtä, jotta rahaa saadaan liikkeelle nimenomaan sinne pienimpiin yrityksiin. Rohkaisevaa oli etenkin se, että Business Finlandin kone toimii jo varsin jouhevasti. Päätöksiä saadaan tehtyä nopeasti, ja nyt jo on tiedossa, että todella saadaan sitä kautta pelastettua myös suomalaisia yrityksiä.

Samalla on toki niin, että tämä nopeus perustuu luottamukseen ja vastuullisuuteen. Toki me oletamme, että vain ne yritykset hakevat nyt rahaa, jotka sitä todella ehdottomasti tarvitsevat. Siksi on aina huolestuttavaa, jos kuuluu sellaisia ääniä, että muutkin ovat nyt näitä tukia hakemassa. Mielestäni on niin, että suomalaisiin yrityksiin voi luottaa. Voimme luottaa siihen, että kaikki ymmärtävät, että vain yhdessä toimimalla, vastuullisesti toimimalla, nyt saamme ne tuet kohdennettua niille, jotka kaikista eniten tukia tarvitsevat.

Sitten osalle varmasti nämä Finnveran lainat ovat se tehokkain ja toimivin vaihtoehto. Sinnehän on nyt tulossa massiivinen takausvaltuuksien korotus, yhteensä 12 miljardiin euroon, ja sitä kautta moni suuri yritys saa tukea.

Eli tavallaan hallitus on käynyt koko yrityskentän läpi ihan sieltä pienistä freelanceryrittäjistä aina suurimpiin toimijoihin asti, ja lisää toimia etsitään koko ajan, nähdäkseni mahdollisimman hyvässä yhteistyössä myös opposition kanssa, kuntakentän kanssa, kaikkien muiden tämän yhteiskunnan toimijoiden kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Samalla toki on keskeistä varmistaa, että myös niiden työttömäksi jäävien suomalaisten toimeentulo on turvattu. Kelalta viime viikolla kuultiin, että he ovat valmiita joustamaan. Hallitus etsii koko ajan lisää keinoja ja ratkaisuja varmistaa se, että nyt kaikki lomautetuksi tai irtisanotuksi joutuvat työntekijät todella saavat sen välttämättömän toimeentulon, joka on kuitenkin aivan keskeinen perusoikeus.

Samalla pidetään huolta niin terveyspalvelujen kuin sosiaalipalvelujen toiminnasta, jotta kukaan ei jää yksin ahdistuksensa tai terveysongelmiensa kanssa tänä aikana, oli kyseessä sitten fyysisen terveyden ongelma tai mielenterveyden ongelma. On ollut hienoa nähdä, että myös järjestökenttä kantaa esimerkiksi auttavien puhelinten tehostamisesta vastuuta, ja varmasti tulevaisuudessa katsotaan, että sinne järjestökentällekin resurssit riittävät.

Mutta näin. Tämä on vasta ensimmäinen kokonaisuus. Varmasti hyvässä yhteistyössä saamme ne tulevatkin kokonaisuudet jouhevasti vietyä läpi ja varmistettua, että yhdessä tästä selviämme.

17.51 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kannatan ensinnäkin edustaja Räsänen esitystä siitä, että käsittelyn pohjaksi otetaan tämä vastalause numero 3 ja sen mukaiset esitykset. Kristillisdemokraatit ovat pääpiirteissään tyytyväisiä tähän hallituksen lisätalousarvioon, mutta siellä on muutamia kohtia, joissa vielä erityisesti haluamme lisäpanostuksia ja juuri sellaisia, jotka aivan näitten viime päivien tapahtumien ja esille tulleitten faktojen näkökulmasta olisi nyt kiireellistä hoitaa.

Tässä tilanteessa valtion pitää todellakin tehdä ihan kaikkensa, jotta terveydenhuolto ja muut yhteiskunnan keskeiset toiminnot saavat ne resurssit, mitä ne tarvitsevat. Samalla hallituksen kuitenkin pitää välittömästi jo ruveta niihin toimenpiteisiin, joilla pystytään vähentämään näitten rajoitustoimien taloudellisia vaikutuksia. Kunnat, yritykset, toimeentulonsa menettävät yksityiset ihmiset, kaikki, tarvitsevat välittömästi tukea päästäkseen tämän vaikean tilanteen yli, koska muutoin edessä on laajamittainen konkurssiaalto ja pitkäaikaiset negatiiviset vaikutukset työllisyyteen. Meillä ei tosiaankaan ole aikaa odotella näitä toimenpiteitä, vaan ne pitää kohdentaa ja mitoittaa sillä tavoin, että tilanne pysyy hallittuna. Ja tärkeää on myöskin lähettää tällainen vahva viesti siitä, että valtio tulee lievittämään talouden akkipysäyksestä johtuvia ongelmia. Tällä tavalla jo itsessään luodaan uskoa tulevaisuuteen niin ihmisille kuin myöskin sitten yritystoimintaan.

Hallituksen päätös velvoittaa nämä yli 70-vuotiaat eristäytymään on ehdottomasti oikea, koska tällä päätöksellä nimenomaan pyritään suojelemaan niitä ihmisiä, joille tämä koronavirus on kaikkein vaarallisin. Mutta tässä tilanteessa on sitten tärkeää muistaa se, että meidän pitää pystyä tarjoamaan tukea ja tarvittavia palveluita niistä tarvitseville, ja siksi kotihoidon resursseja on lisättävä tässä tilanteessa. Kotihoidon työntekijät tarvitsevat suojavarusteita, ja sairastuneiden kotihoidon työntekijöiden tilalle tarvitaan sitten lisää henkilökuntaa, ja samoin vanhustenhoidon resursseja pitää lisätä. Toki tässä myöskin erilainen vapaaehtoistoiminta varmasti on avuksi — ne lähimmäiset, jotka ovat valmiita viemään ruokakassia oven taakse ja soittamaan ja kyselemään kuulumisia.

Täällä edustaja Räsänen nostikin esille tämän huolestuttavan pulan suojavarusteista, ja siksi tässä KD:n vastalauseessa kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, että määrärahalisäys kohdistuu näiden suojavarusteitten hankintaan ja kotimaista tuotantoa on käynnistettävä ja lisättävä. Päätös avata nämä huoltovarmuusvarastot ja keskittää hankintoja on oikea ja välttämätön, mutta näihin tarvitaan selkeästi myöskin lisäpanostusta tässä tilanteessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Toinen asia, mikä liittyy tähän terveydenhuoltoon: tarvitaan henkilökunnan pikakoulutusta ja lisää henkilökuntaa. Ja myöskin tätä testaustoimintaa on pyrittävä lisäämään, koska nämä sairastuneet pitää pystyä tunnistamaan, jotta heidät voidaan eristää tehokkaasti ja kohdentaa sitten oikea-aikaisia hoitotoimenpiteitä. Tällä laajalla testauksella niissä maisissa, joissa näitä tartuntakäyriä on pystytty kääntämään, on ollut siinä merkittävin rooli.

Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen korostuu aina tällaisissa kriisitilanteissa. Hallituksen esityksessäänkin lisätään poliisin ja Rajavartiolaitoksen määrärahoja, mutta nämä lisäykset ovat hyvin vähäisiä ottaen nyt huomioon vielä nämä viimeisimmät uudet lakiesitykset, joissa tätä Uudenmaan aluetta pyritään sitten muusta Suomesta pitämään erillään ja estämään nimenomaan näitä tautiketjuja täältä siirtymästä muualle Suomeen. Sen tähden on tärkeää, että myös näihin esitetään lisäpanostuksia — kristillisdemokraateilla on molempiin kohtiin, sekä poliisille että Rajavartiolaitokselle.

Ja tietenkin panostetaan myös tähän yrityskehitykseen, vaikka tuolla valiokunnassa teimme kyllä hyvää työtä ja todellakin sen 800 miljoonaa siellä valiokunnan lisäyksenä toimme ja sitä kautta ennen kaikkea pyrimme näitä pk-yrityksiä tulemaan vastaan. Kristillisdemokraatit näkevät, että tähän momenttikohtaan on tärkeää todellakin panostaa, ja vielä pienen lisäyksen siihen esittävät, juuri sen tähden, että siellä on niitä yrityksiä, joilla se kassakriisi on akuutti ihan tällä hetkellä, ja näillä yrityksillä rahat ovat lopussa. Täytyy vain toivoa, että nämä meidän järjestelmät olisivat nyt sellaisia, että nämä mahdollisimman nopeasti pystyisivät vastaamaan sitten tähän tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Tässä pääpiirteittäin kristillisdemokraattien vaihtoehto. Tämä sisältää myöskin seitsemän erillistä lausumaehdotusta.

17.57 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa on tietenkin selvää ja äärimmäisen tärkeää, että kaikki toimenpiteet tehdään nimenomaan terveys edellä. Mutta aika pian terveystarkastusten jälkeen tulee huoli taloudesta, toimeentulosta ja niin edelleen, ja olen todella tyytyväinen, että lisätalousarvioon on nyt laitettu selvästi enemmän rahaa Business Finlandiin ja ely-keskusten rahoitukseen. Ja se kolmas taho, joka tässä on mukana, on tietysti Finnvera, mutta ehkä sellainen kuitenkin on hyvä todeta, että Finnveran kautta pankeille menevät rahathan ovat lainoja ja lainat pitää aina maksaa joskus takaisin, ja tietysti kysymys on silloin siitä, että jos yritys on hyvin hankalassa tilanteessa, ei oikein näe ulospääsyä ja visiota eteenpäin, niin ei silloin kyllä sitä lainaakaan oikein uskalla ottaa. Business Finlandin puolelta taas on kysymys siitä, mikä on kantautunut korviini, että jos yrityksellä sattuu olemaan maksuhäiriömerkintöjä, niin voi olla, että sitten sitä rahaa uudelleensuuntautumiseen ei saakaan. Toivoisin, ministeri, että kiinnittäisitte huomionne näihin kysymyksiin.

No, eilen meillä oli täällä käsittelyssä ravintola-ala ja se, että ravintolat, kahvilat, yökerhot ja baarit laitetaan kiinni toukokuun loppuun saakka. Tämä on tietenkin aikamoinen tilanne näille yrittäjille, ja monelle varmasti on ollut myöskin šokki se, että keskeytysvakuutus, jonka he ovat ottaneet, ei katakaan pandemiatilanteita ja hyvin harvoin kattaa myöskaan tartuntatautilanteita, eli he eivät saakaan sitten korvausta, mitä ehkä olivat kuvitelleet saavansa. Se tarkoittaa kyllä sitä, että heidän täytyy turvautua muihin tahoihin eli lähinnä valtioon, vuokranantajiin ja muihin viranomaistahoihin, jotka pystyvät heitä auttamaan. Kokoomus on ehdottanut muun muassa arvonnalisäveron palautuksia sekä tukea työnantajamaksuihin ja muihin suoriin maksuihin, joihin valtio voi vaikuttaa, koska jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

kassassa ei ole rahaa, niin ei myöskään voi toimia, ja kysymys on aika pitkästä ajasta näiden yritysten kohdalla.

Arvoisa puhemies! Vielä kun puhutaan tästä samasta alasta, ravintola-alahan työllistää yli 50 000 henkilöä, ja jos otetaan siihen mukaan vielä hotelliala, niin 90 000 henkilöä, eli ei puhuta aivan pienestä määrästä ihmisiä. Totta kai he haluavat myöskin tehdä sitä työtä, mitä he osaavat, ja on siinä mielessä ihan hyvä, että heille kuitenkin tämä ulosmyyntioikeus nyt jatkossakin sallitaan. Mutta heiltä on myöskin kantautunut sellaisia kysymyksiä, että olisiko mahdollista lisätä mahdollisuuksia myydä myöskin alkoholia ulospäin. Eli kun meillä on tällä hetkellä 8 400 anniskeluravintolaa, mutta niistä vain 300 ravintolalla on ulosmyyntioikeus, niin tietenkin toive on se, että tällaisessa tilanteessa näitä lupia pystytäisiin myöntämään mahdollisimman nopeassa tahdissa.

Ennen kaikkea on tärkeää, että nämä tuet kohdistuvat oikein, että ne menevät niille yrityksille, jotka aidosti niitä tarvitsevat ja joilla on myöskin näkymä siitä tulevaisuudesta, haluavat pitää työntekijänsä ja jatkaa toimintaa myöskin tämän vaikean tilanteen jälkeen. Esimerkiksi henkilöstöravintolathan ovat nyt paremmassa asemassa pieniin ravintoloihin nähden siinä mielessä, että ne voivat jatkaa toimintaansa sillä edellytyksellä, että eivät myy sieltä henkilöstöravintoloista ulkopuolisille ja myöskin noudattavat näitä epidemiaan liittyviä sääntöjä, jotka liittyvät ihmisten etäisyyksiin toisistaan ja niin edelleen, ja muita tällaisia sääntöjä.

Arvoisa puhemies! Kyllä vielä haluaisin myöskin tämän varsinaisen terveystarkastuksen tässä nostaa esiin. Meillä on monessa yhteydessä puhuttu siitä, että näitä testauslaitteita tai ylipäättään testauskapasiteettia on liian vähän, ja sillä on myöskin vaikutuksensa heihin, jotka siellä kodeissa ovat esimerkiksi karanteenissa: jos he ovat epätietoisia siitä, onko heillä koronaa vai ei ole, ja siellä voi olla myös henkilöitä, joilla sitä ei ole, niin näin ollen he ovat turhaan poissa myöskin siitä työvoimasta, mitä kipeästi tarvittaisiin yrityksissä ja miksei myöskin julkisen sektorin eri osastoilla.

Sitten myöskin suojavarusteet, hengityskoneet ja niin edelleen: Näihin varmaan ei ole sellaista summaa, joka olisi liian suuri tai riittävän suuri tässä tilanteessa. Meidänhän täytyy varautua siihen, että tilanne vielä eskaloituu, tuskin olemme vielä lähelläkään sitä pandemia-aallon huippua.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun toisin esimerkin siitä, mitä Britanniassa on suunniteltu, ja se on se, että siellä paikallinen terveysviranomais on pohtinut tämän hälytystilan ollessa päällä sitä, että lomautetut henkilöt pystyisivät tarjoamaan työpalvelustaan terveyssektorille neljän viikon ajan vapaaehtoisena, tekemään erilaisia toimenpiteitä varsinaisen terveyshenkilökunnan apuna ja vanhusten hoivakodeissa ja niin edelleen. Toivoisin tietenkin, että meilläkin pohdittaisiin myöskin tätä mahdollisuutta. Meillähän on myöskin yksityissektorilla henkilöitä, joilla on sote-koulutus, mutta he eivät välttämättä [Puhemies koputtaa] ole aivan suoraan niissä hoitotehtävissä, ja nyt kun he ovat lomautettuina, niin he varmaan voisivat myöskin auttaa ihan siellä kentällä, missä ihmisiä nyt tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Tässä tärkeimmät.

18.03 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät ministerit ja edustajakollegat! Kokoomus on aina valmis yhteistyöhön, kun isänmaan tilanne yhteistyötä vaatii. Toivomme, että voisimme olla koronakriisinkin ratkaisuja yhdessä hallituksen kanssa etsimässä ja valmisteluissa mukana. Näin paremmalla tavalla pystyisimme sitouttamaan koko eduskuntaa poikkeuksellisen vakavassa tilanteessa. Itse olen vakuuttunut siitä, että ei tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

kriisi ole kokonaisuudessaan ohi edes tämän vaalikauden aikana. Toivottavasti itse koronaepidemia on kukistettu toki nopeammin, mutta nämä vaikutukset tulevat näkymään vielä erittäin pitkälle. Niin kuin tuossa kyselytunnilla hetki sitten totesin ja muistelin 90-lukua, silloin yli 30 000 suomalaista yritystä kaatui, lähinnä sen takia, että ne eivät saaneet suoraa rahallista tukea, ja tätä tuskaa edelleen moni perhe kantaa. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Sitä samaa virhettä ei saa tehdä tällä kertaa.

Arvoisa puhemies! Myös tämä talousvalmistelu olisi nyt syytä ottaa yhteiseen, laajaan parlamentaariseen käsittelyyn. Olemme tyytyväisiä siihen, että te tulitte, arvoisat hallituspuolueet, hyvin lähelle kokoomuksen tekemiä lisätalousarvioesityksiä aivan tässä viime metreillä, tähän aamuun tultaessa, ja näin olemme pystyneet toteamaan osan meidän esityksistämme tulleen jo nyt kuitatuiksi. Minun mielestäni olisi tärkeää, että jatkossa nämä lisätalousarviot, joita on tulossa, voitaisiin valmistella laajasti parlamentaarisesti. Siellä on tulossa äärimmäisen tärkeitä suuria toimenpiteitä esimerkiksi kuntien pelastamiseksi tässä tilanteessa, ja kysyisin valtiovarainministeri Kulmunilta: minkälaisella aikataululla tämä kunnille tuleva lisätalousarvio on eduskuntaan tulossa?

Ja sitten aivan keskeisenä: alkää antako siis yhdenkään terveen yrityksen kuolla tämän koronaepidemian seurauksena. Pidämme hyvänä sitä, että eduskunnassa nyt hallituksen esitystä jopa viisinkertaistettiin yritystukien osalta. Business Finlandin osuus on meidän mielestämme riittävä tässä vaiheessa — toki todennäköisesti siihenkin tulemme tarvitsemaan jatkossa lisää — mutta tämä ely-keskuksille tuleva eli pienille yrityksille tuleva raha on edelleen riittämätön, ja kokoomus esittää siihen 150 miljoonan lisärahoitusta, josta hetken kuluttua äänestämme. Meidän tavoitteemme on, että sitä rahaa voitaisiin käyttää nimenomaan pienille yrityksille, yksinyrittäjille, toiminimiyrittäjille. Vuokrat esimerkiksi ovat sen tyyppinen asia, mistä tulee paljon kysymyksiä: voisiko löytää keinon, millä auttaa vuokranmaksussa näitä yrityksiä. Ja sitten kokoomus on esittänyt alvipalautuksia alkuvuodelta. Toivomme, että tartutte myös tähän nopeasti. Sen takia esitimme myös tätä ely-keskusten määrärahan korottamista edelleen — se liittyy ravintoloiden sulkemiseen ja Uudenmaan eristämiseen. Olisi mielenkiintoista kuulla, minkälaisella aikataululla hallitus on vastaamassa tähän perustuslakivaliokunnan vaatimukseen tuoda tällainen erityinen paketti ravintoloille, joiden yrittäjänvapautta ja liiketoimintavapautta rajoitetaan rajalla tavalla.

Sitten yhtenä isona kokonaisuutena on testaus ja suojaus koronavirustilanteessa. Pidämme myös tätä myönteisenä. Kokoomus esitti 50 miljoonan määrärahaa testaamisen tason nostamiseen, kun hallituksen esittämä oli noin puolet siitä, ja nyt valtiovarainvaliokunnassa osoitettiin määrärahaa hieman yli tuon kokoomuksen esittämän eli 60 miljoonaa. Me pidämme tärkeänä, että testaus saadaan matalan kynnyksen testaukseksi, ennen muuta hoitoalalle, vanhustenhoitoon. Ja ottakaa käyttöön myös drive-in-testauspaikkoja niin, että ne ovat myös kansalaisille matalalla tasolla. Suojausvarusteet ovat iso kysymys. On tullut ihan arjesta esimerkkejä, missä on kerrottu, että kotihoidon työvuoroon annetaan kaksi maskia, eli ei edes jokaisen asiakaskäynnin välissä pysty tuota hengityssuojainta vaihtamaan, ja silloin ollaan kyllä vakavassa tilanteessa.

Poikkeusolojen ennalta määrittelemätöntä rahaa kokoomus on valmis korottamaan edelleen, mutta pidämme tärkeänä, että hallitus informoi eduskuntaa ja valtiovarainvaliokuntaa siitä, miten tätä rahaa käytetään. Ja kulttuuri- ja taideala, Taike, jolle hallitus esitti pienen lisämäärärahan, tarvitsee kyllä nopeasti freelancertaiteilijoiden ja kulttuurialan tekijöiden tukeen rahaa enempi, ja meidän esityksemme on, että tuota määrärahaa eduskunta voisi vielä korottaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Arvoisa puhemies! Esitän, että käsittelyn pohjaksi näin ollen otetaan vastalauseen numero 2 mukainen pohja, joka sisältää 19 konkreettista lausumaa, joilla pystyisimme nimenomaan auttamaan ja puuttumaan yritysten mutta myös suomalaisten erittäin tukalaan tilanteeseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Muutoin ei debattia sallita, mutta silloin tällöin myönnän ministereille puheenvuoron. — Lyhyt, minuutin vastaus, ministeri Kiuru.

18.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän mahdollisuudesta vastata edustaja Heinosen huoleen siitä, että meillä olisi tarpeeksi maskeja myös kotihoidossa. Tämä on todella akuutti ongelma. Minä toivon, että eduskunta on tässä asiassa nyt yksimielinen. Meillä ei ole Suomessa varaa siihen, että kotihoidon työntekijät veisivät koronaviruksen näille hyvin hauraassa ja haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille, jotka ovat kotihoidossa. [Kimmo Kiljunen: Tärkeä pointsi!] Sen takia olen itse yrittänyt omalla panoksellani toivottaa tätä joka paikassa, että tästä pidetään Suomessa kiinni. Meillä ei ole kerta kaikkiaan varaa siihen, että tästä linjauksesta ei pidetä kiinni. Tämä on nyt koko valtakunnan sääntö, ja käsitin, että Heinonen on aivan samaa mieltä, [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa] ja siltä osin täältä eduskunnasta annetaan vahva tuki Suomen kotihoitoa järjestäville kunnille, että tämä ohje on sellainen. Se on valtakunnan pää ongelma, mistä näitä suojaimia saadaan näin paljon lisää, mutta siitä pidetään nyt kiinni, jotta nämä ihmiset haavoittuvassa asemassa eivät sairastuisi. [Puhemies koputtaa] Tämä viesti on jo laitettu kuntiin, mutta laitetaan yhä uudelleen ja yhä uudelleen, että tästä pidetään kiinni.

18.10 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Kiurulle, ja toivotaan, että tämä viesti menee nyt kuntiin läpi. Siellä on paljon niitä henkilöitä, joille on annettu... Voisin sanoa erään ministerin läheltä kaupungin, jossa on sanottu, että kahdella maskilla pitää tulla toimeen. Mutta ei tule, ja silloin pitää sieltä varmuusvarastoista nyt toimittaa niitä sinne ja antaa vaikkapa niille hoitajille sitten ohje, että ei teidän tarvitse mennä työhön, jos teillä ei ole siihen... Se on niiden ikäihmisten, niiden potilaiden turva, mutta se on myös sen työntekijän turva, ja olen erittäin tyytyväinen, että, ministeri Kiuru, nostitte tämän esille.

Yksi kaupunki oli myös antanut ohjeen jo nyt, että yskä ja nuha eivät ole syitä jäädä kotiin. Pidän sitä täysin vastuuttomana tällaisessa tilanteessa, että me toimimme jopa terveydenhuollon esimiesasemissa ohjeistaen tällä tavalla. Kiitos, ministeri Kiuru, [Puhemies koputtaa] että olette tässä napakka.

Puhemies Matti Vanhanen: Takaisin puheenvuoroihin.

18.11 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin iso kiitos valtiovarainvaliokunnalle ryhdikkästä toiminnasta ja selkeäsanaisesta mietinnöstä. Toimet ovat järeät, ja niin pitääkin. Valiokunnalla on ollut kirkas kriisitietoisuus. Valiokunta on siis tehnyt lisäyksiä, jotka ovat esimerkki siitä, että eletään ajassa ja reagoidaan vallitsevaan tilanteeseen. Arvostan myös sitä, että esimerkiksi Business Finlandille, ely-keskuksille ja Huoltovarmuuskeskukselle on tehty hallituksen esitykseen nähden merkittävät korotukset, siis suoraa tukea lisää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Business Finlandhan pyrkii lieventämään tämän koronavirusepidemian aiheuttamia talousvaikeuksia niin matkailun, luovien alojen kuin lukuisten muiden toimialojen vaikeaan tilanteeseen. Valtuuksia siis nostetaan 700 miljoonalla eurolla hallituksen esittämän 150 miljoonan euron sijaan, eli korotusta on 550 miljoonaa euroa. Kaikki tämä tehdään siksi, että määrärahan tarve on osoittautunut paljon ennakoitua suuremmaksi. Häden määrä on siis kasvanut.

Ely-keskusten rooli erityisesti paikallistasolla on nyt erittäin merkittävä esimerkiksi pienten ja keskisuurten yritysten tukijana. Valtuuksia tässäkin kohotetaan 300 miljoonalla eurolla hallituksen esittämän 50 miljoonan euron sijaan, eli korotusta on 250 miljoonaa euroa — erittäin, erittäin tarpeellinen teko. Myös ministeri Lintilä on järkevällä tavalla esittänyt, että ely-keskusten kasvavaa taakkaa ja ruuhkaa voitaisiin lieventää sillä, että esimerkiksi kuntien elinkeinoyhtiöille ohjattaisiin maksuvalmiutta esimerkiksi yksinyrittäjien avun kohdentamiseksi. Tämä toisi nopeutta ja suoraviivaisuutta päätöksiin. Ihmisillä ei ole nyt mahdollisuutta odottaa, ja juuri yksinyrittäjät — kahvilayrittäjät, kuntosaliryttäjät, kukkakauppiat, parturit ja niin edelleen — ovat pulassa.

Huoltovarmuuskeskukseksi osoitetaan hankintoihin 40 miljoonan euron korotus, mikä hallituksen esitykseen nähden on myöskin erittäin suuri ja merkittävä nosto. Tällä vahvistetaan totta kai suojahankintoja ja muita vastaavia varautumishankintoja — hyvin järkevää.

Puhemies! Suuri kiitos siis hyvästä kriisipaketista, yritysten suoran tuen nostamisesta miljardiin. Taso nousee siis viisinkertaiseksi. Monen pk-yrittäjän elämää se totta kai helpottaa, mutta tosiasia on se, että vielä on pitkä tie kuljettavana. Tämä lopputulema kuitenkin helpottaa hallituksen ja eduskunnan mutta ennen kaikkea suomalaisten yritysten selviämistä tästä kriisistä.

Toivoisin myös ketteryyttä ja joustoa ja selvasanaista tiedottamista, että tukikäsittelyt menisivät ilman raskaita muodollisuuksia ja yrittäjillä olisi selkeä käsitys, mistä apua voi nyt hakea. Kaikille ei ole varmasti selvää esimerkiksi se, mihin kohdistetaan Business Finlandin tai ely-keskusten rahoitusta.

18.15 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! On mukavaa, että näyttää siltä, että koko eduskunta pelaa samaan maaliin. Itse asiassa tämä valiokunnan tekemä mietintö on hyvänsuuntainen, ja totta kai nyt ollaan tavallaan kahden kohdan välivaiheessa. Toisaalta täytyy edelleen tehdä voimakkaita toimenpiteitä epidemian leviämisen ehkäisemiseksi, ja toisaalta täytyy valmistautua hoitamaan potilaat, täytyy panostaa hoitoon, panostaa muun muassa vanhusten kotihoitoon ja hankkia hengityskoneita ja ennen kaikkea hankkia myöskin ihmisille lisää osaamista. Onhan tiedossa ja tunnettua, että maailmalla on aika paljon itse sote-henkilöitäkin, jotka ovat saaneet tämän taudin.

Me teimme edustaja Kankaanniemen ja edustaja Savion kanssa tämmöisen 40-kohtaisen listauksen epidemian leviämisen ehkäisemiseksi. Keskeinen asia on se, että testausta täytyy lisätä — monet ovat sen tässä todenneet. Myöskin täytyisi tehdä näitä vasta-ainetej. Tämähän helpottaa tosi paljon, jos me tiedämme, että jollain hoitohenkilökunnassa olevalla on jo vasta-aineet kehossaan tälle taudille. Esitämme 50 miljoonaa tähän lisää, ja sitten myöskin esitämme, että puolustukselle ja poliisille laitettaisiin pieniä lisäyksiä: puolustukseen 2 miljoonaa ja poliisitoimeen 5 miljoonaa.

Sitten kun mennään tähän taloudelliseen tukeen — tämä on aika olennainen juttu — niin meillä on, totta kai, olemassa nämä lainatakauselementit. Sitten on Business Finland. Nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

ajetaan sinne sekä ely-keskuksille yhteensä pikkasen vajaa 800 miljoonaa tässä lisää. Keskeinen asia, mitä tässä ollaan havaittu ja mietitty, on se, että ely-keskuksia täytyy käyttää tässä enemmän. Ely-keskukset ovat nyt se avainsana.

Nyt on se tilanne, että meidän pitää pelastaa ne pienet yhtiöt, se on avainasemassa tässä. Miten me pystymme ne pelastamaan, ja miten me pystymme käsittelemään ne hakemukset? Olennaista on se, että otetaan kunnat mukaan. Kunnan palkkalistoilla olevien ihmisten täytyy avustaa yhtiöitä tekemään niitä hakemuksia, jotka ely sitten käsittelee jossain vaiheessa. Kuntaliitosta täytyy tulla selkeät ohjeistukset. Me esitämme tähän vielä 250 miljoonaa lisäystä. Toivotaan, että tulisi sitten lisäbudjetissa tähän vielä jossain vaiheessa lisää.

Mitä minä aion tehdä, kun minä tästä salista kävelen ulos? Minä soitan tuonne Oulun kaupunkiin talousjohtajalle ja pyydän häntä ottamaan asian hoitaakseen, että lähtee avustamaan näitä pieniä yhtiöitä näitten hakemusten valmistelussa ely-keskukselle. Tämä on ainut tie, millä kunnat pystyvät toimimaan. Tämä on sitä todellista elinkeinopolitiikkaa, mitä nyt pitää kunnissa tehdä.

No sitten mennään tähän viimeiseen vaiheeseen elikkä epidemian jälkihoitoon. Meidän täytyy aika laajamittaisesti tehdä yhteiskunnassa desifointitoimenpiteitä. Meidän täytyy hankkia se osaaminen, välineistö ja aineet nyt, ja pelastustoimi saattaisi olla yksi hyvä sen asian toteuttaja. Me esitämme sinne 2:ta miljoonaa lisää. Itse asiassa saattaa olla tällä hetkellä se tilanne, että meillä ei ole yhteiskunnassa mitään desinfiointisuunnitelmia olemassa, ei ole mitään semmoista yhtenäistä ohjeistusta, mitä me voimme jakaa, että näin pitää tehdä, näin pitää toimia julkisissa tiloissa, jos on havaittu tällainen tauti. On selvää se — nyt on havaittu tutkimuksissa — että tämä säilyy pinnoilla, melkein millä tahansa pinnalla, jopa kymmenen päivää, ylikin, jopa 19 päivää muun muassa sillä laivalla.

Sitten viimeinen huomio koskee sitä, että hallitusohjelma pitäisi tavallaan uusia, koska sen pohja on kadonnut tässä samalla. Olisi omituista, että jos me emme koskisi hallitusohjelmaan ollenkaan. Ja totta kai uusi lisäbudjetti täytyisi tehdä, [Kimmo Kiljunen: Se on meidän hallitusohjelma, ei teidän!] — teidän hallitusohjelmanne, joo, kyllä — siis uusi lisäbudjetti, missä kunnille jaetaan tukea ja sitten myöskin nopeutetaan vaikkapa näitä hakemuskäsittelyitä.

Näin ollen esitän, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalause 1, mikä sisältää kahdeksan lausumaa ja nämä edellä luettelemani momenttimuutosehdotukset. Ja pyydän vakavasti miettimään sitä hallitusohjelman uudistamista.

18.20 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Koko maailma on koronaviruspandemian käsissä, ja myöskin valtiovarainvaliokunnassa käsiteltiin poikkeuksellisesti todella tärkeää lisätalousarviota. Pidän hyvänä sitä, että ne asiat, joita kokoomus vastalauseessaan erityisesti oli nostamassa esille — nopeasti, ripeästi paljon suoraa tukea varsinkin pienille yrityksille, jotta konkurssiaalto saadaan laannutettua — otettiin huomioon, eli todellakin valiokuntakäsittelyssä selkeästi nostettiin tätä määrärahaa, [Antti Kurvinen: Miksi jätitte eriävän?] ja se oli todella hyvä asia.

Toinen asia on se, että meidän tarvitsee tukea nykyistä paremmin terveydenhuoltoa, ja testeihin ja suojaamiin tuli myöskin kokoomuksen vastalauseen mukaisesti määrärahoja. On todella hyvä, että myöskin hallituksen piirissä herättiin [Antti Kurvinen: Miksi jätitte eriävän?] aidosti tähän tilannekuvaan. Ja tottahan toki yritysten osalta valtiovarainministe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

ri hyvin nosti esille, että tilanne elää koko ajan ja siihen pitää reagoida, ja siitähän tässä oli myöskin osin kyse. Viisaat sanat olivat myöskin Kulmunilla.

Kannatan edustaja Heinosen tekemää esitystä eli kokoomuksen vastalauseen mukaisia esityksiä, jotka hän juuri esitteli. [Antti Kurvinen: Väärin sammutettuko?]

Mutta totean yhden asian, jonka kokoomus nosti vahvasti esille — ja olisin toivonut, että myöskin tässä olisitte tulleet vastaan — ja se on Kansaneläkelaitoksen toimintakyky. Se uhkaa murentua ilman lisäresursseja. Kansaneläkelaitokselle tulee lisää asiakkaita seuraavan kuukauden aikana enemmän kuin yleensä kahden vuoden aikana. Kansaneläkelaitoksen johto on vedonnut sosiaali- ja terveysministeriöön, oikeuskansleriin, meihin valtuutettuihin. Me valvomme Kansaneläkelaitoksen toimintaa, ja he ovat todenneet, että he tarvitsisivat pikaisesti määrärahoja, jottei maksatus ruuhkaudu. Tilanne on jo nyt kovin herkkä, koska sieltä on pyydetty lakimuutosta, että voitaisiin pidentää maksatusaikoja, koska määrärahat ovat niin tiukilla. Siksi toivonkin, että mahdollisimman nopeasti tulisi lisätalousarvio, ettemme vaaranna kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tilannetta.

Hallitus on myöskin tuomassa laajennetun työttömyysturvan yrittäjille. Se on todella hyvä asia, mutta se vaatii lisämäärärahoja, se vaatii uusia tietojärjestelmiä, ja myöskään tähän ei ole tullut lisää resursseja. On todella suuri vaara, että toimeentulotuen, asumistuen ja työttömyysturvan maksatukset viivästyvät, ja siinä mielessä on todellakin tärkeää, että Kelan määrärahat turvataan. Siellä henkilöstö on äärirajoilla, ja he odottavat tästä talosta viestiä, että heitä kuullaan.

Olisin toivonut, että ministeri Kiuru olisi jäänyt tähän saliin. Myöhemmin tänä iltana käsittelemme Uudenmaan rajojen sulkemista, ja osasy siihen, että joudumme näin rankkoihin toimenpiteisiin, on se, että valtioneuvoston piirissä on tapahtunut virhe. On tapahtunut se virhe, että ei olla tukittu sitä virusvuotoa, joka on tullut maahan lentoteitse tulevien matkustajien mukana. Tuota ei ole tehty, vaikka useat asiantuntijat, useat kansanedustajat ovat toistuvasti viestittäneet tästä suoraan ministereille. On hyvä, että ministeriön virkamies toteaa, että tässä on tapahtunut virhe, ja syy oli se, että tieto ei kulje valtioneuvoston piirissä. Olisikin reilua, että nyt koko kansalle ja varsinkin eduskunnalle kerrottaisiin, miten tämä virhe on korjattu, ja myöskin pääministeri Marin voisi todeta, että hallitus istuu alas ja katsoo, miten tieto jatkossa paremmin kulkisi.

Olisin ministeri Kiurulle todennut, että hänen puheensa suojien käytöstä kotihoidossa eivät pidä paikkaansa. Ministeriö on antanut kolmet erilaiset ohjeet kotihoitoon: yksissä todettiin, että käytetään, toisissa todettiin, että työnantaja päättää, ja kolmansissa todettiin, että katsotaan tilanteen mukaan. Minua huolestuttaa, että nämä sekavat ohjeet johtuvat siitä, että suojaimia ei ole, ja toivon todellakin, että koko valtioneuvosto nyt yhdessä istuisi alas ja antaisi yhtenäiset ohjeet terveydenhuollon henkilöstölle, miten suojaimia käytetään. Se on ainut keino turvata kotiin eristettyjen riskiryhmässä olevien henkilöiden tilanne. On täysin kohtuutonta, että heidät laitetaan eristykseen ja sitten terveydenhuoltohenkilöstö tulee sinne ilman, että on suojautunut asianmukaisesti.

Tämä tilanne on vakava, mutta toivotan voimia ja viisautta valtioneuvostolle tässä työssä.

18.24 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Yrittäjien hätä on koronakriisin keskellä suuri. 1990-luvun konkurssiaalto, työpaikkojen menetys ja inhimillinen kärsimys pitää esittää. Lama-ajan yrittäjät ja me lama-ajan lapset tiedämme, mikä konkurssien ja massatyöt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

tömyyden koko hinta on ollut. Tuo aika on palannut vahvasti mieleeni viime päivinä lukiessani lukuisia yrittäjiltä saamiani viestejä.

Kerron teille tarinan. Isäni on yrittäjä isolla y:llä, mitä olen aina hänessä ihaillut. Isäni oli aikoinaan urheilukauppias. Hänen yrityksensä meni konkurssiin vuonna 1990, kuten tuon laman aikana yli 30 000 muun yrittäjän. Miksi näin kävi? Koska tuli lama, myynti romahti, kulut pysyivät. Hyviä ja läheisiä työntekijöitä ei raaskinut irtisanoa. Velat kaatuivat niskaan. Yritys kaatui kassakriisiin, koska yhteiskunta ei tukenut tämän vaikean ajan yli. Kaikki meni. Isä oli silloin samanikäinen kuin minä nyt. Kuinka moni kolmekymppinen perheellinen yrittäjä on tänään samassa tilanteessa kuin isä 30 vuotta sitten? Hän taisteli itsensä jalkeille. Hänellä on tänäänkin yritys. Hän sulkee yrityksensä ovet väliaikaisesti huomenna. Hän on onneksi tällä kertaa varautunut hyvin: hän on velaton. Yritys selviää.

Moni ei selviä. Moni yrittäjä ei selviä ilman tukea. Moni yrittäjä tuntee tällä hetkellä syvää epäonnistumista, jopa häpeää. Se vie kaiken toivon, ja se lamauttaa. Se, mitä meidän pitää tänään sanoa yrittäjille: Tämä ei ole sinun syysi. Tämä ei johdu sinun riskinotostasi. Nämä ovat poikkeusolot, joihin sinulla ei ole osaa eikä arpaa. Se, mitä meidän pitää tänään antaa yrittäjille: meidän pitää antaa rahaa, käteistä, suoraa tukea. Tänään on oikeastaan monelle jo liian myöhään. Se raha tarvittiin jo eilen.

Hallituksen 15 miljardin euron paketti yrittäjille on tärkeä kokonaisuus mutta hämää selaista, joka ei yrittäjän todellisuutta tunne. Nimittäin lainantakauksia ja maksulykkäyksiä on tuosta paketista se 14,5 miljardia euroa. Ne ovat tärkeitä toimia, mutta ne eivät auta sitä yrittäjää, jonka kassa oli jo eilen tyhjä. Miten maksujen lykkääminen auttaa sitä yrittäjää, jolla ei ole tähänkään saakka kertynyt puskureita? Miten näitä puskureita syntyisi syksyllä, jotta niitä lykättyjä maksuja voisi maksaa? Miten lisävelan otto auttaa yrittäjää, jonka velat ovat investointien vuoksi jo tapissa? Palkat on silti maksettava, vuokrat on silti maksettava.

Arvoisa puhemies! Kiitän valtiovarainvaliokuntaa, että se lisäsi rahaa pienyrittäjien tukemiseen ely-keskusten kautta 250 miljoonalla eurolla. Tämä on tärkeä kädenojennus, mutta se ei auta nostamaan kaikkia kuilusta. Siksi kokoomus esittää lisää rahoitusta esimerkiksi ely-keskusten kautta jaettavaksi pienimmille yrityksille.

Hallitus ei ole huomionnut lisätalousarviossa muun ohella ravintoloiden, ravintolayrittäjien, tukitarvetta, johon myös talousvaliokunta kiinnitti eilen huomiota.

Nyt tarvitaan kiireesti suoraviivainen ratkaisu pk-yrittäjien kassakriisiin. Sinne kassaan tarvitaan rahaa. Se pitäisi tapahtua oikeastaan yhdellä napin painalluksella. Miten? Kokoomus esittää, että alkuvuoden arvonlisäverojen maksuja palautetaan yrittäjille siten, että osa näistä annetaan pysyvästi anteeksi. Ruotsissa alvit on jo palautettu yritysten kassaan. Suomessakin pitää tehdä näin, jos konkurssiaalto aiotaan välttää. Myös rajauksia alvien palauttamiseen ja anteeksiantoon olisi tehtävissä varmasti sen mukaan, että apua saavat ne, jotka sitä todella tarvitsevat.

Arvoisa puhemies! Työpaikat syntyvät ja kuolevat yritysten mukana. Pelastetut pk-yritykset ovat myös palkansaajien etu.

Arvoisa ministeri Kulmuni, arvostan, että olette täällä paikalla, ja kysyn: koska vastaatte yrittäjien hätään palauttamalla alkuvuoden alvit?

18.30 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Meille täällä eduskunnassa samoin kuin Suomen kansalle suorissa tv-lähetyksissä on vakuutettu, että suojavarusteet riittävät. Miten on mahdollista, että näin sanotaan, vaikka ympäri Suomen kantautuu nyt sy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

vää huolta siitä, että suojia ei ole? Eräs pyörätuolissa oleva riskiryhmään kuuluva henkilö otti juuri yhteyttä ja kysyi, miten on mahdollista, että hänellä vaihtuvilla henkilökohtaisilla avustajilla ei ole suojavarusteita. Kysyttäessä oli sanottu, että suojia ei ole saatavilla missään. Pelkään, että kotipalvelun tarpeita ei ole huomioitu kaikissa laskelmissa ja että jake-luyhteys kuntatasolle ja sinne ruohonjuuritasolle ei tällä hetkellä toimi. Onko mahdollista, että nyt olisi käynyt niin, että suojavarustetilannetta kartoitettaessa ei ole huomioitu koti-hoidon tarpeita? Ministeri Kiuru ei ole täällä enää, mutta toivon, että nämä kysymykset voidaan hänelle esittää. Koronatilanne on ollut hälyttävä jo useita viikkoja, ja näiden suo-javarusteiden osalta on ollut toiminta-aikaa. Siksi kysynkin: mitä näiden viikkojen aikana on tälle asialle tarkalleen ottaen tehty, ja mitä nyt tehdään sen varmistamiseksi, että niitä suojavarusteita oikeasti on, jotta virus ei pääse leviämään holtitta eteenpäin terveydenhuol-lon henkilöstön piirissä ja muutenkin?

Sitten suoraan tähän lisätalousarvioesitykseen. Sen osalta haluan yhtyä niihin kiitoksiin, joita tässä salissa on esitetty siitä, että eduskunnan valtiovarainvaliokunnassa pystyimme hyvällä yhteistyöllä hyvin tiiviissä, nopeassa kokousaikataulussa käsittelemään tämän li-sätalousarvioesityksen ja tekemään merkittävät, jopa viisinkertaiset, lisäykset yritysten tu-kiin. Samanaikaisesti me kaikki tässä salissa kuitenkin varmasti tiedämme, että nyt tehty li-sätalousarvio ei vielä yrittäjien hätään täysimääräisesti vastaa eikä tätä ongelmaa ratkaise. Yritysten hätä on tällä hetkellä kova, ja näitä viestejä tulee joka hetki. Yhteiskunnan usei-den toimintojen pysähtyminen — siis arjen ja normaalin elämän pysähtyminen — uhkaa kaataa muuten terveitä yrityksiä ja hävittää tästä maasta paljon työpaikkoja. Meidän on yh-teiskuntana tehtävä kaikkemme ja autettava yritykset yli tilanteesta, johon ne eivät ole itse pystyneet vaikuttamaan ja varautumaan. Asiakkaat ovat hävinneet, mutta palkat, vuokrat ja lainanlyhennykset juoksevat normaalisti.

Lainat eivät monille pienille pk-yrityksille tule kysymykseenkään, kun kyse on nyt yri-tysten eloonjäämistäistelusta. Pienet yritykset tarvitsevat suoraa tukea, ja kokoomus on esittänyt muun muassa alkuvuoden arvonlisäverojen palautusta. Sen lisäksi tässä lisäta-lousarvioesityksessä olemme tehneet lisämäärärahaesityksen nimenomaan pienille yrityk-sille kohdistuvaan ely-keskusten kautta jaettavaan tukeen, koska meidän mielestämme se on nyt se kanava, jota pitää käyttää, jotta voidaan sitä pk-yrityskenttää myöskin osaltaan auttaa.

Kysymyksenä ja ehkä huomiona se, että kun näitä tukia ja tätä rahoitusta, mitä eduskun-ta nyt myöntää, sinne kentälle jalkautetaan ja kanavoidaan yrityksiin, niin silloin olennais-ta olisi se, että ne hakukriteerit olisivat mahdollisimman vähän byrokraattiset ja että siinä pystyttäisiin myöskin palvelemaan yrittäjiä, koska moni ei ole tällaisten hakemusten lähet-telyyn tottunut. Pelkona on myöskin se, että edellytyksenä on kehittämisrahoitus — voi-daan hakea kehittämiseen — vaikka monilla on kysymys ihan siitä, miten päästään tämän kriisin yli, ja tähän toivon erityisesti kiinnitettävän huomiota.

Yhdyn myöskin edustaja Heinosen tänään täällä tekemään esitykseen, ja haluan vielä nostaa lisähuomiona esille kulttuurin ja taiteen kentän: Sinne tämä lisätalousarvioesitys ka-navoi vain 0,9 miljoonaa euroa, mikä on — jokainen ymmärtää — aivan liian vähän tähän hätään ja huoleen nähden, ottaen huomioon, että muun muassa Business Finlandin kautta ei voida myöntää tukea esimerkiksi yhteisöille ja yhdistyksille, jotka monesti näitä kulttuuri-alankin työntekijöitä työllistävät. Näin ollen toivoisin, että hallituspuolueet voisivat vielä harkita yhtyvänsä meidän esitykseemme, me nimittäin esitämme sen kulttuurin tuen sum-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

man kuusinkertaistamista. Kulttuurialalla hätä on todella kova, ja siellä on käytännössä siis kaikki kevään työt peruttu.

Samoin haluan esittää sen kysymyksen, milloin eduskuntaan tulee tukipaketti ravintoloille ja minkälainen paketti on tulossa nyt, kun valtion toimin — perustelluista ja ymmärrettävistä, ihmisten terveyttä suojaavista syistä — ravintolat joudutaan sulkemaan. Eli minkälainen tukipaketti on tulossa? Tätä on edellyttänyt myöskin perustuslakivaliokunta, siis tukea ravintoloille, ja samoin myöskin talousvaliokunta.

Ja viimeisenä kysymyksenä: Milloin saamme voimaan pienyrittäjien pääsyn työttömyysturvan piiriin, ja miten varmistamme sen, että kun tämä on voimassa, niitä tukia ja etuuksia aidosti pystytään myöntämään, koska ihmisillä on toimeentulosta hätä ja jo nyt tulee viestiä siitä, että Kelan etuuskäsittelijöiden resurssit tulevat vastaan? Miten tämä asia hoidetaan, [Puhemies koputtaa] ministeri Kulmuni?

18.35 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä maailmanlaajuinen koronavirus-epidemia aiheuttaa talouselämälle suuria kielteisiä vaikutuksia, mutta kukaan ei vielä tiedä, kuinka suuria ja kuinka pitkäaikaisia. Oli erittäin tärkeää, että hallitus toimi niin ripeästi kuin toimi.

Nämä luvuthan hallituksen esityksessä ovat tuolta runsaan viikon takaa. Oli myös erittäin hyvä, että hallituspuolueilla ja valtioneuvostolla oli valmiudet nopeasti nostaa näitä lukuja, paljonko myönnetään avustuksina, eli näitä Business Finlandin ja ely-keskusten avustusten myöntämisvaltuuksia, niin että tuo summa nyt sitten, mikä lisäbudjetissa yhteensä tulee, on miljardi euroa, tuhat miljoonaa euroa, mistä 700 miljoonaa euroa tulee Business Finlandille ja 300 miljoonaa euroa ely-keskuksille. Business Finlandilla on kehittyneet rutiinit ja hyvä koneisto näitten hakemusten käsittelyyn. Sen sijaan ely-keskuksissa varmaan tarvitaan lisää resursseja. Niissä tilanne on verrattain ongelmallinen, ja niitten juuri pitäisi myöntää avustuksia näille pienemmille yrityksille, joille nopeammin tulee maksuhäiriöitä normaalisti kuin isommille yrityksille.

Kokoomukselle voisi todeta, että ymmärtää hyvin sen yllätyksen, minkä hallitus ja valtiovarainvaliokunnan hallituspuolueet tuossa aiheuttivat, mutta kokoomus tietysti kyky-puolueena kehitti vielä hiukan suuremmat luvut, ja niistä sitten saadaan äänestää tämän illan päätteeksi, illan ratoksi. Tärkeää on kuitenkin se, että nämä valtiovarainvaliokunnan ja hallituspuolueitten määrittelemät luvut saadaan käyttöön nopeasti, ja kaikki me tiedämme, että nämä summat eivät riitä kovin kauan. Kukaan ei myöskään tiedä sitten sitä, kuinka paljon tarvitaan lisää, mutta varmasti hallituksella ja eduskunnalla löytyy valmiuksia myöntää lisää näitä avustuksia. Nimenomaan suora tukihan on paljon tärkeämpi tässä tilanteessa kuin nuo lainat, jotka nekin ovat tietysti tärkeä osa tätä pakettia tietyille yritysryhmälle, joka ei ole varsin pieni sekään.

Tärkeää on myöskin se, että Huoltovarmuuskeskukselle suojavälineitten ja muitten varusteiden hankkimiseen tuleva määräraha nousi tässä eduskuntakäsittelyssä, sekin hyvässä yhteisymmärryksessä hallituksen kanssa, 6 miljoonasta 40 miljoonaan euroon. Huoltovarmuuskeskus vahvana toimijana nyt sitten on tämä hankkija kansainvälisillä markkinoilla tilanteessa, jossa tuo hankintatoiminta ei varmasti ole edes kovin helppoa.

Mitä sitten tulee Kansaneläkelaitoksen kasvaneisiin resurssitarpeisiin ja kuntatalouden asioihin, niin olen ymmärtänyt, että hallitus palaa niihin varsin pian, ja nekin hoidetaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

18.39 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Koronapandemia on ennen kaikkea terveydellinen kriisi, ja kysymys on ennen kaikkea suomalaisten hengestä ja terveydestä ja siitä, kuinka moni tähän sairauteen sairastuu ja kuinka moni mahdollisesti vammautuu tai jopa menehtyy tähän sairauteen. Henki ja terveys on varmasti se asia, mitä meidänkin isänmaamme ja yhteiskuntajärjestyksemme ja oikeusjärjestyksemme pohjimmiltaan suojaavat. Ja mikä on valtion tärkein tehtävä? Suojata ihmisten henkeä ja terveyttä.

Mutta tässä puheenvuorossani, kun käsitellään tätä todella mittavaa, poikkeuksellisen suurta, lisätalousarviota, keskityn nyt tämän koronapandemian aiheuttamiin talousvaikutuksiin, jotka ovat todella massiivisia, kuten äsken valtiovarainvaliokunnan varapuheenjohtaja edustaja Kiviranta tuossa erittäin asiantuntevassa puheenvuorossaan totesi.

Koronapandemia on massiivinen taloudellinen katastrofi globaalisti koko maailmassa. On varmaan perusteltua sanoa, että kun liikkuminen vaikeutuu tai loppuu lähes kokonaan, ihmiset eivät liiku ja sitä kautta voi olla hyvin vaikeaa myös rahtia kuljettaa, minkäänlaista rahtia, varsinkaan lentämällä ja muillakaan välineillä, niin se ei voi tarkoittaa mitään muuta kuin globaalia lamaa. Globaali taloudellinen lamahan tästä on tulossa, ja rohkenen verrata tätä koronan aiheuttamaa talouskriisiä jopa vuoden 1929 pörssiromahdukseen, Wall Streetin pörssiromahdukseen, joka johti tunnettuihin seurauksiin, valtavaan lamaan, joka lähti USA:sta liikkeelle koko maailmaan, vaikutti meillekin omana pula-aikana. Jotain samantyyppistä valitettavasti tästä seuraa, ja hyvä verrokki näille koronan talousvaikutuksille on myös finanssikriisi 2008 tai sitten se 1990-luvun alun lama, josta täällä on erittäin hyvin ja paikka paikoin koskettavastikin tässä keskustelussa kerrottu. Me ymmärrämme, mitkä ne taloudelliset ja inhimilliset vaikutukset tämän pandemian ikään kuin sivuseurauksista, negatiivisista sivuseurauksista, ovat. Laman jäljet, 90-luvun laman jäljet, näkyvät edelleen meillä yhteiskunnassa, ja finanssikriisinkin hoitaminen ja siitä nousu vei melkein kymmenen vuotta.

Monella tavalla, puhemies, kuitenkin tämä koronan aiheuttama talouskriisi on jopa paljon vakavampi kuin kumpikaan näistä, vuoden 2008 tai 1990-luvun alun kriisi, koska silloin kysymys oli olemukseltaan pankkikriisistä, finanssipuolen, rahoituspuolen, kriisistä, ja tämä on siinä mielessä pirullinen kriisi, että kysymys on aidosta reaalityn, käytännön liiketoiminnan, loppumisesta. Jos kukaan ei voi lähteä kotoaan ja ihminen ei voi käyttää palveluita ja ostaa tuotteita, niin se on karmea tilanne. Siinä ei tietyllä tapaa rahankaan pumppaaminen ja pankkien toimintakaan hirveän pitkälle auta.

Ja, puhemies, joudun valitettavasti toteamaan, että todennäköisesti Suomen talouskasvu painuu erittäin rajusti miinusmerkkiseksi tämän kriisin seurauksena. On arvioita siitä, että jos bruttokansantuote tippuu 5 prosenttia, niin se on varsin positiivinen tulos näissä olosuhteissa. Voidaan mennä jopa siihen, että se on jopa 15 prosenttia, ja tähän me joudumme tässä sitten varautumaan.

On erittäin tärkeä asia, että tämän kriisin keskellä me pyrkisimme talouspolitiikalla tavalla tai toisella pitämään talouden pyöriä pyörimässä sen verran kuin pystymme, että kulutus ei aivan kokonaan pysähtyisi. On valitettavasti arvioitavissa, että isku Suomen taloudelle voi olla isompi kuin monessa muussa Euroopan maassa, koska me olemme todella viennistä riippuvaisia ja maailmantalouden häiriöt iskevät heti meidän vientiimme, kun me tuotamme teollisuuden hyödykkeitä.

Toivoisin, puhemies, että talouspolitiikassa voitaisiin katsoa sitä, miten voitaisiin julkisia hankintoja käyttää talouden pyörittämisessä, ja varmaan elvytyksenomaisesti joutu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

taan infraankin tulevaisuudessa satsaamaan, väyliin, teihin, ratoihin, ja varmasti nyt ne digiasiatkin kannattaisi laittaa kuntoon.

Puhemies! Tässä on määrärahalisäyksiä terveydenhuoltoon ja viranomaistoimintaan, mutta isoin fokus on koronan talouskriisin hoitamisessa. Tällä lisätalousarviolla miljardi suunnataan suoraa tukea yrityksille, ja pidän sitä kyllä erittäin tärkeänä asiana: Business Finlandin kautta 700 miljoonaa erityisesti matkailutoimintaan, tämmöiseen palvelualojen kehittämiseen, ja sitten 300 miljoonaa ely-keskusten kautta, mikä on valtavan iso juttu, koska se elyjen tuki on nimenomaan pienimpien yritysten tukea ja yksinyrittäjien tukea.

Yhdyn niihin puheenvuoroihin, mitä täällä on esitetty siitä, että kuntien rooli on tässä aika keskeinen, ja on hyvä asia, jos elinkeinoministeri Lintilä pystyy paimentamaan nyt kunnat tekemään tätä rahanjakoa tai olemaan tässä prosessissa mukana. Oma kotikaupunkini Kauhava teki sellaisen ratkaisun, että me olemme jo koonneet ikään kuin tällaisen elinkeinoelämän kriisiryhmän ja yhden verkkosivuston, [Puhemies koputtaa] jonka kautta pyritään auttamaan yrityksiä.

Arvoisa puhemies! Tämä miljardin suora tuki ei varmasti riitä, uusia suoran tuen välineitä tarvitaan. Haluan nostaa esille sen, että 12 miljardiin on nostettu Finnveran takaukset. Niillä pyritään auttamaan myös akuutin kassakriisin yli terveitä yrityksiä, vaikka se ei pienempiä autakaan.

Puhemies! Toivon, että pystyisimme niin taloudenhoidossa kuin sitten näitten inhimillistenkin seurausten hoidossa välttämään ne 1990-luvun virheet, ja toivottavasti siitä opitaan. Esim. toivon, että hallitus nyt kiirehtisi velkajärjestelylakien ja insolvenssilakien uudistamista, niin että yksityishenkilön velkajärjestelylaki ja yrityssaneerauslaki [Puhemies koputtaa] saataisiin paremmaksi.

Ihan loppuun, puhemies, totean sen, että kuitenkin taloudelle tärkeintä on tämän pandemian taistaminen. Vain sillä, että työntekijät ovat terveitä ja asiakkaat ovat terveitä, yritykset voivat pärjätä.

18.46 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen, tässä esitteli jo sen, minkä pohjalta me tulemme tänään täällä päättämään tästä lisätalousarviosta, jossa on noin 800 miljoonan euron suora tuki yrityksille. Siinä on vahvaa nousua, jonka myöskin hallitus on signaloinut, ja tämä tuki, joka tässä saadaan, on tärkeä.

On olennaista huomioida, että tässä on myöskin 200 miljoonan euron tuki, joka tässä sisältyy ely-keskusten kautta 1—5 hengen yrityksiin eli niihin kaikkein pienimpiin yrityksiin, niihin, uskaltaisin melkein sanoa, jotka ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Meillä on 180 000 yksinyrittäjää Suomessa, joista liian monelta on leipä lähtenyt alta, ja tässä suhteessa nämä tukimuodot ovat hyvin tärkeitä.

Täällä on kokoomuksen puheenvuoroissa, useissakin kokoomuksen puheenvuoroissa, todettu se, että hienoa, että hallitus kuuntelee kokoomusta ja ottaa huomioon kokoomuksen aiemmissa vastalauseissaan esittämät huomiot siitä, että tätä tukea pitäisi lisätä. En ole aivan varma, onko hallitus kuunnellut erityisesti kokoomusta — oletan, että on kuunneltu aika monia asiantuntijoita, jotka tätä asiaa tuntevat. Jos kokoomus haluaa ottaa omiin nimiinsä nämä nostot, niin siitä vaan, kyllä se meille varmaan kelpaa, samaan maaliin me tässä pelaamme, ja jos kokoomus ilahtuu siitä, että toimitaan tässä mielessä yhteishengessä, tehdään näin. Ainoastaan sitä jäin ihmettelemään, minkä takia me täällä sitten äänestämme tänään vastalauseesta. Me kaikki tiedämme, että lisätalousarvioita tulee vielä lisää, proses-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

si on täysin kesken. Minkä takia tämä äänestysnäytelmä, jos kerran täällä on taitavasti myöskin oppositiota kuunneltu?

Arvoisa puhemies! Edustaja Koskinen tässä ilmaisi selkeästi, että nämä jo tehdyt ratkaisut tulevat lisäämään julkista velkaa noin miljardilla eurolla — 1,1 miljardilla eurolla. Tämä on tärkeää noteerata: nyt me teemme ratkaisuja, jotka maksetaan sitten tulevien sukupolvien toimesta, julkinen velka tässä kasvaa. Mutta on tärkeää samanaikaisesti tunnistaa, että puhumme globaalikriisistä ja me puhumme eurooppalaisesta kriisistä, joka koskettaa kaikkia eurooppalaisia maita. Kaikki tässä joutuvat nyt alijäämisiin tilanteisiin, ja tätä kriisiä joudutaan velkarahalla rahoittamaan. Nyt on kysymys ihmishengistä. Talous on sitenkin väline hyvinvointiin, turvalliseen elämään ja elämään sinänsä, ei ole päinvastoin tämä asia. Siinä suhteessa tässä nyt joudutaan panostamaan. Velkaantuminen kiihtyy, ja Suomen osalta uskaltaa sanoa sen, että nettovelka-asteen osalta Suomi on yksi maailman vähiten velkaantuneita maita, kun julkiseen talouteen luetaan mukaan myöskin nämä eläkkevarat, jotka meillä on tallessa — vaikkakin tässä tilanteessa myöskin niiden arvo on laskenut, mutta joka tapauksessa me olemme varautuneet vahvasti tulevaisuuteen. Ja kun verrataan myöskin unionin maiden joukkoon, niin meillä budjetin alijäämät ja julkinen velka ovat alhaisimpia unionin maiden joukossa. Että kyllä meillä on tässä suhteessa paremminkin varaa vielä joutua nyt tässä kriisitilanteessa mahdollisesti velkaantumaan kuin monilla muilla mailla.

Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Heinonen omassa puheenvuorossaan viittasi siihen, että nyt täytyy valtion rahaa saada näille pienyrityksille enemmän, mutta ennen kaikkea myöskin siihen, että vuokrat ovat karkaamassa käsistä: yritykset eivät toimi, mutta heillä on kuitenkin kiinteistöjä, vuokrahuoneistoja käytettävissä, ja nyt on paineet olemassa, että valtion pitäisi tähän vuokranmaksuunkin osallistua. Varmaankin täällä on näitä paineita, mutta on hyvä esimerkki esimerkiksi Espanjasta, jossa laajamittaisesti — tiedän, että kampaamoalalla on tilanne se, että kampaamot ovat kaput tässä tilanteessa, ei ole asiakkaita — on toimittu sillä tavalla, että vuokranantajat ovat tulleet vastaan. Eivät he ulosmittaa kaikkea, vaan on sovittu, että ne puolitetaan. Vuokrat ovat puolet siitä, mitä se vuokrataso on normaalisti, jolloin sekä vuokranantaja että vuokraaja tällä osallistuvat yhdessä tähän kriisiin. Kyllä Suomessakin täytyisi silloin, jos lähdetään vuokratukiin menemään, huomioida se, että myöskin vuokranantajat tulisivat tässä asiassa vastaan, eikä niin, että valtio on ainoa, joka kuittaa tämän kriisin.

Edustaja Kurvinen viittasi siihen, että tämä koronaviruksen erillinen luonteeltaan kuin pankkikriisi 2008 tai 1990-luvun alun lama ja silloinen pankkikriisi myöskin — tässä on haavoittuvampia elementtejä. Ainoastaan sen lohtuseikan tähän edustaja Kurviselle voi kuitenkin sanoa, että kun tässä on primäärisenä ongelmana kotimaisen kysynnän karkaaminen käsistä ja se potentiaali on siellä olemassa, niin kun tästä kriisistä päästään ulos, niin siellä on se potentiaalinen kysyntä. Näissä aikaisemmissa kriiseissä, kun se oli globaalin järjestelmän kriisi, se oli vähän niin kuin meidän ulottumattomissamme. Tämä ei ole, ja siinä suhteessa tässä on lohdullisemmat näkymät [Puhemies koputtaa] tulevaisuudessa.

18.51 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Koronavirus on mullistanut elämämme muutamassa viikossa. Suomi on muihin Euroopan maihin verrattuna tehnyt kovia rajoitustoimia jo etukenossa. Tällä hetkellä epävarmuus tulevasta on suurta. Moni kantaa huolta omasta ja läheistensä terveydestä. Samaan aikaan painavat huolet myös toimeentulosta, kun talous sukeltaa ja työpaikat ovat uhattuna. On todella tärkeää, että hallitus on tässä vai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

keassa tilanteessa pystynyt nopeasti sopimaan näin mittavasta talouden tukipaketista. Yhteensä 15 miljardin paketilla turvataan työpaikkoja ja ihmisten toimeentuloa sekä helpotetaan ensi sijassa palvelualan ja muiden akuutista kriisistä kärsivien yritysten tilannetta.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt osana tätä tukipakettia annettua lisätalousarviota. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tilanne on viime päivienkin aikana muuttunut nopeasti, ja siksi valiokuntamme reagoi nopeasti ja ehdottaa nyt resurssien lisäämistä sekä yritystoiminnan tukemiseen että Huoltovarmuuskeskuksen hankintoihin. Esimerkiksi Business Finlandin kautta rahoitusta on hakenut viimeisen viikon aikana jo yli 6 000 yritystä, kun yleensä vastaava määrä hakemuksia on tullut koko vuoden aikana. Rahoitus suunnataan pienille ja keskisuurille yrityksille, ja valiokunta ehdottaakin nyt, että avustusten myöntövaltuutta sekä ely-keskuksille että Business Finlandille entuudestaan nostetaan. Samalla valiokuntamme kiinnittää huomiota myös yritysten vastuulliseen toimintaan ja pitää tärkeänä valtion tuen ehdollisuutta siten, että julkista tukea saavat yritykset eivät esimerkiksi jaa samanaikaisesti osinkoa omistajilleen. Ei voi olla niin, että valtion antama kriisituki valuisi suoraan omistajan taskuihin, vaan että tällä tuella poikkeusoloissa estetään yritystä menemästä konkurssiin ja säilyttämään työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarviopaketti on hyvä alku. Hallitus on jo ilmoittanut, että uusia lisätalousarvioita on tulossa. Tämä on tärkeää, sillä lisätukea monet jo kaipaavatkin. Kunnilla on yrityksiä parempi puskuri, mutta nekin tarvitsevat pian konkreettisia tukipäätöksiä. Kunnat ja niiden työntekijät pitävät tällä hetkellä yhteiskuntaamme pystyssä, ja niille on varmistettava riittävät resurssit arjen elintärkeiden palveluiden järjestämiseksi. Samaan aikaan kuntien pitää nyt lopettaa hätiköidyt henkilöstöön kohdistuvat vähennys- ja lomautustoimet. Kuntien henkilöstövähennyksissä ei ole mitään mieltä nyt, kun moni kansalainen tarvitsee erityistä tukea ja apua nyt ja varmasti myös tämän poikkeusajan jälkeen.

Arvoisa puhemies! Myös liikunta- ja kulttuurialat ovat koronaviruksen aiheuttaman tilanteen vuoksi pahassa kriisissä. Joka ikinen kevään keikka, näytös ja tapahtuma on nyt peruttu. Iso osa kulttuurialan työntekijöistä on freelancereita, jotka nyt hallituksen hyvän tukipaketin myötä tuodaan työttömyysturvan piiriin. Tämän lisäksi hallituksen on kuitenkin tuotava myös esityksiä seuraavissa lisätalousarviossa siitä, miten alan toimijoita voitaisiin tukea tämän kriisin yli.

Myös moni pienyrittäjä on nopeasti menettänyt asiakkaansa tai joutunut sulkemaan ovensa. Kiinteät kulut kuitenkin juoksevat, ja tilavuokrat ovat näistä merkittävimpiä. Näille kaikkein pienimmille yrityksille tarvitaan nyt kipeästi ratkaisuja konkurssiaallon estämiseksi, ja näissä poikkeuksellisissa oloissa olisi syytä harkita lainsäädäntöä esimerkiksi liikehuoneistojen vuokrien tilapäiseksi rajoittamiseksi.

Arvoisa puhemies! On jo nyt selvää, että koronan vastaiset toimet tuovat mukanaan yt-neuvotteluja, lomauksia ja valitettavasti myös konkurssseja. Työttömyyskassat tulevat ruuhkautumaan ja käsittelyajat venymään. On erittäin tärkeää, että hallitus varmistaa työttömyysetuuksien mahdollisimman nopean maksatuksen. Myös Kansaneläkelaitokselle tulee seuraavassa lisätalousarviossa suunnata lisää resursseja, jotta kenenkään laskujen maksaminen ei jää etuuspäätöksen viivästymisestä kiinni.

Vasemmistoliiton mielestä on tärkeää, että talouden tukitoimet suunnataan laajasti kaikkein eniten apua tarvitseville, olivat he sitten leipäjonossa, pätikätyöläisiä, freelancereita, lomautusuhan alla olevia työntekijöitä tai pieniä yrittäjiä. Tämä kriisi jos jokin on osoitta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

nut, miten tärkeitä hyvinvointivaltion rakenteet ovat. Pidetään niistä jatkossakin hyvää huolta.

18.56 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus on tuonut käsiteltäväksi hyvin tarpeellisen lisätalousarvion. Erityisesti lyhyellä tähtäimellä kaikki panostukset meidän sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan ovat toki elintärkeitä.

On tosi hyvä, että testaamista lisätään ja myös materiaaleihin on lisärahoitusta. Tämän ohella varmasti koko ajan arvioidaan sitä tasoa: mihin se riittää epidemian edetessä.

Oikeastaan meillä on käsillä kaksi kriisiä, kuten nobelisti Paul Romerkin kuvailee tilannetta: meillä on talouskriisi ja meillä on terveyskriisi. On aika paljon pohdintoja siitä, voimmeko me näiden kriisien erillisillä ratkaisumenetelmillä saavuttaa hyvää lopputulosta. Vaikka tämä vaikea taloudellinen vaikutus nimenomaan syntyy siitä, että sosiaalista kanssakäymistä rajataan ja tartuntatahtia pystytään hidastamaan, samalla se aiheuttaa masatyttömyyttä. Toisaalta tämä niin sanottu hidastamisen taktiikka kestää usean asiantuntijan mukaan liian kauan, jotta meidän talous pystyisi sitä kestämaan, ja samalla myöskin terveydenhuollon kapasiteetti on joka tapauksessa todella kovilla ja saattaa näissä maissa, joissa on suhteellisen paljon tehohoitoa, silti ylittyä. Siksi varmasti oleellinen kysymys on, miten tästä kriisistä päästään ulos, kuinka kauan se kestää. Tästä kestästä riippuu, voivatko nämä meidän tukitoimet olla kestäviä, voiko millään valtiolla olla riittävästi rahoitusta tällaisen kriisin läpikäymiseen, ehkä sitten Norjaa tai vastaavia esimerkkejä lukuun ottamatta. Toki myös EU on pistänyt pyörät pyörimään, ja kaikki yritetään tehdä. Mutta samalla on syytä kysyä, mikä on kriisin ratkaisun kannalta taloudellisesti ja terveydellisesti inhimillisin keino.

Nyt esimerkiksi Maailman terveysjärjestö WHO kuitenkin kiittää Etelä-Korean ja Singaporen kaltaisia malleja, joissa on pyritty tartuntaketjuja jäljittämään. Tämä saattaa olla myös taloudellisesti kaikkein paras malli. Se vaatii todella raskaasti testauskapasiteetin lisäämistä, ja sen takia pohdin, minkälainen rahamäärä itse asiassa kannattaisi laittaa testauskapasiteetin kasvattamiseen, koska myös nämä vaihtoehtoiset kustannukset ja tilanteet, joita me nyt tässä elämme läpi, ovat todella kalliita. Tai itse asiassa voisimme muuttaa sitä kuviota siinä mielessä, että meidän todellakin kannattaisi — jos me oletamme, että tällainen testauskapasiteetin lisääminen auttaa meitä tästä ahdingosta ulos tai ainakin tämän ahdingon kanssa selviämiseen paremmin siihen asti, kun rokote tai lääke kehitetään arvioiden mukaan vuoden tai puolentoista vuoden sisällä — laittaa testaamiseen erittäin iso summa rahaa.

Nyt sitten on niitä arvioita, että meiltä loppuu kuitenkin henkilöstö aikaisemmin kuin nämä testauslaitteet tai testit, ja sitten olisi syytä miettiä, onko mahdollista automatisoida tätä testausjärjestelmää. Jos siitä rahalla selviää, niin olisiko mahdollista terveystieteellisesti ja teknologisesti tämä asia ratkaista lyhyellä aikavälillä tai edes keskipitkällä aikavälillä.

Joka tapauksessa näyttää siltä, että pienemmän taloudellisen iskun saavat sellaiset maat, joilla on kapasiteettia testaamiseen ja näiden tartuntaketjujen jäljittämiseen. Samoja pohdintoja käydään ihan jokaisessa Euroopan maassa, Saksassa myös, siitä, voidaanko alkaa tunnistamaan ihmisten liikkeitä, liikkumista ja tartuntatauteja sen jälkeen, kun on saatu tätä tilannetta hillittyä, ihan niin kuin nyt Suomessakin on hyvin tehty, pyritään taudin etene- mistä hillitsemään. Mutta sitten kun me olemme siinä tilanteessa, että sitä hillitään, niin tämä tilanne kestää joka tapauksessa kuukausia, jolloin tosiaan tiedetään, että nämä talou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

delliset vaikutukset ovat ehkä kestäättömiä ja inhimilliset vaikutukset samoin, samoin terveydelliset vaikutukset, koska jos me hyväksymme, että ihmisiä pikkuhiljaa tähän sairastuu, niin se tarkoittaa valitettavasti uusien tietojen mukaan myös sitä, että yhä useampi keski-ikäinen ja nuorikin tähän sairastuu vakavasti — tästä on saatu koko ajan päivitettyä tietoa.

Sen takia se iso kysymys talouden kannalta on se, voisimmeko me saada, ei pelkästään hidastettua vaan pysäytettyä tämän taudin eteneminen, kuten nyt muutamissa maissa on onnistuttu tekemään, koska myös taloudellisesti tämä voisi olla kuitenkin kaikkein paras yhtälö. Minulla on uskoa Suomen kykyyn monenlaisissa asioissa. Se vaatii varmasti monenlaisten rajojen ylittämistä, vaatii tutkimusta, teknologiaa, innovaatioitakin ja uusia tuotantoketjuja, erilaisten tuotantoketjujen muuttamista nopeasti, mutta Suomella, jos jollakin maalla, löytyy joka tapauksessa ainakin edellytyksiä tämäntyyppiseen [Puhemies ko-puttaa] toimintamalliin.

19.01 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vuoden 2020 lisätalousarvioksi saatiin vauhdilla eduskunnan käsittelyyn ja valtiovarainvaliokunnan mietintökin nopeasti valmiiksi. Samalla kun kiitän ripeydestä, korostan, että tällaisessa poikkeustilanteessa korostuu myös tiivis yhteistyö hallituksen ja opposition välillä. Nyt rima värisee, ikävä kyllä, kun kuuntelee edustaja Kiljusen puheita. Tekisi mieli sanoa edustajalle, että käsi ylös virheen merkiksi, ja sanonkin. [Kimmo Kiljunen: Minkä virheen?] Koska haluamme täällä kaikki yhdessä ponnistella Suomen selviämiseksi ja puhumme summista, jotka ovat valtiovarainvaliokunnan joululahjarahoihin verrattuna aivan toiselta planeetalta, pitää valmistelun olla avointa ja luottamusta vahvistavaa myös täällä eduskunnassa päätöksenteon yhteydessä. Otetta pitää nyt selkeästi parantaa.

Itse lisätalousarviossa on sinänsä reagoitu talouden nopeasti muuttuneeseen tilanteeseen. Monet yritykset, alkuvaiheessa erityisesti palveluyritykset, ovat vapaassa pudotuksessa eri puolilla Suomea. Uudet ravitsemusliikkeille tulevat rajoitukset hankaloittavat tilannetta entisestään. On erittäin tärkeää, että näillä toivottavasti luottamusta herättävillä toimilla voidaan mahdollisimman montaa yritystä kannatella tässä kriisissä. Kokoomus tulee esittämään vastalauseessaan lisärahaa ely-keskuksien kautta maksettavaan tukeen, joka on tarkoitettu juuri yksinyrittäjille ja toiminimille.

Arvoisa puhemies! Business Finlandin myöntövaltuutuksen korottaminen on tärkeää. Ongelmaksi voi muodostua byrokratia, joka edellyttää tuelle erilaisia kehityshankkeita. Mitä muuta tässä tilanteessa voi kehittää kuin selviytymistä? Tämä asia tuli esille eilen myös talousvaliokunnassa, kun teimme mietintöä ravitsemusliikkeiden sulkemisesta. Ongelma voi nimittäin olla, että tuet valuvat vuokranantajille. Tässä pitää olla nyt tarkkana, että raha tavoittaa tarvitsijan, ja ehkä hieman liennytyksenä tuohon edelliseen: myös edustaja Kiljunen toi tämän asian tässä esille. Olemme tässä siis samoilla linjoilla. [Kimmo Kiljunen: Missäs me ollaan eri mieltä?]

Kokoomus esittää lisärahoitusta budjetissa sekä poliisitoimeen että Rajavartiolaitokselle. Rajojen kiinnimeno sekä Uudenmaan sulkua vaativat henkilöstöä ja rahaa. Samalla se edellyttää hallitukselta johtajuutta. Viranomaiset osaavat tehdä toimenpiteitä ja yhteistyötä, mutta heidän pitää saada määräys aloittaa viranomaistehtävä. Helsinki-Vantaan lentokenttä ja maahan saapuneiden suomalaisten tilanteen hoito on tästä murheellinen esimerkki. Hallituksen on kannettava vastuunsa. Eli varaudutaan nyt asioihin hyvällä johtamisella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Karanteenit ovat merkinneet ja tulevat merkitsemään monille suomalaisille yksinäisyyden kasvua. Kriisin pitkittyessä tähän ei saa tulla listan jatkoksi nälkä ja kylmä. Kokoomuksen mielestä huoltovarmuuden osalta on välittömästi varmistettava elintarvikeketjun toimivuudesta ja tarpeista. Kausityöntekijät tulevalle satokaudelle on löydettävä maataloilile. Myös tuotantoon tarvittavien tarvikkeiden saaminen ulkomailta on turvattava. Lisäksi on tietenkin huolehdittava energialaitosten toimintakyvystä sekä laitehuollosta sekä kotimaisten lämmityspolttoaineiden saatavuudesta.

Mutta niin kuin sanottu, avainkysymyksiä tämän ison ongelman, kriisin, hoitamisessa ovat eduskunta ja puolueiden hyvä yhteistyö. — Kiitos.

19.06 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Koronaepidemia koettelee hyvinvointiyhteiskuntaamme nyt järjestyksellään tavalla. Tämä lisätalousarvio osoittaa, miten nopeasti tilanteet muuttuvat epidemian edetessä. Hallituksen alle viikko sitten antama esitys on valtiovarainvaliokunnassa yli kaksinkertaistettu, ja tällä 1,1 miljardillakin vastataan vain aivan akuutteihin kipupisteisiin. Kuten mietinnössä todetaan, lisää rahaa tarvitaan pian ainakin Kelan etuuspäätösten tekemisen mahdollistamiseen kunnille, jotka painivat vakavien talousvaikeuksien kanssa, sekä kulttuurin toimijoille, joilta korona on vienyt toimintaedellytykset. Hallitus tulee jatkossakin reagoimaan nopealla aikataululla välttämättömiin määrärahatarpeisiin, ja pidän kyllä tärkeänä, että tätä työtä tehdään yhdessä opposition kanssa koko eduskunnan toimesta. [Janne Sankelon välihuuto]

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että nyt tehdään nopeita toimia, joilla turvataan ihmisten terveyttä, turvallisuutta ja toimeentuloa. Terveystieteiden lisäpanostukset tulevat akuuttiin tarpeeseen. Täällä on paljon keskusteltu suojavaarusteiden riittävästä. Se on turvattava, kuten tosiaan täällä moni on todennut. Meillä ei tosiaan ole varaa riskeerata terveydenhuoltohenkilökunnan työturvallisuutta. On myös tärkeää, että Suomi osallistuu aktiivisesti laaja-alaiseen tutkimukseen, jossa muun muassa seurataan viruksen leviämistä hädästä toimenpiteiden vaikuttavuutta, tutkitaan immunitetin syntyä ja kehitetään pika-diagnostiikan menetelmiä.

Täällä on paljon puhuttu testaamisen merkityksestä. Edustaja Holopainen käytti hyvän puheenvuoron. On tärkeää, että testauskapasiteettia nostetaan, jotta pystytään rajaamaan tartuntatautiketjuja. On myös tärkeää, että voimme testaamalla tunnistaa ne ihmiset, jotka ovat saaneet taudille immunitetin sen sairastettuaan ja voivat palata takaisin työelämään.

Arvoisa puhemies! Akuutin kriisin ratkaisemisen rinnalla on tärkeää, että katsomme myös pidemmälle tulevaisuuteen ja rakennamme polkua ulos näistä tiukoista rajoituksista kohti kestävästä talouden elvyttämisestä. Sitra julkisti eilen keskustelunavauksena työpäperin ”Kestäviä toipumistoimia koronashokkiin”. Siinä esitetään kestäviä toipumistoimia, joilla voitaisiin tukea Suomen taloutta tavoilla, jotka olisivat yhteensopivia tai eivät ainakaan ristiriidassa ekologisen kestävyyskriisin ratkaisemisen kanssa. Näiden toimien aika on, kun välitön kriisi alkaa laantua ja rajoituksia aletaan purkaa. Keskustelu ja valmistelu on kuitenkin syytä aloittaa, jotta toimet voidaan käynnistää oikea-aikaisesti. Mutta nyt on tosiaan tärkeää tukea yrityksiä ja työpaikkoja tässä akuutissa kriisissä, jotta voidaan auttaa ihmisiä yli taloudellisen katastrofin. Siksi on tärkeää, että tässä lisätalousarviossa osoitetaan mittavasti rahaa yritysten tukemiseen. On tärkeää myös, että nämä avustukset saadaan jakoon pian, jotta yrittäjien ahdinko ei käy ylivoimaiseksi.

Arvoisa puhemies! Myöhemmin tänään tulemme käsittelemään valtioneuvoston asetuslaumaa valmiuslain 118 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönnotosta. Henkilöiden liikku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

mista rajoitetaan Uudenmaan maakunnan alueelle ja alueelta. Tämä päätös on välttämätön, jotta viruksen leviämistä pystytään estämään ja näin turvaamaan ihmishenkiä. Tällä päätöksellä tulee olemaan mittavia vaikutuksia myös talouteen — tämäkin on huomioitava seuraavia lisätalousarvioita tehtäessä.

19.09 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ratkaisemme viheliäistä ongelmaa: ratkaisemme sekä koronan terveydellistä uhkaa että yritysten ja elinkeinoelämän valtavan suuria taloudellisia vaikeuksia. Siihen tämä summiltaan ainutlaatuisen suuri lisätalousarvio vastaa. Suomi ja maailma eivät ole entisensä tämän kriisin jälkeen. Kiitän osaltani hallitusta ja valtiovarainministeri Kulmunia ripeistä toimista tämän kriisin ratkaisemisessa. Kiitos valiokunnalle rohkeudesta toimia nopeasti muuttuvassa tilanteessa.

Lisätalousarvio lähettää vahvan viestin yrityskentälle ja luo toivoa hätään joutuneille yrityksille. Yritysten suora tuki nousee miljardiin. Tällä pelastuspaketilla autetaan niin yksityisryhtiä kuin suurempia yrityksiä, jotta voimme pelastaa mahdollisimman monia niistä ja työpaikkoja kriisin yli. Business Finlandin tuki yrityksille on toiminut nopeasti. Hakemusten suuri määrä kertoo uskosta tulevaisuuteen. Siksi on selkeä tarve lisätä tähän suunnattua rahaa näinkin merkittävästi. Valtuudet nostetaan 700 miljoonaan euroon. Ely-keskusten tukien antamisen valtuuksia nostetaan 300 miljoonalla eurolla.

Korona on nostanut maamme huoltovarmuuden ja ruoan mahdollisimman korkean oma-varaisuuden aivan uuteen arvoonsa. [Pauli Kiuru: Kyllä!] Meille keskustalaisille ne ovat olleet aina tärkeitä asioita. Kun kriisi tulee, rajat menevät kiinni. Kukin maa huolehtii tuoloin ensisijaisesti oman maansa tarpeista. Tehtävämme on huolehtia suomalaisen lähiruoan tuotannosta ja sen viljelijöistä ja tuottajista.

Huoltovarmuusvarastot on otettu historiallisesti käyttöön. On viisasta, että niitä aletaan täydentää saman tien. Valiokunta esittää, että Huoltovarmuuskeskuksen hankintoihin osoitetaan 40 miljoonaa euroa, eli 34 miljoonaa euroa enemmän kuin hallituksen esityksessä. Näin on tilanne kehittynyt nopeasti. Pidän tätä lisäystä hyvin perusteltuna. Suojavarusteita on tarvittu odotettua enemmän, ja varautuminen on ollut jonkin verran erilaista ja osin puutteellista eri puolilla maata. Tästä opimme tulevia kriisejä ja epidemioita varten.

Kriisi on uhka, mutta myös mahdollisuus. Kun ratkaisemme akuutteja ongelmia, syntyy myös uutta. Iloitsen siitä, että kotimaisten hengityskoneiden valmistaminen on käynnistymässä — kiitos siitä ministeri Lintilälle.

Naapurimaamme Ruotsi on tehnyt rajoittamistoimia meitä maltillisemmin. Emme vielä tiedä, miten se onnistuu valitsemallaan tiellä. Mikäli naapurimaa joutuu vaikeuksiin, me emme saa unohtaa yhteistä historiaamme. Kun Suomi oli pulassa, ruotsalaiset auttoivat. Olemme harjoitelleet naapuriapua lähipiirissämme tämän koettelemuksen aikana. Ei unohdeta sitä myöskään pohjoismaisessa yhteistyössä, jolle annan näissä epävarmoissa oloissa suuren arvon. Naapuria ei jätetä.

Kuten valiokunnan puheenjohtaja Koskinen sanoi, samalla kun ratkomme akuuttia kriisiä, mietitään, miten täältä kriisin syövereistä selvittää pitkällä tähtäimellä eteenpäin. Tässä meiltä odotetaan yksituumaisuutta ja vastuullisuutta yli puoluerajojen. Tehdään yhdessä työtä. Silloin ei katsota vain omaa etua, vaan yhteistä etua. Pidetään pyörät pyörimässä.

19.14 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Lisätalousarvio ja valtiovarainvaliokunnan tekemä työ mietintöä varten ovat olleet erittäin tarpeellisia toimia tähän erittäin poikkeukselliseen tilanteeseen. Me tiedämme sen, että koronavirus on aiheuttanut sekä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

globaalin että Euroopan laajuisen talouden kriisin, ja meidän yrittäjät, meidän työnantajat ovat täysin syyttömiä siihen tilanteeseen, mihin myös Suomessa on ajautettu, ja sen takia jämeriä toimia tarvitaan. Me tiedämme myös sen, että lomautukset leviävät jatkuvasti. Moni yrittäjä pohtii tällä hetkellä sitä, miten hän selviää huomiseen ja ensi viikkoon. Kassakriisi on hyvin yleinen varsinkin pienemmillä yrittäjillä, ja monen yrityksen liikevaihto on romahtanut, tippunut, monelta osin jopa nolleen, erityisesti palvelusektorin osalta.

Herra puhemies! Hallitus on ilmoittanut aikaisemmin näistä toimistaan, on puhuttu tästä noin 15 miljardin euron paketista, Finnveran valtuuksista, jotka ovat kyllä sinänsä ihan oikeasuuntaisia toimia, mutta kuten olemme täällä salissa aikaisemmin keskustelleet, ne ovat pääosin lainamuotoisia toimia. Tiedämme myös sen, että meillä on paljon yrityksiä, yrittäjiä, joille tämä lisävelanotto ei ole ensinnäkään mahdollista tai joilla siihen ei ole myöskään aitoa tahtoa, ja ymmärrän hyvin myös sen, sillä kun kyse on kuitenkin pääosin ulkoa tulleesta šokista, niin on aika kohtuutonta, että elämäntyön pelastamiseksi tarjotaan silloin pääosin lainamutoista tukea. Business Finlandin avustusten ja ely-keskuksille menevän avustusrahan voimakas korottaminen on hyvä alku, siitä on hyvä lausua kiitosta, vaikkakin Business Finlandin tuki kohdistuu pääosin suuremmille yrityksille, sillä se on vain osakeyhtiömuotoisille yrityksille suunnattua — mutta varsinkin tähän ely-keskuksille menevän rahoituksen käyttöön liittyy kyllä nyt myös isoja odotuksia.

Me tiedämme myös sen, että hallituksella on ollut tässä useampi viikko aikaa toimia, ja edelleen käsittääkseni näiden ely-keskusten määrärahojen osalta nyt odotetaan sitä, koska päästään niiden osalta liikkeelle. Ja oikeastaan haluaisin kysyä nyt ministeri Kulmunilta, lupaatteko, että tämä määrärahojen haku laitetaan viipymättä liikkeelle, mieluiten jo heti huomenna, sillä siellä yritykset odottavat kuumeisesti sitä, koska tätä apua saadaan sitten myöskin liikkeelle.

Herra puhemies! Haluaisin myös tiedustella ministeri Kulmunilta muutamaa asiaa. Nyt kun täällä on puhuttu paljon näistä tukitoimista, niin on tosiaan myös näin, että tämä akuutti tilanne on monen yrittäjän edessä jo tällä hetkellä ja nämä toimet, jotka liittyvät vaikka ely-keskusten avustuksiin, tulevat luultavasti liian myöhään usealle yrittäjälle. Näin ollen tässäkin salissa on keskusteltu paljon mahdollisuuksista tulla yrityksiä vastaan myös verotuksen toimin akuutin kassakriisin ratkaisemiseksi, erityisesti arvonlisäverojen osalta. Näiden tänä vuonna maksettujen alvien palautus hakemuksesta voisi auttaa erityisesti tämän akuutin kassakriisin osalta pelastamaan monia pienempiä yrityksiä. Mitä, ministeri Kulmuni, tästä ajattelette? Me tiedämme kumpikin myös sen, että Verohallinto on tehnyt viime vuosina aika paljon työtä, jolla näitä eri hakemusprosesseja on automatisoitu. Siellä käytetään jo erittäin paljon hyviä digitaalisia järjestelmiä. Oman maalaisjärkeni perusteella voisin ajatella, että Verohallinto pystyisi myös tällaiseen työhön lähtemään, tai sitten — viitaten tänään aikaisemmin kuultuun, vai oliko se aiemmin tällä viikolla — se voi olla vaikeampi urakka, mutta olisi mukava kuulla teiltä, mitä tästä ajattelette.

Toisena asiana, herra puhemies: Ministeri on pitänyt esillä myös tätä maksujärjestelyyn menneiden verojen koron laskemista 4 prosenttiin. No, tietysti tässä tilanteessa, kun on kyse akuutista kriisistä, on hyvä kysyä ääneen myös tässä salissa, minkä takia sitä korkoa täytyy periä ollenkaan, minkä takia näille yrittäjille, jotka ovat aidosti pahoissa vaikeuksissa, ei anneta mahdollisuutta tässä kohtaa järjestää näitä asioita korotta, herra puhemies — korotta, ei korolla. Tähän olisi hyvä kuulla myös ministeriltä kanta. Tämä hallituksen esitys on tulossa käsittääkseni aika pian tähän taloon, joten eikö nyt olisi aika myös tältä osin tämä esitys korjata?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

19.19 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että meillä on nyt käsitteilyssä valtion lisätalousarvio vuodelle 2020, ja näitä todennäköisesti tullaan näkemään vielä useita. Harvoin olemme tottuneet siihen, että lisätalousarvioiden summat ovat tätä luokkaa kuin ne nyt ovat, ja silti me kaikki tiedämme jo nyt, että tämä ei tule vielä riittämään tämän kriisin ratkaisemiseksi.

Täällä aiemmin puhuttiin suojien riittävydestä ja siitä, miten on ohjeistettu suojien käyttämiseen. Täällä ministeri Kiuru vakuutti meille, että nyt ovat ohjeistukset kunnossa, ja haluan uskoa, että näin onkin. Kuitenkin suojien saatavuudessa on edelleen haasteita.

Tiedän omasta kotikaupungistani Vantaalta, että esimerkiksi kotipalveluihin on ollut haastavaa saada suojia riittävän nopeasti, ja kyse ei siis ole ollut siitä, etteikö niitä olisi haluttu sinne laittaa. Ja juuri luin uutisista, että yksi kotipalveluiden työntekijä Sipoossa on jo koronavirukseen sairastunut. Tiedämme, että nämä henkilöt ovat töissä sellaisten ihmisten kanssa, joiden todennäköisyys selvitä taudista, jos sen saavat, on erittäin alhainen, ja kyse ei silloin ole enää hoidon puutteesta vaan siitä, että vanhoilla ihmisillä ja perussairailta ihmisillä tämä tauti todella helposti johtaa todella vakavaan tilaan ja jopa kuolemaan. Siksi olisikin erittäin tärkeää, että ihmiset, jotka ovat riskiryhmien kanssa tekemisissä, olisivat äärimmäisen hyvin suojautuneita, sillä koronavirus tarttuu jo ennen kuin mitään oireita on havaittu.

Toivottavasti nyt nämäkin lisäresurssit auttavat siihen, että saamme suojat myös kaikille kotipalveluiden parissa työskenteleville ja joka puolelle sellaisiin paikkoihin, missä niitä tarvitaan.

Täällä on jo puhuttu paljon yrityksistä. Omakin huoleni yrityksistä on erittäin suuri. Moni muistaa 90-luvun laman, ja yrittäjät silti ovat uskaltaneet yrittää. Seuraan hyvin läheltä kotona sitä yrittäjän ahdinkoa, kun tulot ovat käytännössä tippuneet nolleen ja menot vielä juoksevat.

Suurin ongelma tällä hetkellä on vuokrat, ja niihin toki ymmärrettävästi valtioneuvostolla ei välttämättä suoraan ole mahdollisuuksia puuttua. Se, mikä kuitenkin ihmetyttää monia vuokralaisia, on se, että sellaiset tahot, jotka saavat tukea muualta, esimerkiksi Euroopan keskuspankilta, perivät edelleen vuokralaisiltaan täysimääräisesti vuokria sopimuksiin vedoten. Tämä ei mielestäni ole kohtuullista. Olisi ehdottoman toivottavaa, että kaikki ne vuokranantajat, joilla nyt on mahdollisuuksia vaikuttaa omien vuokralaistensa selviämiseen, näin tekisivät, koska muuten voi olla se tilanne, että vuokralaisia ei ole. Normaalisissa tilanteissa on niin, että vuokralaisia tulee aina tilalle, jos joku sieltä pois lähtee, mutta tässä tilanteessa valitettavasti kyse on siitä, että vuokralaisia ei ole tilalle tulossa. Sen vuoksi uskoisin, että vuokranantajilta löytyisi — ja tulisi löytyä — yhteistä tahtoa vuokralaisten auttamiseen. Tämä koskee myös kuntia ja kaupungeja. Moni kunta ja kaupunki on nyt antanut vuokriin maksulykkäyksiä. Toivoisin, että vielä useampi kunta ja kaupunki voisi antaa myös selkeitä maksunalennuksia ja jopa maksuvapautuksia nyt siltä ajalta, kun käytännössä liiketoiminta on mahdotonta.

Haasteelliseksi monien yrittäjien tilanteen tekee myös se, että sopimuksiin perustuen heidän pitäisi pitää ovia auki, esimerkiksi kauppakeskuksissa, mutta käytännössä asiakkaita ei kuitenkaan ole. Tällöin vuokranantajat monesti vetoavat siihen, että vuokrat on normaalisti perittävä. Tässäkin suhteessa olisi toivottavaa, että hallitus voisi selvittää sen, onko järkevää esimerkiksi kauppakeskuksia edelleen pitää auki vai voisimmeko siirtyä kauppakeskustenkin osalta sellaiseen aikaan, jossa vain välttämättömät palvelut, kuten ruokakaupat ja apteekit, olisivat auki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Arvoisa puhemies! Kulttuurin toimijoita huomioidaan nyt jonkin verran tässä lisätalousarviossa. Tietenkin toivomus olisi ollut, että vielä enemmän olisi voitu huomioida. Osa kulttuurintekijöistä hyötyy yrittäjille tarkoitetuista tuista, mutta moni jää kuitenkin vielä ilman.

Kulttuurin lisäksi olen erittäin huolissani liikunnasta ja urheilusta. Urheiluseurat kuten myös monet sosiaali- ja terveysalan järjestöt tekevät tärkeää työtä ihmisten terveyden eteen nyt ja vielä tämän kriisin jälkeinkin. Myös urheilijoiden sosiaaliturva on erittäin heikko. Moni jää nyt täysin tyhjän päälle, kun he eivät ole normaalin sosiaaliturvan piirissä. Toivon, että kun hallitus tuo lisää esityksiä tähän saliin, saamme myös esityksiä urheilijoiden sosiaaliturvan parantamiseksi.

Lopuksi haluaisin kysyä ministeri Kulmunilta: nyt saimme hallituksen esityksiä lomautusten aikataulujen nopeuttamiseksi, mutta milloin saamme esityksen, jossa yrittäjien työtömyysturva mahdollistetaan?

19.25 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Lisätalousarvio ja valtiovarainvaliokunnan talousarviokäsittely osoittavat hyvää henkeä eduskunnalta tässä poikkeuksellisessa tilanteessa. Näitä lisäyksiä varmasti tulee tämän vuoden varrella lisää.

Tässä on muutamassa puheenvuorossa puhuttu — muun muassa Multala edellisessä puheenvuorossa puhui — näistä vuokrista, ja se on juuri näin. Kannustan julkisia toimijoita, kuten esimerkiksi kuntia, tulemaan yrittäjiä vastaan. On varmasti kunnankin kannalta parempi, vaikka kipeää tekee, puolittaa se vuokra kuin pitää tiukasti sopimuksista kiinni, vaikka ajattelumme lähtee siitä, että pacta sunt servanda, sopimukset on pidettävä. Mutta jos se yritys lopettaa toimintansa ja uutta ei tule, niin kaikki häviävät. Sen uuden yrityksen perustaminen siihen ja nolasta lähteminen on tehottomampi tapa kuin mennä tämän kuolemanlaakson ylitse joustavuudella.

Poliisille lisättiin rahaa ja sitä lisättiin vielä valtiovarainvaliokunnassa. Epäilen, että tähän joudumme vielä palaamaan. Resurssit ovat olleet tiukoilla ennen tätä, ja nyt kasvaneet tehtävät ajavat entistä kovemmalle myös poliisin, samoin kuin monet muut toimijat yhteiskunnassa.

Tiedotuksesta on puhuttu. Meille edustajille, varmaan jokaiselle, tulee päivittäin viestejä — todennäköisesti kaikille satoja viestejä — ihmisiltä, jotka ovat peloissaan, hädissään, epätietoisia, miten pitää toimia, mistä tietoa löytää ja näin pois päin. Harva osaa ajatella ja tulee ajatelleeksi, että tietoa voi hakea esimerkiksi ministeriön sivuilta. Ne eivät ehkä ole niitä ensimmäisiä sivuja, mille kansalainen tai yrittäjä menee. Olen heittä yrittänyt ohjata näille sivuille ja yrittänyt hakea ihan suoria vastauksia, niin kuin me kaikki varmasti. Me olemme nyt tässä lisätalousarviossa varaamassa rahaa myös viestintään, kansalaiskirjeisiin 3 miljoonaa ja viestintäkampanjoihin 600 000 — hyviä ajatuksia, ja voivat olla ilman muuta siellä mukana, niitä kaivataan — mutta kannattaa harkita ihan suoraa lähestulkoon reaaliaikaista tai ainakin päivittäistä tiedottamista ihan leijonalogolla, ministeriön ilmoituksina lehdissä kansalaisille ja yrittäjille. Kun se tulee yhdenmukaisena, samansisältöisenä laajasti ympäri Suomea, niin väärinymmärtämisen riski pienenee. Valmiuslain 126 § antaa myös mahdollisuuden tai suorastaan velvoittaa tiedotusvälineet julkaisemaan näitä viivytyksettä sellaisenaan nopeasti ja samansisältöisenä. Eli jos tuntuu pahalta maksaa, niin se voidaan velvoittaa tekemään ilman rahaakin.

Hengityskoneista ja maskeista ynnä muista tarvikkeista on puhuttu: onko niitä riittävästi, mikä on tilanne, mistä saadaan lisää nopeasti. Kannattaa katsoa tässäkin tilanteessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

hieman eteenpäin. Meillä on lääkärihelikopteritoiminta, joka on arvioitu yhdeksi maailman parhaimmista, ja vuoden 2022 alusta sen pitäisi olla uudelleenorganisoiduna. Valtion omistukseen on siirtynyt FinnHEMS-yhtiön osakkeet, ja näitä helikoptereita pitäisi hankkia tämän yhtiön omaan taseeseen. Tällä hetkellä toiminnassa on alihankkijat, yritykset, jotka sitä pyörittävät. Niiden sopimukset päättyvät vuoden 2021 loppuun mennessä. Nämä yritykset ovat epätietoisia, miten mennään eteenpäin. Ministeri Kiuru on luvannut alkuvuodesta tarkennuksia, miten tämä jatkuu. Jos tietoa ei tule, niin nämä yritykset ryhtyvät ajamaan toimintaa alas, ja uuden toiminnan perustaminen tyhjästä edes valtionomisteisessa yhtiössä ei ole helppo harjoitus. Helikoptereita ei ole maailmanmarkkinoilla suoraan hyllyltä otettavissa. Henkilökunnan palkkaus, toimiluvat, kaikkien turvallisuusmääräysten huomioon ottaminen vievät aikansa. Tässä tapauksessa kannustan kyllä siihen, että näitä sopimuksia jatketaan nyt vuodella eteenpäin, jotta saadaan tilanne selviämään ja rauhoittumaan. Otetaan niin kuin aikalisä.

19.30 Marko Kilpi kok: Arvoisa herra puhemies! Koronan vastaisessa taistelussa meidän on kiinnitettävä erityistä huomiota yhteiskunnan perusrakenteisiin ja tekijöihin, jotka pitävät sitä todellakin pystyssä. On selvää, että terveydenhoito on jatkuvasti ja kasvavasti tulossa tässä tilanteessa, mutta meidän on muistettava myös poliisi, rajavartijat, pelastajat ja muut viranomaiset.

Olen itse ollut yli 20 vuotta poliisina, ja sinä aikana ja sitä ennen poliisissa on aina kiipuillut riittämättömien budjettien ja resurssien kanssa. Vuosi toisensa jälkeen on jouduttu rimpuilemaan lisäbudjettien lisäbudjeteilla. Aivan kuin poliisitoimi olisi aina ollut jonkinlainen välttämätön paha, joka pitää jollain ihmeen tyylillä vain hoidella. Monesti ollaan todettukin, että toivottavasti ei näillä resursseilla mitään pahempaa tapahdu.

Nyt tuo poliisin krooninen laihdutuskuuri kostautuu, ja se osoittaa säälimättömästi kestämättömyytensä. Uudenmaan eristäminen tulee syömään valtavasti resurssia, ja mistä se löytyy, jos Suomessa jo normaaliaikoina 100 000 poliisitehtävää jää suorittamatta, kun ei ole ketään niihin tehtäviin lähettää? Tiedossa totta kai nyt on, että Puolustusvoimat antaa virka-apua tässä tilanteessa, kun Uuttamaata suljetaan, mutta se syö siitä huolimatta huomattavasti poliisin resurssia, sillä poliisi on siinä operaatiossa toimivaltainen viranomainen. Nyt todellakin, jos koskaan, on sanottava, että toivottavasti mitään pahempaa ei satu enää.

Poliisin työvuorothan pyörivät normaaliaikanakin jatkuvasti minimimiehityksellä. Jos yksikin tipahtaa siitä vuorosta pois, se on paikattava ylitöillä. Mitä nyt tapahtuu, kun yksikin sairastuu koronaan vuorossa? Poliisi jos kuka joutuu kenttätehtävissä jatkuvaan korkeaan tartuntariskiin: käydään paljon ihmisten kodeissa, joudutaan jatkuvasti lähikontakteihin ihmisten kanssa ja välillä hyvin tiiviisiinkin sellaisiin. Onko poliisi suojattu riittävästi tässä tilanteessa? Tällä hetkellä tilanne on se, että esimerkiksi hengityssuojaimia on kaksi per poliisiauto, sillä olisi pärjättävä. Autoilla kuljetetaan valtavat määrät erilaisia ihmisiä, autoja on desinfioitava jatkuvasti. Onko tähän riittävästi aikaa? Tehdäänkö se riittävän tehokkaasti ja huolellisesti?

Kehotan nyt hyvin vahvasti tekemään kaikki mahdolliset toimet, mitä voidaan poliisin toimintakyvyn varmistamiseksi tehdä, ennen kuin on jälleen liian myöhäistä. Ikävä kyllä me olemme olleet monessa ratkaisevassa asiassa myöhässä tässä kamppailussa. Hyvänä huonona esimerkkinä voidaan pitää nyt kotiutuslentoja ja sitä, miten ne on hoidettu. Tässä asiassa me emme saa olla myöhässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Poliisin toimintakyvyn varmistamiseksi on saatava riittävä rahoitus. Kokoomus on esittänyt lisätalousarvioon kaksi kertaa sen summan, minkä hallitus on esittänyt lisätalousarvioon. Meidän ehdotuksemme on vähimmäisvaatimus tässä tilanteessa, varsinkin kun Uusimaa eristetään muusta maasta. Suojavarusteita on oltava riittävästi, ja ehdotan, että niiden käyttö määrätään poliisille pakolliseksi.

Tässä kohtaa haluan myös kysyä hallitukselta, miten ylipäätään turvataan viranomais-ten — raja-, ensihoito-, pelastus- ja niin edelleen — toiminta ja jaksaminen. On ymmärrettävä, että tilanne on vasta aluillaan, ja vaikka koronan uhka lopulta jonakin päivänä on poistunut, sen jäljet jäävät viranomaisten siivottavaksi vuosikausiksi. Työtä tulee olemaan tällä sektorilla tarjolla valtavat määrät, se tiedetään jo nyt. — Kiitos.

19.34 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensimmäiseksi kiitokset hallitukselle siitä, että tällä lisätalousarviolla osoitate, että tämä tilanne otetaan todella vakavasti, ja kiitokset myös valtiovarainvaliokunnalle mietinnön laatimisesta. Tämä lisätalousarvio on äärettömän tärkeä yrittäjien tukemiseksi, mutta samalla se on todella tärkeä kansanterveyden takaamiseksi sekä myös maamme huoltovarmuuden turvaamiseksi. Taistelu koronaa vastaan on kokonaisuus, jossa täytyy arvioida näitä kaikkia tekijöitä.

Tällaisen suoran tai epäsuoran rahallisen tuen lisäksi on nyt tärkeää — ja kiritän hallitusta siihen — että meidän yrittäjät saisivat nyt joustoja. He kaipaavat niitä, ja he kaipaavat myös laatikon ulkopuolista ajattelua. On keskusteltu esimerkiksi matkailu- ja ravintolalalla näistä alkoholin ulosmyyntiluvista. Jos ainoastaan alle 10 prosentilla yrittäjistä on se lupa tällä hetkellä, niin toivon todella, että se lupa tulisi automaattisesti kaikille, jotka haluavat tässä vaikeassa tilanteessa yritystoimintaansa jatkaa. Samaten olisi hyvä arvioida, voidaanko tuota ulosmyyntirajaa tilapäisesti nostaa tässä kriisissä, ja kun olen keskustellut alan toimijoiden kanssa, niin kyllä siellä on voimakas kokemus siitä, että tällainen toiminta pelastaisi monta, monta vaikeassa tilanteessa olevaa yritystä, ilman että sinne täytyy määrättömästi kaataa sitä valtion rahaa sisään, ja siihen meillä ei tietenkään ole myöskään mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Ylipäätään tämän kriisin hoito vaatii kyllä yhtenäisyyttä, ja valitetaan tietysti laitoin merkille tuossa kyselytunnilla, että tämä yhtenäisyys on tällä hetkellä tässäkin salissa varsin hauras. Toivon, että voimme sitä vahvistaa. Toivoisin myös oppositiolta, että hallitukselta ei vaadita sellaisia toimia, jotka eivät yksinkertaisesti ole mahdollisia meidän perustuslakimme tai valmiuslainsäädäntömme puitteissa. Meidän olisi tärkeää olla tässä salissa rehellisiä tämän kriisin keskellä.

On myös esitetty paljon kritiikkiä sosiaali- ja terveysministeriötä, terveysviranomaisia ja myös hallitusta kohtaan kriisin alkuvaiheen hoidosta, ja on ihan perusteltua kyllä, että sen jälkeen kun tämä akuutti kriisi on hoidettu, tästä otetaan opit tarkasti talteen ja tehdään myös selvitys siitä, miten esimerkiksi THL on tässä kriisissä toiminut. Itselleni on käynyt myös selväksi — ja luotan siihen — että meidän terveydenhuoltojärjestelmämme, meidän viranomaisemme ovat kyllä varautuneet monenlaisiin tilanteisiin. Mutta varautuminen ei ole aina sama asia kuin ennakointi, ja olisi ehkä perusteltua tämän jälkeen pohtia sitä, miten voisimme paremmin ennakoida tällaisia tilanteita. Esimerkiksi nyt kun tulee paljon erilaisia lakiesityksiä, niitä joudutaan kiireessä valmistelemaan, ja olisi varmasti perusteltua, että tulevaisuudessa tällaiset esitykset löytyvät valmiina ja ennakkotarkastettuina sieltä ministeriöitten pöytälaatikoista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Edustaja Kilpi nosti tässä esille poliisin resurssit, ja jaan kyllä tämän huolen edustaja Kilven kanssa ihan täysin, samaten kuin jaan huolen meidän terveydenhuoltohenkilöstön jaksamisesta ja heidän suojavarusteistaan, samaten kuin jaan huolen vaikkapa Rajavartiolaitoksen varusteista ja meidän rajamiestemme jaksamisesta. Työtä on tullut aika paljon lisää nyt, kun myös sisärajat on suljettu. Silti meidän täytyy kyetä katsomaan tätä tilannetta kokonaisuutena eikä politikoida pelkästään omien, edustamiemme eturyhmien asiaa. Meidän täytyy katsoa tätä Suomen valtion kannalta ja mennä siltä pohjalta eteenpäin.

Ministeri Kulmunilta olisin kysynyt vielä näistä yritysten suorista ja epäsuorista tuista sekä näistä joustoista mahdollisessa lainsäädännössä tulevaisuudessa. Miten suhtaudutte tähän, ja suunnitteleeeko hallitus tämäntyyppisiä toimia?

19.38 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on moneen otteeseen todettu, olemme erittäin vakavan asian edessä. Täytyy tässä yhteydessä kiittää hallitusta ripeästä toiminnasta lisätalousarviossa ja myös siitä, että valtiovarainvaliokunnassa ministereitä kuultuamme saimme sitten lisättyä siihen melkein 700 miljoonaa. Elikkä kokonaispotti on 1,1 miljardia, elikkä aika isoista rahoista on todellakin kysymys.

Täällä on hyvin korostettu useassa puheenvuorossa kansan terveyttä, kansalaisten terveyttä, ja se on varmasti se tärkein asia tässä yhteydessä. Ja sitten toinen on tietenkin se, mitenkä turvataan toimeentulo työntekijöille ja yrityksille, jos ne kassavirran ehdyttyä ovat kaatumassa. Jos kumminkin tuotanto on semmoista, mitä voitaisiin tässäkin tilanteessa tuottaa, niin täytyy tietenkin ilman muuta huolehtia siitä, että firmat pysyvät pystyssä.

Sitten on tullut aika paljon viestejä pien- ja yksinyrittäjiltä. Tilanne on todella tukala. Vuokrat kumminkin ovat maksussa koko ajan, ja näyttää siltä, että vuokrissa ei ole mahdollista päästä yhteiseen sopimukseen, ainakaan kansainvälisten firmojen kanssa. Ja myös energianlasku on semmoinen. Voisivatko energiayhtiöt jollakin tavalla tulla vastaan tässä vaiheessa ja ottaa sitten myöhemmin takaisin sen menetetyn energialaskuosan?

Tilaukskirjat ovat yrittäjillä tyhjä, ja ei ole tosiaankaan mitään tuloja, mutta siihen löytyvät lääkkeet nyt sitten tästä budjetista, jonkinasteiset. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ely-keskusten käyttöön ollaan valmistelemassa de minimis -muotoista rahoitusinstrumenttia. Tässä tämä de minimis -katto on 200 000, ja siitä varmaan nyt käydään keskustelua, joutuuko tämän vielä sitten EU:ssa käyttämään, jos sitä nostettaisiin sitten ihan reippaasti. Mutta kumminkin tämmöinen on tarkoitus. ”Se olisi tarkoitettu pk-yrityksille, joille koronavirus on aiheuttanut poikkeuksellisia markkina- ja toimintahäiriöitä. Sillä turvattaisiin erityisesti yritysten maksuvalmiutta ja yrityksen rahoituksen saatavuutta. Jos edellytykset kannattavaan toimintaan ovat olemassa, rahoitusta voisi saada tilanneanalyysin tekemiseen tai kehittämistoimenpiteisiin. Tarkoituksena on, että haku ja rahoitus voidaan käynnistää mahdollisimman pian ja että asetusmuutos antaa mahdollisuuden aiempaa suurempiin ennakoihin sekä korkeampiin tukiprosentteihin.” Tämä on erittäin tärkeä yrityksille, jos tämä nyt sitten todella mahdollistuu.

Pääasiassa tässä lisätalousarviossa on rahoitusta osoitettu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan ja sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan. Siellä erityisesti täytyy nyt nostaa tämä huoltovarmuustilanne esille, että meillä löytyy laitteita ja tartuntatautien valvontaan liittyvää kapasiteettia, ja myös lääkkeitä on oltava kaikkiin tarpeisiin.

Elikkä pitemmittä puheita kiitokset myös oppositiolle tästä nasakasta käsittelystä. Saa-tiin heti lisätalousarvio liikkeelle ja päästään parantamaan kansalaisten ja yritysten toimeentuloa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

19.42 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia edelliselle puheenvuoron pitäjälle, edustaja Piiraiselle: puhuitte yrittäjien puolesta. Kiitoksia myöskin ministeri Kulmunille: käytitte erinomaisen puheenvuoron yrittäjien puolesta siitä, että ymmärrätte yrittäjien hätää. Itsekin olen yrittäjäperheestä, ja lähipiirissäni on hyvin paljon yrittäjiä, ja kannan suurta huolta siitä, miten yritykset pysyvät pystyssä. Palaan siihen vielä.

Mutta palaan nyt ensiksi tuohon, mistä täällä on käyty keskustelua, mitä nyt kannattaa tehdä. Kyllä minä itse kannatan sitä, että testejä tehdään hyvin paljon ja nimenomaan sekä tätä kurkkutestiä että myöskin sitten vasta-ainetestiä, koska me tarvitsemme taudin diagnosointia, me tarvitsemme sitä, kuinka paljon tämä tauti on levinnyt ja miten se liikkuu. Sitten me tarvitsemme myöskin näitä vasta-ainetestejä siitä syystä, että me näemme, kuinka moni tätä on sairastanut, ja sittenhän meillä näiden kahden erilaisen vasta-ainetestin avulla nähdään se, kuka on akuutissa vaiheessa ja kuka on sitten aikaisemmin sen sairastanut. Ja sillä me voimme sitten myöskin rokotteiden kehittämiseen saada hyvää tietoa. Siitä syystä sanoisin, että nyt ei saa missään nimessä testausta vähentää.

Toinen sellainen, mistä täällä on puhuttu, on nimenomaan rajoittaminen ja hillintä ja lieventäminen ja tukahduttaminen. Nyt nämä lentokentille tulevat lentokoneet ja ne, jotka tuodaan Suomeen... On hyvä, että heidät nyt tuodaan takaisin Suomeen, kotimaahansa ja kotiinsa, he todella odottavat sitä, mutta siinä on kyllä oma riskinsä sitten, miten saadaan järjestettyä niin, että he todella menevät suojatuissa olosuhteissa kotikaranteeniin, ja siinä meillä tulee olemaan kyllä aikamoinen haaste.

Sitten henkilöstön suojavarusteista on puhuttu tänä iltana — erittäin tärkeitä asioita. Niitä meillä todella pitää riittää. Sikainfluenssan jälkeen on aika paljon jäänyt sitä varastoa, ja nythän on tutkittu joka alueella — ainakin meidän alueellamme — varasto, ja vaikka siellä on niin sanotusti vanha päivämäärä, niin ne on kuitenkin kaikki testattu ja katsottu, että ne ovat ihan ok, eliikkä niitä pystytään vielä käyttämään, ja ainakin meillä olemme ottamassa niitä käyttöön sitten tarvittaessa.

No sitten on tämä yrittäjien asia. On hienoa, että tässä lisätalousarviossa on yrittäjille apua tulossa, mutta kyllä se valitettavasti on riittämätöntä nimenomaan pk-yrittäjille ja yksinyrittäjille, pienimmille yrityksille. Business Finlandin kautta on varmasti saavutettavissa jotain, mutta se ei auta kaikkia, ja siitä syystähän esimerkiksi kokoomus on esittänyt elykeskuksille jaettavaksi vielä enemmän rahoitusta kuin tällä hetkellä esitetään. Itselleni on soittanut varmasti 30 yrittäjää tämän päivän aikana, juuri näitä pieniä yrityksiä, jotka sanovat, että tämä ei vielä riitä ja että nyt pitää saada nimenomaan pk-yrityksille ja yksinyrittäjille lisää apua. Olin kyllä hyvin pahoillani siitä, kun edustajat Kiviranta ja Kurvinen naureskelivat täällä kokoomuksen esitykselle. He naureskelivat samalla yrittäjille, ja sitä pidän todella, voi sanoa, järkyttävänä.

Sitten vielä yksi asia on kunnat. Kunnat tulevat varmasti olemaan tosi tiukoilla, ja se liittyy terveydenhuollon kustannuksiin, mutta se liittyy sitten myös siihen, että meillä yrittäjien ja työpaikkojen määrä tulee olemaan kortilla ja vähenemään.

Kyllä kaiken sen tuen, mitä me oppositiosta pystymme antamaan hallitukselle, totta kai annamme. Ja jos me tuomme erilaisia vaihtoehtoja, niille ei pitäisi naureskella eikä ilkkua. Kyllä me parhaamme yritämme, pohtia teidän kanssanne yhdessä sitä, että Suomi saadaan pysymään tolillaan. — Kiitos.

19.47 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Haluan myös omalta osaltani kiittää hallitusta riipeydestä, siitä että tässä vaikeassa tilanteessa tuotiin tämä lisätalousarvioesitys näin ripeäs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

sä tahdissa käsittelyyn, ja sitten tietenkin myös valtiovarainvaliokuntaa, joka reagoi tähän tilanteeseen ja toi elintärkeitä lisäyksiä vielä tähän lisätalousarvioon.

On erittäin tärkeää, että valtiovarainvaliokunta toi juuri yritystoiminnan tukemiseen lisärahoitusta ja myös Huoltovarmuuskeskuksen hankintoihin lisämäärärahaa. Sen lisäksi, että Business Finlandille ja ely-keskuksille on nyt annettu lisämäärärahaa, näen hyvin tärkeänä varsinkin näiden pienten yritysten osalta, joista tässä salissa on nyt paljon puhuttu, että informaatio on tarpeeksi hyvää, niin että jokainen pienistä yrityksistä tietää, mistä ja miten tätä avustusta voidaan hakea. Se on erittäin tärkeää tässä kokonaisuudessa, niin kuin muun muassa edustaja Kiuru nosti esille tämän informaation tärkeyden.

Toinen asia sitten: Tämä huoltovarmuuden turvaaminen on tärkeä asia, ja tästä nyt on käyty aika paljon keskustelua, varsinkin näistä suojavarusteista. On hyvin tärkeää nyt, että Huoltovarmuuskeskuksesta on lähtenyt tätä välineistöä sinne sairaanhoitopiireihin ja sairaaloihin, koska oikeasti se tilanne on ollut sellainen... Itsekin olen saanut paljon viestiä tuolta kentältä ja kuvia sieltä kentältä, että nyt on viimeinen kasvosuojus meneillään tällä hetkellä. Siihen ei missään nimessä voida joutua, että nämä loppuvat kesken. Olen ymmärtänyt, että varsinkin testaamisessa on alkuvaiheessa käytetty ehkä vähän liiankin raskasta suojautumista, ja sen takia on vähän yllätetty siitä, kuinka näitten sairaaloiden omat välineistöt ovat loppuneet näin aikaisin. Tästä syystä onkin tärkeää, että nyt jatkossa myös informoidaan sairaaloita siitä, mikä on se oikea tapa suojautua ja käyttää tätä suojavälineistöä.

Testauksesta vielä: Lisäksi olisi hyvä — nyt en tiedä, onko joka sairaanhoitopiirissä jo otettu käyttöön — justin muun muassa tämä drive-in-testaus, joka on tuolla yksityisellä sektorilla kehitetty. Tiedän, että ainakin Vaasan keskussairaala on alusta lähtien tätä drive-in-testausta käyttänyt, koska drive-in-testaus ei vaadi niin voimakasta suojaustarvikkeiden käyttöä kuin tämä perinteinen testaus, millä lähdettiin liikenteeseen.

Haluan nyt vielä lopuksi kiittää koko meidän hallitusta siitä, että ovat tehneet todella kovaa työtä, ympärivuorokautisia päiviä vääntäneet, ja toivoo kaikille jaksamista tässä hyvin tärkeässä työssä.

19.50 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Terveystenhoito on nyt kaikkien etusijalla, ja yritämme siitä mahdollisimman hyvin selviytyä, mutta samaan aikaan tässä epävarmuuden keskellä myöskin yrittäjät ovat erityisen hankalassa asemassa, kuten täälläkin on nousut esille. Erityisesti pienyrittäjät, yksinyrittäjät ja ammatinharjoittajat ovat todella puun ja kuoren välissä. Kyse on yrityksistä, mutta myös niiden työntekijöistä, jotka pelkäävät työpaikkojensa puolesta. Tarvitsemme näitä yrityksiä sekä kriisin aikana että erityisesti sitten kriisin jälkeen.

Meillä kriisi on haastanut myös monet perheet. Erityisesti lapsiperheissä eletään nyt haasteellista aikaa, kun suurin osa lapsista on etäopetuksessa. Erityisen haasteellista se on monessa erityislapsen perheessä. Perheessä voi olla lapsi, jolla on erityistarpeita tai vammaisuutta, ja monelle vanhemmalle sekä työntekijöille että lähiopetuksen ja erityislapsen tukeminen on haastava yhtälö. Erityislapsillahan on oikeus osallistua lähiopetukseen, mutta kun usein erityislapsi on myös riskiryhmässä infektion suhteen, niin moni vanhempi haluaa pitää lapsen kotona. Monissa erityislapsiperheissä tulot tippuvat, kun lasta ei voi viedä terveyttä uhkaavista syistä päiväkotiin tai kouluun ja vanhempien täytyy ottaa palkaton vapaata eikä Kela anna erityishoitorahaa. Nämä lapset ovat usein myös niitä lapsia, joiden vanhemmista toinen on omaishoitaja, mutta omaishoidon tukea kunnat eivät kuiten-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

kaan nosta. Kysyisinkin: voisiko tilapäisesti ajatella valtakunnallisesti nostettavan omaishoidon määrärahaa erityislasten osalta, jolloin näissä perheissä toimeentulo hieman paranisi?

Yrittäjien suhteen meillä olisi myös paljon palvelutarvetta tälläkin hetkellä. Meillä on lapsiperheitä, joista monet ovat nyt ilman palveluita. He eivät käy koulussa, ja me emme tiedä, mitä lapsiperheille kuuluu. Tarvittaisiin tukea monille perheille. Tarvittaisiin tukea myöskin ikäihmisille, erilaista kauppapalvelua ja muuta kotihoitopalvelua. Tässä olisi oivallinen kohta palvelusetelien lisääntyvälle käytölle. Se on järkevä tapa nyt tuottaa yrityksille töitä ja turvata peruspalvelut poikkeusoloissa. Lainsäädäntöä on kunnissa jo olemassa, mutta kuntia olisi nyt ohjeistettava niiden parempaan hyödyntämiseen. Palvelusetelillä helpotettaisiin kuntien omien toimintojen ja tärkeiden peruspalveluiden pitämistä toimintakykyisinä kriisin aikana.

Haluan tässä nostaa esille vielä Kelan toimintamenot. Nythän Kelan työt kasvavat paljon, kun moni joutuu turvautumaan Kelan etuisuuksien varaan. Heidän työmääränsä on huomasti kasvanut, ja sen takia myös Kelan riittävistä resursseista on huolehdittava.

Toisin esille tässä myös samaa, mitä edustaja Pauli Kiuru aikaisemmin, että myöskin valtion helikopterihankinnoista olisi tärkeää tehdä päätös. Helikoptereita tarvitaan niin tässä koronakriisitilanteessa kuin muissakin kriisitilanteissa jatkossa, ja niitä tarvitaan myöskin jatkuvasti pitämään yllä meidän ensihoidon ja pelastuksen riittävää laatutasoa ympäri Suomen. Pelastushelikopteritoiminnan avulla me pystymme viemään nopean avun riippumatta siitä, saako henkilö sairauskohtauksen esimerkiksi Lapissa. Tämä on samalla yhdenvertaisuuskysymys, ja erityisesti tällaisissa kriisitilanteissa tämä puutteellisuus myöskin huomataan, jos tätä on. Ja jos ajatellaan tälläkin hetkellä koronakriisissä Lappia, joka on palveluiden suhteen katveessa, niin pelastushelikopterin tarve on ilmeinen: vaikkakaan ei toki voida hoitaa kerrallaan montaa ihmistä, niin myöskin se konsultaatiopalvelu, mitä sille koko alueelle voidaan saada sen osaamisen kautta, [Puhemies koputtaa] on merkittävä.

19.56 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Ihan ensin kannatan perussuomalaisten valtiovarainvaliokunnassa jättämää vastalauseetta. Vastalauseessa otamme kantaa muun muassa poliisitoimen toimintamenoihin, esitämme sinne hieman enemmän resursseja kuten myös Rajavartiolaitokselle. Kannamme suurta huolta, niin kuin kaikki edustajat täällä, suomalaisista yrityksistä ja yrittäjien toimintaedellytyksistä niin tällä hetkellä kuin myös tulevaisuudessa ja myös työntekijöistä, ja myös tähän kohdennamme meidän vastalauseesamme lisää resursseja, samoin kuin myös terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen, muun muassa näihin koronatestauksiin ja vasta-ainetesteihin.

Arvoisa herra puhemies! Elämme suuressa kriisissä. Tämän kriisin aikana muistuu mieleen 90-luvun lama. Olen itsekin yrittäjäperheen tytär, kuten, ministeri Kulmuni, kerroitte olevanne. Isäni ja äitini ovat molemmat toimineet yrittäjinä, ja muistan sen tuskan, mitä se silloin oli, ja nyt ne arvet ovat auki ja ihmiset miettivät, mitä tulee tapahtumaan. Sanoitte, että tämä koronakriisi tulee olemaan vielä suurempi kriisi yrittäjille kuin se 90-luvun lama, ja nyt täytyy tehdä kaikki sen eteen, että näin ei käy ja yrittäjiä tuetaan, samoin kuin myös työntekijöitä, niin että vaikka työpaikat ovat nyt menneet alta, niin tulevaisuus sitten on valoisampi.

Jätin eilen kirjallisen kysymyksen ministeriöön siitä, millä tavalla TE-toimistot vastaanottavat nyt asiakkaita. Siellä on yli satatuhatta lomautettua, ja varmasti valtavat ruuhkat on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

tulossa, ja esimerkiksi byrokratiaa purkamalla ja näitä toimintaketjuja nopeuttamalla voisi vastata siihen, että yhä useampi ihminen saa siellä nopean hakemusten käsittelyn ja avun.

Arvoisa herra puhemies! Täällä on puhuttu Suomeen palaavien henkilöiden tilanteesta, matkustajien ja lentojen saapumisesta ja siitä, että karanteenia ei ole ymmärretty. Informaatiivisessa ohjauksessa on juuri se ongelma, että se ei välttämättä mene perille. Ja nyt on todella tärkeää, että tartutaan tiukasti siihen, että kun matkustajia tulee, niin heidät ohjeistetaan selkeästi liikkumaan ja poistumaan kentältä sillä tavalla, että on esimerkiksi vastaanottaja, joku, joka hakee. Nyt tietysti on ymmärrettävää, että monet varmasti lähtevät julkisilla kulkuvälineillä sieltä matkoiltaan sitten kotia kohti. Voiko näin toimia, vai tulisiko olla niin, että joku tulee hakemaan sieltä kentältä? Ja se karanteeni — sen pitää mennä perille ihmisille, että näin on toimittava: kun matkalta tulee, niin karanteeniin silloin joutuu. Ja oli kyllä hämmentävää eilen kuulla — tietysti on aina hyvä, että myönnetään, että virhe on tapahtunut — sosiaali- ja terveysministeriön Tuija Kumpulaisen lausumana, että ei ole ollut tietoa, informaatio on katkennut. Se tuntuu aivan käsittämättömältä, että informaatio katkeaa, ei tiedetä, miten pitää toimia, ja sitten sattuu ihan suuria, käsittämättömiä vahinkoja.

Arvoisa puhemies! Hoitajien kelpoisuusehtojen höllentäminen tulee ennemmin tai myöhemmin vastaan tämän koronakriisin aikana. Meiltä loppuvat hoitajat. Kun hoitajat sairastuvat, niin kuka menee sitten hoitamaan esimerkiksi vanhustenhoivayksiköihin? Enää ei kysytä sitä, onko influenssapiikillä rokotettu se hoitaja, mitä hoitajilta on vaadittu nyt tällä hetkellä, vaan jokainen kelpaa sinne auttamaan. Ja näin varmasti tulee myös toimia, eli me tarvitsemme erilaisia apukäsiä auttamaan vanhustenhoidossa ja varmasti paljon monissa muissakin toiminnoissa — millä tavalla nämä resurssit nyt sitten haalitaan ja saadaan?

On erittäin tärkeää, että testaamista lisätään. Jos se on se kaksi- ja puolituhatta testiä per vuorokausi, mitä Suomessa pystytään ottamaan, niin ehdottomasti tarvitaan tulevaisuutta ajatellen se data, kuinka paljon meillä sairastuu, ja myös dataa siitä, kuinka moni tervehtyy ja paranee. Nythän me kuulemme siitä, kuinka paljon on näitä virustartuntoja ja kuinka paljon ihmisiä on sairaalahoitossa ja tehohoidossa, mutta myös se, millä tavalla taudista sitten parantuu, on erittäin tärkeää.

Arvoisa herra puhemies! Suuri kriisi, paljon toimia, tiukennuksia. Kiitän hallitusta siitä, että olette lähteneet niitä tekemään. On erittäin tärkeää ja pidän kannatettavana, että ravintolat ovat kiinni ja ihmiset pysyvät sieltä jo tänä viikonloppuna pois, kuten myös sitä, että Uusimaa rajataan. Se on erittäin tärkeää, että jos virus leviää — niin kuin se leviää, me emme voi sille mitään — niin se leviää tasaisesti ja ihmiset saavat apua sitten ympäri Suomen sillä hetkellä, kun se sairaus tulee. Jos virus leviää kertalaakista, niin apua ei silloin saa.

20.00 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Tilannehan on lyhyesti sanottuna se, että terveyskriisin hoito on aiheuttanut vakavan talouskriisin, jota me myös joudumme aika järeillä aseilla tässä yhtä aikaa hoitamaan.

Tänä aamuna, kun tulin henkilökohtaisesti itse autolla ajaen tuolta Turun suunnalta tänne Helsinkiin aamulla nousevaa aurinkoa vasten, ajoin valtaviin rekkajonojen ohi, ja minulla heräsi toivo. Ajattelin, että Suomi elää, tavara kulkee. Tulin Helsinkiin. Tässä on ollut päivällä monia kokouksia. Kävin ulkona vähän haukkaamassa happea. Näin lapsiperheitä, päiväkotia, puistossa olevia lapsia. Helsinki elää, vaikka me nyt eristämme sen. Tämä synnytti minulla itselläni semmoisen taistelutahdon ja tietynlaisen optimismin, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

vaikka tämän kriisin vaikeat ajat ovat vielä edessä, meillä on toivoa, kun olemme viisaita ja järkeviä.

Neljä viikkoa sitten, tasan neljä viikkoa sitten, torstaina 27. päivä helmikuuta, pääministeri antoi ilmoituksen siitä, millä tavalla olemme valmistautuneet koronakriisin hoitoon. Kävimme täällä eduskunnassa puolentoista tunnin mittaisen keskustelun. Luin sen keskustelun läpi muutama ilta sitten: 50 käytettyä puheenvuoroa, 14 niistä oli ministerien, kaikki puolueet käyttivät puheenvuoroja. Meillä oli täysin yhteinen tilannekuva, meillä oli täysin yhteinen linja. Millään puolueella ei ollut erilaista kuvaa tästä asiasta, ei ollut erilaista linjaa. Minun mielestäni tämä on se oikea suunta. Toki ymmärrän, että kun tulemme taloudellisiin asioihin, niin erilaisia painotuksia tässä tulee, niin kuin on tehty vaihtoehtoehtoja sille, mitä nyt tässä on pohjalle esitetty.

Totesin silloin käyttämässäni puheenvuorossa — en sitä lähde kertaamaan, mutta se punainen lanka oli se — että meidän täytyy erottaa se, mitä eduskunta ja valtiovalta tekevät, siitä, mitä sitten tämän kriisin operatiivinen johto ja ne, jotka operatiivisesti hoitavat, tekevät, ja meidän tehtävämme täällä on huolehtia lainsäädännöstä, huolehtia siitä, että hallinnon eri alat pelaavat hyvin yhteen, ja huolehtia resursseista — nämä kolme asiaa.

Lainsäädännössä pohjana on tartuntatautilaki ja valmiuslaki. Muuten siinä 50 puheenvuoron keskustelussa mainittiin kerran valmiuslaki. Se oli SDP:n ryhmäpuheenvuorossa, joka minulla oli kunnia pitää. Myönnän auliisti, että totesin silloin, että en usko, että valmiuslakia tarvitaan. Mutta se oli ainoa puheenvuoro, jossa valmiuslaki tuotiin silloin esille. No, meillä on käynyt ilmi, niin kuin pääministeri tänään totesi, että meidän lainsäädännössämme on kehittämistä, ja meidän tietysti koko ajan kirjaamme ylös niitä kehittämistarpeita. Mutta meillä on kuitenkin verraten toimiva lainsäädäntö tässä pohjana. Ja meidän teemme nyt näinä päivinä tässä ihan päivittäin, jatkuvasti, niitä tärkeitä lainsäädännöllisiä päätöksiä.

Viranomaiskoordinaatio oli se toinen asia. Siinä on selvästi ollut, niin kuin kauniisti sanotaan, kehittämisen alue, ja siihen panostetaan.

Kolmas on se, mikä on nyt sitten varsinaisesti tässä kohteena tänään: resurssit. Ensiksi jossakin vähän ilkuttiin, että oli vain 9 miljoonaa euroa. No sehän oli se raha, joka oli nopeita toimenpiteitä varten valmiiksi olemassa. Nyt me teemme ensimmäisen lisätalousarvion, 389 miljoonaa euroa. Tämä on vain ensimmäinen askel koko tämän talouskriisin hoidossa, joka tulee olemaan syvyysluokkaa 15—20 miljardia euroa eli meidän kansantaloudestamme 7—8 prosentin luokkaa, hyvinkin vuoden 2009 finanssikriisin luokkaa, tai vertautuu sinne 90-luvun alun tilanteeseen. Nyt on erittäin tärkeää, että saamme nopeasti nämä rahat tässä liikkeelle.

Ihan lopuksi ottaisin vielä kantaa siihen, kun paljon puhutaan tästä testauksesta. Se on tärkeä asia. Tänään ministeri Kiuru kertoi, että me olemme päässeet testauksessa 2 300:n päivävauhtiin. Meillä on 16 000 testattu tällä hetkellä. Sillä on löytynyt 960 positiivista näytettä, siis 6 prosentilta testatuista, kun se on ollut hyvin kohdennettua — sitä on myös kritisoitu, että se voimavara on nyt kohdennettu. Jos se olisi ollut ihan avointa kaikkien testaamista, niin ehkä 1—2 prosentilta olisi löytynyt. Tämä testaus on resurssikysymys. Mutta tämä vauhti on täysin verrannollinen — myös tämän totesi ministeri Kiuru tänään — siihen Etelä-Korean usein mainittuun myönteiseen esimerkkiin.

Vielä yksi asia ihan tähän loppuun: Mitä tulee tähän ravintoloiden sulkemisasiaan, siinä ei ongelma ole se, että meillä tämä epidemia on nyt eritahtinen eri maakunnissa, eri alueilla, vaan ongelma on se, että jokaiselta alueelta löytyy niitä juottoloita — näin rohke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

nen sanoa — jotka ovat eräänlaisia suomalaisia versioita siitä Tirolin koronalingosta, ja ne pitää saada kiinni koko maassa yhtä aikaa. Sen jälkeen, kun tämä lainsäädäntö on tästä säädetty, valtioneuvoston tulee antaa asetus, jossa ne nimenomaan koko maassa [Puhemies koputtaa] suljetaan kuitenkin yhtä aikaa. — Kiitoksia.

20.06 Matti Semi vas: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitos hallitukselle ja valtiovarainvaliokunnalle siitä hyvästä työstä, minkä ne ovat jo tehneet tämän kriisin taltuttamiseksi, ja tehneet hyvää tulosta siinä.

Tässä tilassa on nyt useamman kerran otettu esille tuo 90-luvun lama, ja sitä on koetettu verrata vähän tähän asiaan. Pohdin sitä itse mielessäni, koska silloin olin pääluottamusmies ja kävin niitä neuvotteluita irtisanomisista, lomautuksista ja säästösopimuksista ja kaikesta mahdollisesta, mitä silloin aikanaan oli. Ja paljon meni pieniä yrittäjiä nurin siinä kovassa laman kourassa, mutta sen laman perustahan oli pankkien holtiton rahankäyttö. Silloin pankit käyttivät holtittomasti rahaa, antoivat lainoja miten sattuu, ja Suomi ajautui devalvaatioon, ja ne olivat ulkomaalaisia lainoja niillä yrittäjillä. Ne yrittäjien lainamäärät kasvoivat kerralla erittäin suuriksi siinä vaiheessa, ja paljon yrittäjiä — pieniä yrittäjiä, keskisuuria yrityksiä — kaatui, erittäin paljon. Kun meillä oli kuntia, missä oli työttömyysaste lähes 30 prosenttia, niin se oli erittäin vaikeaa aikaa taloudellisesti niille kunnille ja niille ihmisille, jotka siellä olivat.

Nyt kun minä vertaan tätä tilannetta ja toimenpiteitä, mitä tässä on tehty etukäteen, tähän tilanteeseen nähden, niin meillä on erittäin hyvin otettu huomioon näitä pieniä yrittäjiä, keskisuuria yrittäjiä, yritystoimintaa. Ja on uskallettu lähteä tekemään semmoisia ratkaisuja, millä pystytään auttamaan sitä, ettei samanlaiseen kierteeseen vaivuta kuin silloin 90-luvun laman aikana.

Se, mikä ero tällä on siihen, semmoinen suurin ero, minkä minä näen siinä ajassa, oli se, että kun silloin valtio otti lainaa, niin sillä oli älyttömän suuri korko. Tällä hetkellä jos valtio ottaa lainaa, niin sehän on lähes korotonta lainaa ja erittäin edullista ottaa, niin että me pystymme pääsemään tämmöisen tilanteen yli ja hoidetaan tämä asia kuntoon ja saadaan nämä yritykset, työntekijät, työntekijöitten asemat turvattua ja saadaan pidettyä Suomi pystyssä näillä toimenpiteillä.

20.08 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tosiaankin, se mikä nyt on ollut hienoa huomata tässä, on se, että täällä ovat hallituspuolueet ja oppositio puhuneet aika lailla tämän saman asian puolesta: on puhuttu siitä, että tämä talousasia pitäisi hyvin pitkälti parlamentaarisesti saada hoidettua, ja sehän on oikeastaan pakkokin jo senkin takia, että tämän laskun kuluihin pitää seuraavienkin hallituspuolueiden löytää rahat — eikä nyt missään nimessä tämän hallituksen aikana hoidella loppuun tätä sotkua, vaan kaikki tietävät, että tämä on yksi kymmenen vuotta, mikä tässä menee vähintään.

Hallitukselle haluaisinkin antaa toimenpiteitä, en niinkään... Haluan tukea näitä hallituksen juttuja, mutta nyt kun ensimmäiset rahat tulivat, 15 miljardia, niin siinä on kyllä pahasti ongelmana se, että niistä on suurin piirtein 14 miljardia lainoja, mikä nyt ei montakaan yritystä pk-sektorilla auta, koska tilanne on se, että jos puolen vuoden myynti menee ja otetaan lainaa sitä vastaan, niin se on noin kymmenen vuotta — ne melkein joutuvat keräämään rahaa — että ne saavat sen laskun maksettua. Sen takia haluan antaa pakkiin muutamia toimenpiteitä, mitä kannattaisi vähän harkita:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Palkkojen maksuihin pitäisi saada valtiolta 100-prosenttinen takuu, eli tällä hetkellä nyt on ongelma, että moneltakaan pk-sektorin yritykseltä ei välttämättä löydy sitä 20:tä prosenttia sinne Finnveran takauksiin. Minä näkisin, että palkkojen maksussa kuitenkin tuetaan aika pitkälti palkansaajien etua, ja silloin näkisin, että valtio voisi taata 100-prosenttisesti nämä rahat, mitkä menevät palkanmaksuun.

Eläkevakuutusmaksut voisi mielestäni poistaa kolmeksi kuukaudeksi, ja veroja pitäisi siirtää vähintään kolmella kuukaudella. Tietysti verotilanteessa on haasteellista se, että niitä ei — minunkaan mielestäni — voida niin sanotusti antaa anteeksi, vaan ne pitää sitten pitkällä maksuvälillä saada maksettua takaisin.

Tukeahan me tarvitsemme, ja yksi hyvä tukimuoto on se, että energiaverotusta laskeetaan ja energiamaksuja lasketaan niin, että se voidaan sitten myöhemmässä vaiheessa korotetuilla maksuilla periä takaisin, eli energiayhtiötkään eivät sitten jää siinä tyhjän päälle tulevaisuudessa.

Yritysten ajoneuvoverojen maksun voisi lakkauttaa kolmelta kuukaudelta. Aika pitkälti ajoneuvoja käyttävät pk-sektorin yritykset — aika vähän on loppupelissä monella suuryrityksellä omia autoja. Eli tämä auttaa, ei nyt äärettömästi mutta on oma rikka rokassa esimerkiksi kuljetusyrityksien tukalaan tilanteeseen. Heitä nyt onneksi vielä kyllä aika paljon tuolla liikenteessä näkee, mutta se on ihan takuuvarmaa, että siellä on aika kova hintakilpailu tällä hetkellä siinä, kuka alalla saa vielä huomennakin jatkaa.

Ulosottovelat pitäisi aika nopeallakin aikavälillä minun mielestäni saada nollaprocentin korkoiseksi, koska ulosottoon tulee menemään väkeä niin sanotusti ihan lapiokaupalla, eli se tulee räjähtämään käsiin, ja siitä tulee monelle aika iso taakka jo niitten pelkkien ulosottokorkojen puolesta.

Sellaisia hommia on vielä paljon, mihin periaatteessa ei tarvita rahaa, eli tällaisia toimenpiteitä kuin lupamaksujen ja lupajärjestelyjen järkevöittämistä ja niistä vähän joustamista. Kun ympäristölupapuolella on esimerkiksi yrityksiä, joilla on esimerkiksi joku ympäristölupa, joka antaa myöten tietyn verran toimia sillä tontilla, niin minun mielestäni voisi aika helposti saada nostatettua tilapäisesti niitä määriä, mikä ei tietenkään tarkoita sitä, että se on lopullinen juttu, vaan koska nyt toistaiseksi voi olla, että ei pääse siitä tavaraa niin helposti eroon ja ei ole kassasta laittaa rahaa kiinni siihen, niin annettaisiin väliaikaisesti niitten tehdä liukumaa tässä asiassa. — Kiitoksia.

20.12 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Kysyisin ministeriltä, kun hän täällä sinänsä kunniakkaasti on paikalla vastaamassa meidän kansanedustajien kysymyksiin ja kuuntelemassa keskustelua: kun tässä on nyt illan aikana tuotu eri puolueiden toimesta esille se tarve näille suorille toimille meidän työpaikkojen pelastamiseksi ja yrittäjien tilanteen helpottamiseksi, niin miten ministeri arvioi, millaisella aikataululla hallitus pystyy tuomaan uuden lisätalousarvion tämän talon käsiteltäväksi nyt, kun kerran muun muassa näitä verotoimia ja niiden vaikutuksia ei suoraan nyt ollut mukana tässä lisäbudjetissa, joka nyt on ollut talossa käsittelyssä?

Sitten, herra puhemies, vielä kaksi muuta lyhyttä huomiota ministerille:

Ensinnäkin toinen liittyy yritysten rahoituksensaantiin ja päätökseen, jonka Finanssivalvonta teki tässä hiljattain näiden pankkien pääomavaatimusten höllentämisestä, mikä on tässä tilanteessa kyllä minusta oikeinkin perusteltua ja hyvä. Me tiedämme sen, että vaikka varsinkin Nordean pääkonttorin Suomeen siirtymisen myötä tämä meidän pankkisektorimme koko on ensinnäkin kasvanut merkittävästi ja siellä on myös tiettyjä riskejä, niin joka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

tapauksessa meidän pankkisektorimme on hyvässä kunnossa. Tässä tilanteessa on myös tärkeää, että myös sinne niitä joustoja tulee, jotta sitten myös yritykset pystyvät näitä lainojaan järjestelemään ja saamaan toivottavasti pitkiäkin maksuaikoja.

Nyt kun Finanssivalvonta on kerran näitä pääomavaatimuksia höllentänyt, niin miten te aiotte varmistaa sen, että nämä löystyneet pääomavaatimukset kanavoituvat suoraan tueksi myös yrittäjille siten, että he saavat sen avun nyt laajemmin kuin tässä aikaisemmin? Finanssivalvontahan tiedotteessaan totesi, että Finanssivalvonta tulee seuraamaan tarkasti tätä tilannetta, etteivät nämä joustot tule kanavoitumaan vaikka osingon maksuun. Olisi kyllä tärkeää, että eduskunta saisi ministeriltä suoraan myös tiedon ja varmistuksen siitä, millä tavalla aiotte varmistaa, että näin todella tulee käymään.

Sitten, herra puhemies, toinen kysymys, joka varmasti tulee eduskunnassa meitä vastaan, on Työllisyysrahaston tilanne. Me tiedämme sen, että Työllisyysrahastoon on kerätty nyt suhdannepuskuri melkein täyteen, mutta nyt aivan viime päivien uutisten perusteella Työllisyysrahastolla tulee olemaan aika isot haasteet siinä, miten rahasto tulee selviämään näistä velvoitteistaan. Olisin kysynyt ministeriltä: Millaisiin toimiin hallitus on varautumassa Työllisyysrahaston osalta, kun nyt ilmeisesti kuitenkin työttömyysturvamenot tulevat kasvamaan hyvinkin voimakkaasti? Miten pitkään sitten esimerkiksi heidän kykynsä huolehtia tästä työttömyysturvan maksatuksesta näiden reunaehtojen puitteissa tulee säilymään? Eli mitä pystytte tähän vielä vastaamaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten edustaja Orpo, ja sen jälkeen ministeri Kulmuni vastaa.

20.16 Petteri Orpo kok: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin näin yleisesti ottaen haluan todeta sen, että tämä koronavirus on yhteinen asia ja yhteinen haaste — sekä viruksen torjunta, pysäyttäminen, että sitten sen kaikkien valtavien seurannaisvaikutusten, vahinkojen, minimoiminen. Oppositioista kokoomus on täysillä mukana näissä, mutta se tietenkin vastavuoroisesti edellyttää sitä, että me olemme kaiken mahdollisen tiedon lähteillä, että meillä on oikea-aikaista informaatiota ja myöskin ymmärretään se, että kun esityksiä nopealla tahdilla tuodaan ja ne ovat valtavan kokoisia, niin oppositiolla on oltava mahdollisuus niistä lausua oma näkemyksensä ja joskus jostakin kohdasta olla hieman eri mieltä tai joskus vähän enemmänkin eri mieltä.

Mutta itse asia, tämän koronan vakavuus ja torjunta, on täysin selvä, ja nyt tässä lisätalousarvioesityksessä on rahoja ja oikeita toimia koronan pysäyttämiseen ja yritysten auttamiseen. Minä en ole kohta 20 vuoden poliittikourani aikana ikinä nähnyt mitään vastaavaa, kun tällä hetkellä omista viestivälineistäni ja lehdistä näen, miten yrittäjät ottavat yhteyttä. Hätä on valtava. Nyt jo muutamassa viikossa tämä on saanut aikaan tsunamin kaltaisen ilmiön pk-yrittäjien ja yksinyrittäjien kentässä, ja yritykset ovat todella kuilun parilla ja valitettavasti jotkut jo kuilussa.

Tämä tietenkin vaatii vastaamista tässä tilanteessa. Sitä varten muun muassa kokoomus aina jaksaa puhua julkisen talouden terveenä pitämisestä, että sitten kriisin keskellä meillä on varaa auttaa suomalaisia. Ja nyt ollaan sen kriisin keskellä, ja silloin velkaantuminen tässä tilanteessa tämän asian vuoksi on hyväksyttävää, ymmärrettävää, koska muuta keinoa ei ole.

Mutta tämä on vasta alkua valitettavasti, jos mietitään, mitä meillä on edessä. Tämä on nyt yksi lisätalousarvio. Lisää varmasti tulee itse koronan hoitoon. Kunnat ja sairaanhoito-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

piirit tarvitsevat valtavasti lisäresursseja tähän, varsinkin kun lähtötilanne on huono ennen koronaakin. Yritysten osalta tämä miljardi ei tule riittämään. Valitettavasti tarvitaan vielä paljon enemmän tukitoimia, koska on paljon järkevämpää ohjata tuki yrityksille ja niitten kassakriisin hoitamiseen kuin se, miten tehtiin 90-luvulla, jolloin tuettiin pankkeja — paljon järkevämpää on nyt toimia etupellossa ja ohjata rahaa suoraan yritysten kassakriisin hoitamiseen ja auttaa ne pysymään pystyssä. Sen lisäksi kuluja tulee syntymään siitä, että ihmiset jäävät työttömiksi. Se tulee nostamaan sosiaaliturvakuluja, työttömyysturvamenoja, ja sitä kautta valtion menot kasvavat. Sitten jos vielä käy niin, että valtionvelkojen korot nousevat, jos meidän reittaus laskee, niin se lisää taas valtavasti menoja. Eli siis meillä on näköpiirissä menoja, jotka rasittavat julkista taloutta.

Samaan aikaan — siis tässähän tuntuu kuin ennustaisi seuraavaksi heinäsiirkkaparvia, mutta valitettavasti haluan käydä tämän tilannekuvan karuudessaan läpi — myöskin tulopuoli tulee sukeltamaan, koska se, että me olemme laittaneet Suomen kiinni, tulee tarkoittamaan luultavasti kymmenien prosenttien menetystä verotuloihin tai ainakin suuria prosenttimääriä ja miljardimääriä menetyksiä verotuloihin. Ja se tarkoittaa sitä, että velkaantumisen tulee olemaan tänä vuonna nopeaa — mutta, kuten sanoin, hyväksyttävää.

Nyt on kyse siitä, kuinka paljon me voimme minimoida niitä pysyviä vahinkoja, mitä tämä kriisi aiheuttaa. Pysyvät vahingot syntyvät siitä, jos meille nousee korkea työttömyys ja sen taustalla suomalaiset yritykset ovat menneet nurin. Siksi panostetaan nyt siihen, että yritykset pysyvät pystyssä ja nousevat, kun tämä korona on selätetty — toivottavasti tämän vuoden aikana ja mahdollisimman nopeasti — että yritykset voivat jatkaa toimintaansa, ihmisillä on työpaikat, mihin palata takaisin, jos ovat olleet lomautettuja, ja yrittäjä voi mennä yritykseensä takaisin, niin että elämä voi jatkua suhteellisen normaalina. Mutta on selvää jo nyt, että pysyviä vaurioita tulee. Me joudumme taas takamatkalta lähtemään liikkeelle, juuri kun me olimme saaneet kymmenen vuoden menetetyn vuosikymmenen taloudessa kurottua kiinni. Sen tähden näitä toimia tarvitaan nyt. Sen tähden on perusteltua, että yrityksiä autetaan puhtaalla rahalla nyt. Ja siihen me kokoomuksessa olemme esittäneet pitkän listan omia keinojamme, ja toivomme, että hallitukselle on niistä työskentelyssä apua. Haluan kiittää valtiovarainministeri Kulmunia tästä hyvästä keskustelusta ja siitä, että olette pyytäneet näitä ja suhtautuneet vakavasti kokoomuksen tekemiin ehdotuksiin. Se on erinomaista ja antaa toivoa tulevalta.

Mutta sitten vielä, ministeri Kulmuni... [Puhemies: Aika!] — Puhemies, jos sallitte ihan lyhyesti. — Kehysriihi lähestyy, ja se tulee olemaan erittäin vaikea paikka. Valtiovarainministeriö tulee esittelemään varmasti erittäin synkät ennusteet, ja sen pohjalta kehystä pitää lähteä rakentamaan. Halusin vain kysyä, miltä tämä tilanne teidän mielestänne nyt näyttää. VM:ssä on varmasti oikea tilannekuva [Puhemies: Kiitoksia! Kysymys tuli!] ja teillä näkemys, mitä pitää tehdä. Toivottavasti sama tilannekuva jaetaan koko hallituksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kulmunilla on kohta muita työtehtäviä. Olkaa hyvä, 5 minuuttia.

20.22 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni: Arvoisa puhemies! Kiitoksia eduskunnalle erinomaisesta keskustelusta liittyen lisätalousarvioon, ja kiitoksia valtiovarainvaliokunnalle hyvästä mietinnöstä ja yhteistyöstä sen suhteen.

Kun tilanne etenee niin valtavaa vauhtia, niin sen jälkeenkin, kun hallitus antoi lisätalousarvion, on joka päivä tullut uutta informaatiota ja tietoa siitä, miten lomautukset ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

laajentuneet, toisaalta myös hallituksen ja koko eduskunnan tukemat rajoitustoimenpiteet ovat voimistuneet. On aivan selvää, että näillä tulee olemaan merkittävä vaikutus meidän talouteemme, eikä se notkahdus tule olemaan mitenkään väliaikainen ja lyhyt, vaan on hyvin mahdollista, että tästä seuraa pidempi taantuma eikä Eurooppa palaudu aikaan, joka oli vielä muutama viikko sitten.

Totta kai Suomelle finanssikriisistä selviäminen on ollut vaikeampaa kuin monille muille maille Euroopassa, ja tästä kriisistä selviämisen puolesta meidän tietenkin täytyy tehdä kaikki. Me emme ehtineet viime vuosikymmenen aikana kuroa julkista talouttamme sellaiseen kuntoon kuin olisimme toivoneet, joten siksi osalla maista tietenkin on ollut erilaiset mahdollisuudet tehdä myös suoria toimia.

Aivan selvää tulee olemaan, että valtio tulee tänä vuonna velkaantumaan rankasti, verotuloihin tulee menetyksiä, me otamme lisävelkaa, ja me teemme sen kaiken sen takia, että me taistelemme tätä virusta vastaan ja että me pystymme auttamaan yrityksiä kaikin mahdollisin keinoin selviämään tämän täysin poikkeuksellisen tilanteen yli. Ja tämä vastaava tilannehan on melkein jokaisessa Euroopan maassa tänä vuonna, me emme ole poikkeus siinä suhteessa.

Mutta niiden toimien, mitä me voimme laittaa liikkeelle nyt nopeasti, täytyy olla senkaltaisia, että me tiedämme, että ne ovat väliaikaisia, ne ovat kohdennettuja ja ne ovat tehokkaita. Me emme ehdi tässä hetkessä rakentaa uutta järjestelmää maksatuksiin, uusia systeemejä, vaan meidän pitää käyttää luovuutta, että me saamme liikkeelle rahat nopeasti. Siksi esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan reagointi siihen, että pystyttiin nostamaan niitä suoria tukia pienille ja keskisuurille yrityksille, on erittäin keskeinen. Jo ensi viikolla työ- ja elinkeinoministeriö antaa asetuksen siitä, kuinka elyjen kautta rahaa on tarkoitus pienille yrityksille suunnata. Kuntien kanssa käydään keskustelu siitä, kuinka he pystyisivät auttamaan nimenomaan yksinyrittäjiä. Samalla lailla ensi viikolla eduskunnan käsittelyyn tulee verojen maksulykkäykseen liittyvä esitys, joka on huomattavasti laajempi kuin vaikka naapurimaa Ruotsissa. Korko, jota täällä kritisoitiin, tulee olemaan kyllä meillä matalampi kuin länsinaapurissa. Mutta toki tällaisessa tilanteessa minun tehtäväni on pitää huoli myös siitä, että valtion kassassakin on se likviditeetti olemassa, että me voimme hoitaa nyt kaikki ne terveydenhuollon menot, joita tulee. On totta kai aivan selvää, että vaatimuksia on aivan valtava määrä, ja me mielellämme vastaamme niihin kaikkiin, mutta meidän täytyy tehdä sellaisia toimia, jotka tässä hetkessä auttavat kaikista eniten ja turvaavat sen, että me voimme paitsi hoitaa ja vastata siihen virusepidemiaan myös selvittää tämän talouskriisin yli.

Ei kannata varmastikaan asettaa vastakkain niitä eri toimia, joita hallitus on jo lyhyessä ajassa tuonut talouden hyväksi eduskunnalle käsiteltäväksi. Se, että Finnveran lainavaltuuksia on nostettu, on erittäin tärkeä asia tietyille yrityksille. Se, että Finanssivalvonta on tehnyt omia päätöksiä ja pystynyt sitä kautta vapauttamaan 30 miljardin euron edestä lisää valtuuksia pankkien pääomavaatimuksen laskun muodossa, on erittäin merkittävä asia. Ja se, että Suomen Pankki on laittanut liikkeelle kotimaisten velkakirjojen ohjelman, on erittäin tärkeä asia, samoin se, että valiokunta on tänään tehnyt miljardin edestä pienille ja keskisuurille yrityksille suoria, kohdennettuja tukia. Kaikki nämä toimet tarvitaan, ja tämän jälkeenkin me tarvitsemme vielä toimia. Mutta meidän täytyy myös siirtyä siihen vaiheeseen, että me alamme puhumaan, kuinka me selviämme tästä kriisistä — me selviämme tästä kriisistä — ja kuinka me sen jälkeen rakennamme meidän talouttamme niin, että julkinen talous vahvistuu, palautuu ja pääsemme kasvuun uudestaan käiksi. Kehysriihi on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

huhtikuun alussa, ja sen yhteydessä on tarkoitus tuoda eduskunnalle seuraava lisätalousarvio.

Arvoisa eduskunta, on varmasti monia asioita, joita olisi ollut syytä vielä kommentoida tässäkin, mutta me varmasti jatkamme keskustelua ensi viikolla liittyen niihin nopeisiin lainsäädäntötoimiin, joita hallitus tämän kriisin ehkäisemiseksi tuo, ja epäilemättä myös talouspoliittisessa keskustelussa, joka edelleenkin on jossain määrin sumeuden peitossa, koska me emme tiedä, kuinka tämä kriisi tulee etenemään noin lääketieteen kautta ja mitä kaikkea tästä seuraakaan, mutta hallitus varmasti tekee parhaansa isänmaan eteen.

20.27 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille, että jaksatte vielä olla täällä. Ennen kuin lähдете, niin ihan tällainen vinkki, joka tulee suoraan tilitoimistoyrittäjältä, ja jos hänelle sopii, niin luen tästä otteen: "Asiakkaat soittavat ja kysyvät neuvoja, miten tästä voi selvitä. Lomautetuille työntekijöille tarvitaan palkkatodistuksia. Rahoituksen hakemiseen tarvitaan apua. Omat työntekijät ovat etätöissä, ja töitä tehdään poikkeusjärjestelyin. Tässä tilanteessa myös kirjanpitäjät ja palkanlaskijat saattavat sairastua." Ja nyt tämä vinkki, joka ei paljoa vaadi taloudellisesti mutta voisi olla suuri apu yrittäjille, erityisesti tilitoimistoyrittäjille, kaikille yrittäjille: "Toivonkin, että nyt annettaisiin yritysten tilinpäätösten ja veroilmoitusten jättämiseen esimerkiksi kahden kuukauden lisäaika." Toivon, että tätä mahdollisuutta voisi harkita. Määräajat menevät umpeen maaliskuun lopussa ja toisessa ryhmässä huhtikuun lopussa.

Sitten vielä talouteen. Niin kuin ministeri sanoi, menemme syvälle, mutta Suomi nousee. Lisävelkaa joudutaan ottamaan. 90-luvulla pelastus, iso pelastus, oli Nokia-buumi. Tällä hetkellä sellaista ei ole näköpiirissä, toivottavasti tulee. Hallitusohjelmassa on paljon hyviä asioita, kovia tavoitteita, mutta se taloudellinen pohja on nyt ulkoisista syistä — en syytä hallitusta, sanon, että ulkoisista syistä — käytännössä murentunut, ja sen takia hallitusohjelma täytyy hallituksen varmasti kirjoittaa kokonaan uudestaan niistä lähtökohdista, mitä tämän kriisin jälkeen on käytettävissä.

Huoltovarmuudesta ja ruokaomavaraisuudesta on puhuttu. Huoltovarmuus on ollut joissakin yhteyksissä ja keskusteluissa vähän sellainen asia, että sitä on pikkasen kevyesti katsottu ja on vähän naureskeltukin, että mihin sitä tarvitaan. Kyllä sitä tarvitaan, ja olemme tämän läksyn varmasti nyt kaikki oppineet. Ruokaomavaraisuus on meille kaikille tärkeä asia, ja sen merkitys on vain kasvanut tämän kriisin yhteydessä. Luulen, että globaalisti vaikutukset tulevat olemaan myös sen suuntaisia, että tuotanto- ja toimitusketjuja ei hajasijoiteta enää niin pitkiksi, varastonkiertoa ei tehdä niin lyhyeksi kuin tällä hetkellä, vaan toimintoja keskitetään enemmän helpommin hallittaviin kokonaisuuksiin.

20.30 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Olisin halunnut ministeri Kulmunia vielä kiittää hyvästä puheenvuorosta ja vastauksesta täällä käytyyn keskusteluun. Edelleen toivon sitä, että tätä valmistelua talousasioissa voitaisiin laajentaa parlamentaarisesti, niin että valmisteluissa mukana olisivat kaikki eduskuntapuolueet, sillä tätä taakkaa tulemme kantamaan vielä pitkään. Sen takia hieman kyllä harmittelen sellaista asennetta, minkälainen keskustan talousasiantuntijalla ja valiokunnan varapuheenjohtajalla edustaja Kivirannalla oli oppositiota kohtaan näin vakavassa paikassa. Kun Suomi on monessa mielessä kuilun partaalla, niin hän pitää tuollaisen puheenvuoron, minkä tänään jouduimme kuulemaan täällä salissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Emme me ole kokoomuksesta tehneet yhtään esitystä sen takia, että haluamme tehdä isomman esityksen kuin hallitus on tehnyt. Te kaikki olette oppineet tuntemaan meidät vastuullisina taloudenpitäjinä, mutta nyt asiantuntijat ovat sitä mieltä olleet, että nämä esitykset, joita hallitus toi viikko sitten perjantaina, olivat täydellisen riittämättömiä, ja sen takia vastuullinen oppositio toi omat vaihtoehkonsa. Me olimme tyytyväisiä, että hallitus tuli kutakuinkin samoille linjoille, mitä me olimme näissä omissa lisätalousarvioesityksissämme esittäneet. Ja aika monessa puheenvuorossa, joita esimerkiksi ministeri Kulmunilta ja monelta muulta on kuultu, asiat ovat olleet tismalleen samoja, joita kokoomuksen vastalauseessa esille tuodaan. Me tuomme siinä huolen yrittäjistä, yrityksistä, siitä, että yhdenkään terveen yrityksen ei saa antaa kuolla tällaisessa tilanteessa, siis tilanteessa, missä meillä on paljon yrityksiä, jotka ovat toimineet täysin moitteettomasti vuosia, osa vuosikymmeniä, maksaneet kaikki laskunsa ajallaan, velvoitteensa, veronsa, ja yhtäkkiä heidän kassavirtansa on nollassa. Sellaisessa tilanteessa oleva yrittäjä on muuten ihmeissään, ja hänen työntekijänsäkin ovat totisen paikan edessä, ja sen takia me olemme kokoomuksessa esittäneet merkittävästi hallitusta suurempia panostuksia yrittäjyyden tukemiseen ja edelleen toimme sen, että pienet yritykset, yksinyrittäjät, toiminimiyrittäjät, vaativat erityisesti näitä vahvoja lisäpanostuksia.

Ja kun keskustan talousasiantuntija Kiviranta naureskeli kokoomuksen esityksille ja piti niitä populistisina, niin tekisi mieli kysyä, jos edustaja Kiviranta olisi täällä salissa paikalla, uskooko hän itse, että tuo heidän esittämänsä miljardi, mikä tänään valtiovarainvaliokunnassa hyväksyttiin, on se summa, mikä riittää suomalaisille yrityksille. Voin sanoa: se ei tule riittämään. Tässä salissa tullaan käsittelemään vielä lisää paketteja, joissa joudutaan osoittamaan rahaa yrityksille, kun me haluamme kaikki tässä salissa, että yksikään terve yritys ei tässä kriisissä ajautuisi konkurssiin. Kun, arvoisat edustajakollegat, tilanne on kuitenkin se, että me tarvitsemme tämän kriisinkin jälkeen partureita, kahviloita ja niitä toimintoja, jotka ovat vuodet ja jopa vuosikymmenet toimineet moitteettomasti, niin on kertakaikkisen typerää antaa sellaisten palveluiden ja yritysten ajautua konkurssiin, ja sen takia tässä salissa tulemme käsittelemään varmasti jatkossa vielä lisää yrityksille tulevia tukia. Ja on ollut mukavaa huomata, että tämä ei ole jakanut tätä salia oikeastaan edustaja Kivirantaa lukuun ottamatta, ei vasemmalta oikealle juurikaan. Eli kaikki ovat nähneet, että näissä yrityksissä on valtavasti työntekijöitä, niitä tavallisia perheenäitejä ja -isiä, joiden työpaikat ovat nyt uhattuna, ja sen takia näitä toimenpiteitä tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Hetken kuluttua pääsemme äänestämään tästä ensimmäisestä lisätalousarviosta, ja on vain hetki, kun eduskunnan käsittelyyn tulee seuraava lisätalousarvio, ja luulen, että siinä tulopohja alkaa jo näyttää sitä, mihin olemme menossa, ja se lisätalousarvio tulee olemaan huomattavasti synkempi Suomen yhteiskunnan kannalta kuin tämä.

20.35 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kun on kuunnellut tätä keskustelua tänä päivänä, niin siinä on ollut yhteinen sävel Vähämäestä edustaja Orpoon, edustaja Lindénin: kaikki ovat puhuneet siitä, että meillä on yhteinen maali, ja varmaan sen yhteisen maalin ydinlause on siinä, että ei yhdenkään terveen yrityksen eikä yhdenkään ihmisen pidä antaa kuolla tässä prosessissa. Meidän on tehtävä kaikki voitavamme, että tämä kriisi saadaan voitettua.

Tässä minun edelläni oli neljä arvovaltaista, painavaa puheenvuoroa toiseksi suurimmalta oppositiopuolueelta — siinä oli välissä ministerin puheenvuoro — painavia puheenvuoroja, joissa korostettiin kokoomuksen vastuullisuutta tässä yhteisessä prosessissa, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

viimeiseksi edustaja Heinonen alleviivasikin sitä, että he ovat vastuunkantajia joukon mukana. Kokoomuksen puolelta tuotiin esille myöskin se, että he arvostavat kovasti sitä, että hallitus on kuunnellut kokoomuksen huolta siitä, että voimavaroihin ei ole riittävästi panostettu. Nyt niihin sitten panostetaan. Johtuuko se siitä, että hallitus on kuullut kokoomusta vai asiantuntijoita, en ota siihen kantaa, [Petteri Orpo: Sama asia!] mutta kun on kuultu ja on löytynyt yhteinen ymmärrys, niin minun on pakko kysyä edustaja Kivirannan tavoin: miksi me, arvoisa puhemies, äänestämme hetken kuluttua, vielä kun me tiedämme myöskin sen, että tässä tulee lisätalousarvioita peräänkin, jolloin me joudumme edelleenkin sijoittamaan tähän voimavaroja? Eikö olisi ollut tyylikkäämpää, jopa kunniakkaampaa, kokoomukselta, että me yksituumaisesti hyväksymme tämän lisätalousarvion ilman vastalauseita, ilman äänestyksiä? Se olisi ollut kunniaksi tälle salille ja tälle yhteishengelle.

20.37 Juha Sipilä kesk: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Orpo tuossa edellä totesi, niin nyt meillä on, millä me pystymme varautumaan tähän kriisiin, kun velkasuhde taitettiin alle 60 prosentin. Sen takia talouden hyvinä aikoina normisuhdanteessa pitää talouden olla kunnossa ja laittaa se kuntoon, että pystymme sitten, kun on tällainen tilanne, siihen reagoimaan. Bruttokansantuote voi laskea 10, jopa 15, prosenttia tänä vuonna pahimpien ennusteiden mukaan, ja se kyllä tarkoittaa tuonne valtion talousarvioon jopa 20 miljardin miinusta. Mutta meidän pitää se hyväksyä sillä periaatteella, että yhtään tervettä yritystä ei päästetä nyt tässä tilanteessa konkurssiin ja epidemia pysäytetään ja kuolonuhrit pyritään välttämään.

Minä kiitän valtiovarainministeriä ja koko hallitusta joustavuudesta ja hyvästä reagoinnista suomalaisten yritysten hätään. Ja kun tätä keskustelua olen tuolla huoneessani kuunnellut, niin eduskunnassa näyttää vallitsevan hyvin suuri yksituumaisuus myöskin tämän tässä vaiheessa annetun lisätalousarvion kokoluokasta. Myöskin opposition vaatimusta siitä, että heitä kuunnellaan tässä poikkeuksellisessa tilanteessa talousasioiden valmistelussa paremmin, pidän oikeutettuna.

Yhden pienemmän asian otan tässä yhteydessä esille. Asiantuntijat ovat arvioineet, että kuuden viikon kuluttua on epidemiahuippu Suomessa. Jos tämä olisi sotatilanne ja me tietäisimme, että rajan yli tulee suurhyökkäys kuuden viikon päästä, niin nyt pitäisi olla kova valmistelu käynnissä, kaikki keinot käytössä ja myöskin pitäisi vähän oikoa hallinnonalojen rajoja ja tehdä nopeita päätöksiä.

Tämä kuuden viikon päässä oleva epidemiahuippu tarkoittaa sitä, että meidän tehohoidon kapasiteetti tulee olemaan äärimmäisen tiukilla. Nyt on käynnistetty selvitys siitä, voisiko jollakin poikkeusjärjestelyllä suomalainen teollisuus valmistaa hengityskoneita ja suojalaitteita tässä tilanteessa. Itse olen pyynnöstä ollut sitä selvittelemässä. Olin lauantaina yhteydessä Huoltovarmuuskeskukseen, ja sieltä todettiin, että pitää olla STM:stä määräys. Minun mielestäni juuri näin ei saisi tässä tilanteessa toimia, vaan nyt pitää liikkua nopeasti. Meillä on selvityksessä nyt tällä hetkellä tämä kotimainen konsortio hengityskoneiden valmistamiseksi. Tämä valmistuu nyt muutamassa päivässä, ja saamani tiedon mukaan siihen pitäisi nyt olla hyvät valmiudet olemassa. Mutta se vaatii myöskin poikkeuksellisia toimia tästä eteenpäin. Jos viikonloppuna tämä selvitys valmistuu, niin minun kysymyksen ministerille olisi ollut se, onko meillä tilauslappu valmiina, onko meillä Huoltovarmuuskeskuksella tai jossakin muualla kassassa rahaa ja edellytykset tehdä se tilaus. Sitä tilausta ei voi kahta viikkoa vatuloida, koska se on pois siitä valmistusajasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Poikkeustilanteessa pitää pystyä tekemään nopeita päätöksiä ja pitää pystyä pistämään tällainenkin prosessi liikkeelle.

Toinen kulma on sitten erilaiset sertifioinnit ja hyväksynyt. Esimerkiksi hapetta valmistetaan teollisuuteen, ja se on lähes lääkehapen veroista. Minusta pitäisi valmistella myöskin tällaisia poikkeustoimia ja ottaa niitä sitten tarvittaessa käyttöön. Nämä laitteet vaativat myöskin tiukkoja sertifiointeja, ja niihin pitäisi sitten priorisoida asianmukaiset viranomaiset. Toivon, että jos tämä selvitys osoittaa, että Suomessa näitä voidaan tehdä, niin päätös syntyy heti.

20.41 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Haluan vielä tässä loppuillasta teille kertoa sellaisen asian, niin että monikin sen ymmärtäisi täällä — ministereitä ei ole paikalla, mutta hallituspuolueiden edustajia on — että kun noita päätöksiä tehdään siitä, miten sitä tukea yrityksille annetaan, niin pitäisi jokaisen tässä salissa ymmärtää, että tässä puhutaan ei siitä, että me tuemme sitä yritystä, vaan siitä, että myös pidetään huoli siitä, että meille ei tule koronan lisäksi ylimääräisiä henkilövahinkoja ja etenkin kuolemantapauksia.

Ja minä haluan lopussa tässä vielä itse päivän viimeiseksi omaksi puheenvuoroksi sanoa tällaisesta tilanteesta, ja haluan vähän kannustaa yrittäjiä, jotka ovat tuossa tuskassa: Itse viisi vuotta sitten konkurssin tehneenä viimeisinä hetkinä istuskelin siellä oman entisen — tiesin jo siinä vaiheessa, että entisen — kotitaloni rappusilla ja vetelin tupakkaa siinä ja katselin siellä autorivistöä, että minkäköhän auton ottaisi, missä olisi pakoputkesta lyhin matka vetää letku takaikkunasta sisään. Ja tiedän, että näitä tapauksia tulee koronan aiheuttamien juttujen takia tulemaan.

On äärettömän tärkeää oikeasti ymmärtää, että ne pienet ja keskisuuret yrittäjät ovat oikeasti koko kropallaan siinä toiminnassa mukana. Jos me nyt ryssimme tämän asian ja me annamme rahojen valua isoille yrityksille, joilla on paljon isommat mahdollisuudet hoitaa rahoituskriisiä tai vastaavaa, niin sanon, että me olemme epäonnistuneet todella pahasti siinä. Oikeasti pitää pitää huoli nyt, että se raha menee sinne, mihin se raha tarvitaan, ei pelkästään tämän rahallisen puolen vuoksi vaan sen, että siellä on ne ihmiset, joilla on kaikki perskarvatkin kiinni siinä yrityksessä, joka ikinen kivijalassa oleva betonin murunenkin on kiinni sen yrityksen vakuutena. Ja haluan senkin takia tämän asian tuoda esiin, että haluan kannustaa niitä yrittäjiä, jotka tällä hetkellä varmasti kotona miettivät, mitä hittoa tässä tekisi.

20.44 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Haluan myös osaltani kiittää teitä kaikkia tästä hyvästä ja rakentavasta keskustelusta, jota täällä istuntosalissa on ollut. Täältä huokuu semmoinen tunnelma, että meidän kaikkien yhteisenä tavoitteena täällä on vilpittömästi pelastaa ihmiset ja kaikki ne yritykset, joita me voisimme auttaa, ja saada rakennettua vahva silta tämän vaikean ajan yli. Se jotenkin kuuluu ja huokuu meidän kaikkien puheenvuoroista. Tietysti lähtökulmat ovat vähän erilaisia, mutta tavoite on selkeästi yhteinen.

Arvoisa puhemies! Koronaviruksen vastaisessa taistelussa on jouduttu ottamaan järeät toimet käyttöön. Myös yritysten ja ihmisten tukemisessa on toimittava nopeasti ja mittavilla toimilla. Tämä lisätalousarvio liittyy 15 miljardin euron tukipakettiin, jonka hallitus esitteli meille viime viikolla. On tärkeää, että ensimmäinen talouspolitiikan kokonaisuus valmistui ripeästi. Tämä paketti sisältää monipuolisen keinovalikoiman, joka auttaa yrityksiä selviämään kriisin yli, tukee ihmisten toimeentuloa ja turvaa työmarkkinoiden toimintaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Erityisen tyytyväinen voi olla jälleen siihen, että vaikeassa tilanteessa ratkaisuja on haettu yhdessä sopien. Hallitus on toteuttamassa valtaosan työmarkkinajärjestöjen kriisipaketin esityksistä. Lisäksi hallitus parantaa yrittäjien ja freelancereiden toimeentuloa sosiaaliturvan kautta. Toivottavasti saamme näitä koskevat esitykset nopeasti eduskuntaan.

Nyt käsiteltävänä oleva lisätalousarvioesitys turvaa viranomaisten ja etenkin terveydenhuollon resursseja akuutissa tilanteessa. Näihin lisätään noin 250 miljoonaa euroa. On selvää, että tämä on vasta alkua. Seuraavassa vaiheessa on tärkeää turvata etenkin sosiaaliturvan maksatuksen resurssit, jotta ihmiset eivät joudu odottamaan etuuksia kohtuuttoman pitkään.

Yritysten maksuvalmiuden turvaamiseen esitetään merkittäviä valtuuksia ja lisäyksiä. Kyse on Business Finlandin ja ely-keskusten kautta maksettavista suorista tuista vaikeuksiin joutuneille yrityksille. Valtiovarainvaliokunnassa päätimme esittää näiden valtuuksien nostoa yhteensä miljardiin euroon. Sillä summalla pääsemme hyvin alkuun, mutta lisää toimia tarvitaan, kuten täällä on tänään myös todettu.

Tässä lisätalousarvioesityksessä esitetään myös, että valtioneuvosto voisi myöntää 600 miljoonan euron valtiontakauksen Finnair Oyj:n rahoitustarpeisiin. Vastuullisena omistajana valtion täytyy tukea Finnairia toimialan jouduttua vakavaan tilanteeseen.

Kaikki tämän lisätalousarvioesityksen toimet ovat perusteltuja ja välttämättömiä, jotta koronaviruksesta aiheutuvia vaikutuksia yhteiskunnalle voidaan pehmentää. On silti selvää, että vaikutukset tulevat olemaan voimakkaita sekä yrityksiin että ihmisiin. Siksi on tärkeää, että hallitus on ilmoittanut valmistautuvansa antamaan uusia lisätalousarvioesityksiä tilanteen edellyttämällä tavalla. Viranomaisten resursseja tarvitaan tämänkin jälkeen lisää, ja yritykset ja ihmiset tarvitsevat lisää apua vaikeaan tilanteeseen.

Erityistä huomiota tulee nyt kiinnittää vakavimmissa vaikeuksissa oleviin toimialoihin, kuten matkailuun, ravintola-alaan sekä kulttuurialoihin. Myös sosiaaliturvan katveet tulee poistaa.

Kuntien taloudellinen tilanne oli vaikea jo tämän kriisin alussa. Kriisi vaikeuttaa sitä entisestään. Siksi on hyvä, että hallitus valmistelee kehysriiheen paketin myös kuntien talouden vahvistamiseksi.

Kriisin taloudelliset vaikutukset jatkuvat vielä pitkään epidemian jälkeen. Sen vuoksi akuutin vaiheen jälkeen kasvua on vahvistettava vielä pitkään aktiivisella elvytyksellä. Sen aika tulee toivottavasti pian. Samalla on huolehdittava, että kaikki ihmiset saavat tarvitsemansa palvelut sekä kriisin aikana että sen jälkeen. Tarve monille palveluille tulee kasvamaan paljon, ja kaikista on pidettävä huolta. Erityisesti perustason sosiaali- ja terveystalvelujen, varhaiskasvatuksen ja koulutuksen resurssit on turvattava, ja kasvaneisiin määrärahatarpeisiin on myös vastattava tulevaisuudessa.

20.49 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Täällä on pidetty useita erittäin hyviä puheenvuoroja, mutta haluan erityisesti kiittää edustaja Sipilää erittäin hyvästä puheenvuorosta.

Normit ja sääntely tässä yhteiskunnassa on tehty suojaamaan meitä vallan väärinkäytöltä ja monelta muultakin asialta. Valitettavasti ne välillä voivat toimia myös itse tarkoitustaan vastaan, ja kun nyt toimimme tässä tilanteessa, on ehdottomasti tarkasteltava myös sitä, miten asiat on mahdollista hoitaa, ja jos tieltä tarvitsee purkaa normeja, niin tehtäköön se nopealla aikataululla. On äärettömän tärkeää ja hienoa, että nyt meillä on käynnissä prosessi, jonka tuloksena voidaan toivottavasti myös vastata siihen tulevaan tarpeeseen, min-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

kä jo tiedämme tulevan esimerkiksi hengityslaitteista, saati sitten lisäsuojaimista terveydenhuollon ja muunkin yhteiskunnan tarpeisiin.

Valitettava tosiasia on kuitenkin, että ihmisiä on jo kuollut ja todennäköisesti tulee kuolemaan lisää. Se ei varmasti ole estettävissä, näin ajattelen, mutta meidän tehtävämme on pyrkiä siihen, että mahdollisimman vähän suomalaisia menehtyy, ainakin siihen, että hoitokapasiteettimme ei riittäisi. On kuitenkin paljon sellaisia ihmisiä, jotka kuuluvat riskiryhmiin, joita mikään suojaaminen ei välttämättä auta siinä tilanteessa, jos tartunnan saa, ja sen vuoksi olisi äärimmäisen tärkeää, että kaikki ne, jotka työskentelevät riskiryhmien kanssa esimerkiksi kotihoidossa, ovat mahdollisimman hyvin suojattuja, jotta virus ei pääse leviämään riskiryhmien keskuuteen.

Sain yhteydenoton tänään ihmiseltä, joka oli huolissaan muistisairaista ja siitä, kuinka muistisairaita kyetään ohjeistamaan, kun välttämättä lähimuisti ei pelaa. Moni heistä kuitenkin asuu edelleen kotona ja näin pääsee vapaasti liikkumaan. Olisikin ollut erittäin mielenkiintoista kuulla, että onhan nyt ministeriöissä ja kunnissa huomioitu tällaiset ihmiset, jotka eivät välttämättä pahantahtoisesti vaan ikään kuin huomaamattaan, tietämättään, altistavat itsensä ja mahdollisesti myös muita virukselle liikkueensa omasta kodista tai palveluasunnosta ulos. Toivottavasti tämäkin asia on otettu huomioon, jotta pystytään mahdollisimman hyvin heidänkin liikkumistaan tässä tilanteessa sitten rajoittamaan.

Sen haluan vielä todeta, että täällä on ikään kuin moitittu oppositiota siitä, että olemme esittäneet lausumaehdotuksia ja myös lisärahoitusta osaan kohteista. On todella hienoa, että valtiovarainvaliokunta korotti esimerkiksi yrityksille suunnattuja tukia. Kuitenkin on niin, että silloin kun oppositiota ei varsinaisesti ole otettu mukaan valmisteluun vaan on menty ikään kuin normaalissa järjestyksessä, on aivan ehdottoman tärkeää, että normaali parlamentarismi toimii ja on myös mahdollisuus esittää erilaisia määrärahoja — kun me kaikki jo tiedämme, ja monet ovat tässä salissa sen todenneet, että lisää lisätalousarvioita tullaan tarvitsemaan. Esimerkiksi poliisin toimintaan tarvitaan lisämäärärahoja. Ministeri Ohisalo itse totesi täällä kyselytunnilla tänään, että poliisi ei kykene yksin hoitamaan tätä valvontaa ja varmasti sinnekin tarvitaan vielä lisäresurssia. Nyt juuri kuulumme, että varusmiehet, eli Puolustusvoimat, tulevat avuksi Uudenmaan valvonnassa.

Haluan vielä tähän loppuun todeta sen, että kun me täällä päättäjinä pyrimme, oppositio ja hallitus, tätä asiaa viemään eteenpäin, niin kuitenkin on muistettava, että me oppositiosta emme tässä vaiheessa ole valmisteluvastuussa. Pyrimme tuomaan erilaisia ehdotuksia, joita ajattelemme ja olemme saaneet myös kentältä, hallituksen tietoon, ja toivomme tietysti, että hallitus niitä mahdollisimman nopeasti ja ripeästi ottaisi huomioon. Ja näin onneksi on monilta osin nyt toteutunutkin. Se kuitenkin itseäni vielä huolettaa, kun tiedän, että valmistelu aina vie aikaa, että monet näistä huolista ovat olleet tiedossamme jo useita viikkoja sitten. Toivon, että aina silloin, kun tulee joku uusi ajatus tai ikään kuin este eteen, sen valmisteluun ja selvittämiseen tartuttaisiin ihan saman tien, jotta siinä tilanteessa, kun se sitten mahdollisesti realisoituu, se pystytään paremmin taklaamaan. Eli toivon myös, ettei täällä ikään kuin vähäteltäisi opposition esityksiä. Sellaistakin on valitettavasti tässä salissa tänään kuulunut.

20.54 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä hetkellä koronaviruksen aiheuttamista asiointiin liittyvistä yhteydenotoista johtuen valtakunnalliset puhelinpalvelut, esimerkiksi Kelalla, ovat ruuhkautuneet, ja lisäksi fyysisiä asiointipalvelupisteitä on suljettu. Lomautetut ja irtisanotut, tuhannet toimeentulostaan huolestuneet kansalaiset, yrittävät pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

niikissa selvittää työttömyysetujaan, tartuntatautipäivärahoja ja toimeentulotukia. On hyvä, että valiokunnan mietinnössä on huomioitu Kansaneläkelaitoksen kasvaneet resurssitarpeet. Rahan lisäksi tarvitaan kuitenkin paljon osaavaa ja koulutettua työvoimaa. Toivotavasti tähän panostetaan nopeasti ja näin ollen helpotetaan näiden ihmisten taakkaa.

20.54 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Nuoresta iästäni huolimatta olen nähnyt useita kriisejä ja useita sotia. Se on varmasti harvinaista tässä salissa oleville henkilöille, sen verran ihmiset ovat nuoria, syntyneet sitten viimeisien Suomen sotien. Mutta minä olen nähnyt sotia, ja niistä sodista hyvin monessa paikassa on selvitty. Yksi selviytymisen keino on ollut, miten sen maan eduskunta ja kansanedustajat ovat luoneet toivoa huomista. Tämä paikka on minun mielestäni tänään hyvin tuonut esiin ne huolet, mitkä tulevat kentältä. Samanaikaisesti koen, että tässä talossa voitaisiin puhua enemmän kaikista niistä mahdollisuuksista, mitä meillä on Suomessa edelleen käytössä. Miten muuttaa nämä uhat, jotka ovat nyt vallitsemassa, mahdollisuuksiksi? Yksi asia voisi olla, että puhuisimme siitä, että Supercell edelleen — kun ihmiset ovat kotona, niin he käyttävät erilaisia pelejä — näin ollen voi itse asiassa suhteellisen hyvin. Solar Foods kehittää pian proteiinia suoraan ilmakehästä. Meillä on monta, monta mahdollisuutta, innovaatioteknisen kehityksen ja muulla saralla, millä me voimme todella saada tämän paikan nousuun tämän kriisin jälkeen. Meillä on ne kyvyt siihen, meillä on se tahtotila, ja meillä on ne ihmiset. Kokoomus puhuu aina siitä, miten kokoomus uskoo Suomeen ja suomalaisiin. Me kaikki tässä talossa uskomme, niin kuin kokoomus uskoo, Suomeen ja suomalaisiin. [Antti Kurvinen: Kokoomus on kyllä suosittu tänään! — Naurua] Kyllähän me tällä tahtotilalla ja tällä halukkuudella nyt tämän käännämme aivan varmasti. Nyt vaan on kriisi päällä, mutta kyllä me osaamme. Meidän tehtävä on nähdä ja meidän tehtävä on luoda visio suomalaisille myöskin siitä huomista.

Kun tätä visiota lähtee luomaan, niin täytyy katsoa myöskin vastuita. Nyt on ollut puhetta siitä, miten vakuutusyhtiöt pystyvät sopimusteknisistä syistä osittain pesemään käteensä sen vuoksi, etteivät mahdollisesti maksaisi näitä erilaisia laskuja, mitkä tästä epidemiasta tulevat. Vain 1 prosentilla yrityksistä kuulemma on mahdollisuus saada vakuutuksesta tukea, 99 prosenttia ei välttämättä saisi. Poikkeuslaissa meillä pitäisi olla tässä vaiheessa jo halukkuus ja ehkä oikeudetkin pian muuttaa näitä sopimusteknisiä asioita myös jälkeensä, vaikka se kuinka sattuisi. Vuokranantajat ja olemassa olevat sopimukset: Vuokranantajat kokevat, että valtio tulee ja pelastaa yritykset, ja näin ollen suuret vuokranantajat eivät halua höllentää — jotkut vuokranantajat ovat jopa nostaneet vuokria — [Timo Heinonen: Kojamo!] ja tämän vuoksi meidän täytyy puuttua myöskin vuokranantajien tekemisiin tässä vaiheessa. Meidän täytyy verottajan kautta myöskin helpottaa, meidän täytyy pankkien kautta helpottaa. Jos me haluamme tästä selvitä, niin vastuu on jaettu vastuu tässä vaiheessa, ja se on kaikkien. Hallitus ja valtio tulevat erilaisilla pelastuspaketeilla vastaan, mutta kaikkien täytyy nyt osallistua. Vähän aikaa sitten puhuttiin talvisodan hengestä. Nythän sitä tarvitaan, jotta me tästä selviämme.

Sitten toinen asia: Tässä pelastuspaketissa, minkä minä tänään näin, ei paljoa puhuttu siitä, miten syksyllä todennäköisesti ruoan hinta jopa tuplaantuu. Nythän ei viljellä maata maailmalla paljon missään. Se on hirveän vaikeaa tämän koronaepidemian aikana. On mahdollista, ettei myöskään Suomessa viljellä maata, koska ei ole työntekijöitä eikä kovinkaan moni suomalainen ole ollut kymmenen viime vuoden aikana kovinkaan halukas tekemään 9 euron palkalla sellaista työtä, joka rikkoo selän. Ulkomaalaiset ovat sen työn teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

neet, ja nyt he eivät pääse maahan. Miten me saamme maat viljeltyä niin, että saamme ensi vuoden sadon, niin että se olisi edullista myöskin näille työttömille ja lomautetuille? Tätä pelastuspakettia me tarvitsemme seuraavaksi.

Sitten kolmas asia: Puhuin kriiseistä ja siitä, että olen niitä nähnyt. Kriiseistä on selvitty myös sillä tavalla, että kolmas sektori, järjestöt, on tullut hätiin ja apuun ja pelastanut ihmisiä. Nyt ihmiset ovat todella halukkaita tulemaan näihin talkoisiin mukaan. Meidän täytyy tukea rahallisesti Punaista Ristiä, naapuriapua, kauppa-apua, mitä tahansa järjestöä, jolla on rahankeruulupa. [Puhemies koputtaa] Näitä järjestöjä täytyy nyt tukea, jotta näihin talkoisiin sitten todella osallistuvat kaikki — kolmas sektori mukaan ja valtiolta rahaa nyt siihen suuntaan. — Kiitoksia.

21.00 Petteri Orpo kok: Arvoisa puhemies! Ensin edustaja al-Taeen puheenvuoron innoittamana: siis nimenomaan visiohan täytyy olla siitä, että kyllä me pärjäämme, siis suomalaisethan pärjäävät ja Suomi pärjää ihan takuuvarmasti.

Palaan tästä vielä kyselytunnin keskustelunaiheisiin. Kysyin pääministeri Marinilta, joka nyt ei valitettavasti voi olla paikalla, mikä on hallituksen strategia. Ja silloin en kysytty, mitä tehtiin viime viikolla, kun tehtiin valmiuslakeja, tai mitä tehdään tänään, vaan kysyn, mikä on strategia, miten tästä mennään yli. [Kimmo Kiljunen: Tulipalo pitää sammuttaa!] — No totta kai tulipalo pitää sammuttaa. — Tämä on oleellinen kysymys siksi, että kun suomalaiset ovat nyt kotona, siellä ollaan etäkoulussa ja etätöissä ja yrittäjät katsovat tyhjää liiketilaa, vanhukset eivät pääse lähtemään kotoaan, niin ihmiset ovat ihmeissään, kuinka kauan tämä kestää, ja ovat epätoivoisia. Siksi pitäisi olla yhteinen strategia siitä, miten me tämän tulipalojen sammuttamisen lisäksi hoidamme sen, että on jotain mihin uskoa. Kriisissä ja varsinkin nyt tällä hetkellä minä ymmärrän oikein hyvin sen, että ennustaminen on vaikeaa, kun me emme tiedä, mutta jotta ihmisillä on uskoa siihen, että sillä on merkitystä, että on kotona, hoitaa oman osansa siitä, että ei levitä tautia, tai yrittäjillä on joku näkymä, mihin uskoa, että tähän Suomen hallitus ja viranomaiset pyrkivät, niin silloin tämä tauti on toivottavasti selätetty. Se antaa sitä uskoa, että sinne minä jaksan, minä teen oman osani. Siksi me tarvitsemme sen strategian, ja toivon, että hallitus meille sen myöskin kertoo.

Sitten samalla, kun kiitan edustaja Sipilää erinomaisesta puheenvuorosta, jatkan myöskin näistä niin sanotuista pienemmistä mutta äärettömän tärkeistä asioista eli näistä tähän kriisiin akuuttiin hoitoon liittyvistä asioista. Me annamme nyt 60 miljoonaa näiden suojavarusteiden hankintaan ja testauksiin, mikä on äärettömän tärkeä asia, mutta minä toivoisin jälleen kerran tässä tämän yhteishengen ja yhdessä tekemisen nimissä, että saisimme yksiselitteisen, avoimen, rehellisen vastauksen siihen, paljonko näitä suojavarusteita tällä hetkellä on, missä kunnossa ne ovat, kenelle niitä annetaan, kauanko niitä riittää, ja jos niitä hankitaan lisää, niin mistä niitä hankitaan, kuka niitä hankkii ja kenelle ne menevät. Se ei minusta voi olla kauhean vaikea asia, mutta siihen ei vain saa vastausta. Voi olla, että kukaan ei tiedä, mutta jos näin on, niin pitää, hyvänen aika, selvittää. Ja jos sitten meillä on tiedossa... Meillekin tulee koko ajan yhteydenottoja, mitkä suomalaiset yritykset voisivat nyt tulla apuun. Niihin pitää tarttua, ja silloin pitää olla joku viranomainen, joka vastaa siitä, että kerätään ne tiedot ja ideat ja haetaan sieltä ne suomalaiset yritykset, jotka voivat näissä auttaa. Ja totta kai meillä on viranomaiset, jotka vastaavat kukin omalla tontillaan, mutta hallituksen tehtävä, joka on operatiivisessa vastuussa, on koordinoida, johtaa tätä toimintaa ja huolehtia siitä, että yksittäisten viranomaisten vastuulla tehtävät tehtävät ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

vastuut vedetään yhteen jossakin johtopäätöksiksi ja ohjeiksi, joiden pohjalta mennään eteenpäin kohti sen strategian toteuttamista ja kohti sitä, että tämä kriisi selätetään tavalla, jolla mahdollisimman harva suomalainen on menehtynyt, sairastunut ja mahdollisimman harva suomalainen on menettänyt työpaikkansa.

21.03 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Pahoittelen, en ajatellut pitää puheenvuoroa ja viivyttää yhtään tätä keskustelua, mutta edustaja Laakson puheenvuoro omasta kokemuksesta 90-luvun laman ajoilta sai minut miettimään, että avaan kuitenkin vielä suuni. Me olemme puhuneet yrittäjien ahdingosta, ja jokainen meistä saa lukuisia yhteydenottoja huolestuneilta ihmisiltä, yrittäjiltä, jotka ovat huolissaan toimeentulosta, yrityksensä jatkosta ja terveydestä ja lastensa opiskeluista ja niin poispäin — kukaan meistä ei niiltä viesteiltä vältty.

Sain tänään kaikkein pysäyttävimmän yhteydenoton nuoresta kaverista, jonka elämä ei ollut mennyt ihan käsikirjoitusten mukaan. Hän oli nyt viime aikoina saanut elämästään kiinni ja oli palveluiden piirissä, jotka pystyivät häntä auttamaan, mutta tuli korona, ja tätä nuorta kaveria ei tällä hetkellä enää ole. Elikkä tämä kertoo siitä, että me olemme tosi vakavan asian äärellä ja me tulemme törmäämään muihinkin kuolemantapauksiin kuin vain niihin, mitä me luemme nyt lehdestä joka aamu siitä, montako kuolemantapausta tänään on tapahtunut koronan ympärillä.

Minä todella toivon, että me pystymme tässä salissa tekemään yhteistyötä ja puhaltamaan yhteen hiileen joka lailla, että meillä ei yhdenkään yrittäjän tai yhdenkään työntekijän, yhdenkään äidin, isän, nuoren tarvitse miettiä epätoivoisia ratkaisuja tämän asian vuoksi. Mitä enemmän me pystymme säästämään ihmishenkiä, sen parempi. Ja sen eteen me tässä hetkessä taistelemme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Viljanen ja muut, tiedätte hyvin, että tässä salissa on vapaus puhua, ja se on tärkeää, että puhuu sen, mitä tarvitaan, ei sitä tarvitse pyytää anteeksi.

Yleiskeskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelun kuluessa on tehty kolme käsitellyn pohjaa koskevaa ehdotusta, joten asiasta on äänestettävä. Äänestys tapahtuu tässä istunnossa tauon jälkeen. Istunto ja asian käsittely keskeytetään ja istuntoa jatketaan 21.20.

Täysistunto ja asian käsittely keskeytettiin kello 21.07.

Täysistuntoa ja asian käsittelyä jatkettiin kello 21.20.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan klo 21.07 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 3. asian käsittelyä.

Nyt ensimmäistä kertaa eduskunnan päätöksenteossa noudatetaan poikkeuksellista toimintatapaa, ja katson, että sen tausta on syytä kirjata pöytäkirjaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2020 vp

Koronakriisiin valmistauduttaessa eduskuntaryhmät sopivat keskenään siitä, että satunnaisia enemmistöjä ei käytetä äänestyksissä hyväksi. Nyt eletään jo tällaista aikaa, johon tällä sopimuksella varauduttiin. Meiltä eduskunnasta on suuri joukko edustajia varmuuden vuoksi sairauslomalla ja osa etätöissä, eikä olisi tarkoituksenmukaista se, että heidät kutsuttaisiin niin kuin normaalitilanteessa äänestykseen. Siksi edustajat ryhmiensä kautta ovat sopineet siitä, että tähän lisäbudjettiäänestykseen osallistuu tällä kertaa vain osa edustajista, noin neljäsosa, ja edustajat on ryhmittäin jaettu ryhmien suhteellisen suuruuden mukaisella tavalla. Tämä täyttää sovun siitä, että satunnaisia enemmistöjä ei synny. Katson, että tämä on syytä kirjata näkyviin, koska tällaisissa asioissa eduskunnan pitää olla avoin ulospäin.

Yleiskeskustelussa on Ville Vähämäki Arja Juvosen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen 1 mukainen ehdotus, Timo Heinonen Sari Sarkomaa kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen 2 mukainen ehdotus ja Päivi Räsänen Sari Essayahin kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen 3 mukainen ehdotus.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Ehdotuksista on äänestettävä. Ensin äänestetään Ville Vähämäen ehdotuksesta Timo Heinosen ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta Päivi Räsäsen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta valiokunnan ehdotusta vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Timo Heinosen ehdotus ”jaa”, Ville Vähämäen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 42, ei 10; poissa 147 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Timo Heinosen ehdotuksen.

2) Päivi Räsäsen ehdotus ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 42, ei 10; poissa 147 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Päivi Räsäsen ehdotuksen.

3) Mietintö ”jaa”, Päivi Räsäsen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 31, ei 21; poissa 147 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 24/2020 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2020 lisätalousarvioksi mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lisätalousarvioaloitteiden LTA 1—8/2020 vp hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen vuoden 2020 lisätalousarvion soveltamisesta. Asian käsittely päättyi.